

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2006-2007

27 oktober 2006

BELEIDSBRIEF

Leefmilieu en Natuur

Beleidsprioriteiten 2006-2007

ingediend door de heer Kris Peeters, Vlaams minister
van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur

INHOUD

	Blz.
1 Inleiding.....	4
2 Samenvatting	5
3 Algemene strategische doelstellingen	8
3.1. Integratie	8
3.2. Participatie en maatschappelijke gedragenheid	11
3.3. Subsidiariteit.....	13
3.4. Optimale instrumentenmix	14
3.5. Beleidsvoorbereiding en -evaluatie	14
3.6. Rechtszekerheid	15
3.7. Handhaving	18
3.8. Economische onderbouwing en financiering.....	19
3.9. Wetenschappelijke onderbouwing van het beleid	20
3.10. Internationale en Europese oriëntatie.....	22
4 Thematische strategische doelstellingen	25
4.1. Klimaat- en luchtbeleid	25
4.2. Bodembeleid	30
4.3. Waterbeleid	32
4.4. Afvalstoffenbeleid	43
4.5. Geluidsbeleid	46
4.6. Natuur- en bosbeleid	47
4.7. Milieu en Gezondheid	56
4.8. Een innovatief milieubeleid	58
4.9. Duurzaam beheer van natuurlijke rijkdommen	60
5 Begroting en financiering.....	62
6 Bijlage: overzicht van de wijze waarop gevolg wordt gegeven aan de resoluties en moties die door het Vlaams Parlement zijn aangenomen	65
6.1. Resolutie (stuk 486, zitting 2005-2006, 6 oktober 2005) van de dames Hilde Crevits en Tinne Rombouts en de heren Jos Bex, Bart Martens, Patrick Lachaert en Rudi Daems betreffende het beleid inzake verpakkingsafval.....	65
6.2. Resolutie (Stuk 523, zitting 2005-2006, 20 oktober 2005) van mevrouw Hilde Crevits, de heren Patrick Lachaert, Bart Martens en Rudi Daems en mevrouw Tinne Rombouts betreffende de selectieve inzameling van luieraafval.....	67
6.3. Resolutie (Stuk 731, zitting 2005-2006, 16 februari 2006) van mevrouw Joke Schauvliege, de heer Patrick Lachaert, mevrouw Stern Demeulenaere, de heer Bart Martens en de dames Tinne Rombouts en Hilde Crevits betreffende milieu en gezondheid	68

6.4. Met redenen omklede motie (Stuk 886, zitting 2005-2006, 15 juni 2006) van de dames Marleen Van den Eynde en Katleen Martens en de heren Frans Wymeersch, Stefaan Sintobin en Pieter Huybrechts tot besluit van de op 15 juni 2006 door mevrouw Marleen Van den Eynde in commissie gehouden interpellatie tot de heer Kris Peeters, Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur, en tot mevrouw Inge Vervotte, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de resultaten van het biomonitoring-onderzoek bij jongeren in Vlaanderen	72
7 Lijst met afkortingen	75

1 Inleiding

Uitwerking gevend aan de bepalingen van het reglement van het Vlaams Parlement (artikel 74) en aan het samenwerkingsprotocol tussen het Vlaams Parlement en de Vlaamse Regering dat op 16 juni 2000 werd goedgekeurd, bevat deze beleidsbrief de volgende onderdelen:

- Een samenvatting van de beleidsopties en initiatieven voor het volgende begrotingsjaar;
- Een overzicht van de uitvoering van de beleidsnota tijdens het begrotingsjaar 2006 en vooruitzichten voor 2007;
- Een globaal overzicht van de begroting en financiering;
- Een overzicht van de wijze waarop de regering gevolg heeft gegeven aan de resoluties en moties die door het parlement aangenomen zijn.

2 Samenvatting

De vereenvoudiging van de milieureggeving, zonder te raken aan de milieudoelstellingen, en haar toepassing gaat verder. De integrale voorwaardenpakketten voor garages en houtverwerkingsbedrijven zijn geïntegreerd in VLAREM en worden operationeel. Ook het milieuvergunningenloket, waarmee via internet een milieuvergunning kan worden aangevraagd, wordt operationeel. Exploitatiegegevens en emissies van bedrijven worden eveneens digitaal raadpleegbaar. Het digitale IMJV-loket wordt geoptimaliseerd. Ook VLAREM zal verder grondig inhoudelijk geactualiseerd worden, waarbij tevens gestreefd wordt naar een verdergaande vereenvoudiging, o.m. door een herindeling van meerdere inrichtingen naar een lagere klasse. Inspanningen worden geleverd om het uniek loket en de milieu- en stedenbouwkundige vergunningsprocedures maximaal op elkaar af te stemmen en operationeel te maken. Hierbij wordt gestreefd naar een gemeenschappelijke startdatum voor beide vergunningsprocedures en zo mogelijk ook naar een gemeenschappelijke besluitvorming.

Medio 2007 is, in uitvoering van de EU-richtlijn inzake geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging, de eerste evaluatiecyclus van de vergunningssituatie van de betrokken bedrijven afgerond.

Met de wijziging van het DABM wordt meteen ook het MINA-plan 3 verlengd tot eind 2010. Om de periode 2008-2010 te overbruggen, zijn er in 2007 aanpassingen nodig aan de doelstellingen en maatregelen van het oorspronkelijke plan. Na een beperkt openbaar onderzoek zullen zij samen met het MJP 2008 een goedkeuringsprocedure doorlopen.

De Europese richtlijn Milieuschade wordt tijdig en correct omgezet door de aanvulling van het DABM met een titel 'Milieuschade'.

De omzetting van de Europese richtlijnen die nog niet, onvolledig of niet correct werden omgezet, is tegen eind 2007 volledig doorgevoerd.

Het Milieuhandhavingsdecreet zal in 2007 ter stemming worden voorgelegd aan het Vlaams Parlement. Dit decreet zal toelaten overtredingen efficiënter en met meer impact aan te pakken. De eerste uitvoeringsbesluiten zullen in 2007 worden opgemaakt en de besluitvormingsprocedure doorlopen.

In opvolging van de huidige Samenwerkingsovereenkomst met gemeenten en provincies 'Milieu als opstap naar duurzame ontwikkeling', wordt een nieuwe samenwerkingsvorm voorgesteld. Deze zal minimale plan-, rapporterings- en controlelast met zich brengen, meer resultaatgericht zijn en uitgaan van maximale beleidsruimte voor de lokale besturen.

De uitvoering van het Vlaams Klimaatbeleidsplan 2006-2012 wordt nauw opgevolgd via een halfjaarlijkse evaluatie, en indien nodig bijgestuurd. Een strategie voor de toepassing van de flexibiliteitsmechanismen wordt voorgesteld. Middelen zijn voorzien voor de verwerving van Kyoto-eenheden en voor de financiering van buitenlandse emissiereductieprojecten.

De beleidsmatige aanpak van de fijn-stof problematiek gaat verder. Maatregelen worden genomen om de fijn-stof emissies van industrie, verkeer en scheepvaart terug te dringen.

Om de emissieplafonds van de NEC-richtlijn te halen tegen 2010 worden voor een aantal polluenten bijkomende maatregelen getroffen.

Een nieuw sectoraal bodemsaneringsfonds wordt opgericht voor de droogkuissector. Via de wijziging van het Bodemsaneringsdecreet, zoals hernomen in het nieuwe bodemdecreet, kunnen bodemsaneringsprojecten beter afgestemd worden op maatschappelijke en bedrijfsprocessen. Raamovereenkomsten met bedrijven of sectoren moeten de integratie van een bodemsanering in

het bedrijfsproces nog vergroten. Partnerschappen met private en publieke actoren moeten de sanering van brownfields kostenefficiënter laten verlopen. Op diverse brownfieldsites zal er na sanering een herontwikkeling van het terrein gebeuren.

Het nieuwe mestbeleid wordt van kracht. Dit nieuwe mestbeleid is resultaatgericht, vereenvoudigd en in overeenstemming met de Nitraatrichtlijn. Vlaanderen wordt, overeenkomstig de eisen van de Europese Commissie, volledig afgebakend als kwetsbaar gebied. Via de invoering van nutriëntenemissierechten wordt de mestproductie onder controle gehouden. Een e-government instrument op bedrijfsniveau geeft de landbouwers een overzicht van de nutriëntenstromen op hun bedrijf. Mestverwerking wordt gefaciliteerd door het wegwerken van knelpunten in de wetgeving en beleid.

De uitvoering van de richtlijn Stedelijk afvalwater wordt op maximale snelheid gehouden en de laatste grote agglomeraties worden gesaneerd. De gemeentelijke zoneringsplannen voor waterzuivering worden aan een openbaar onderzoek onderworpen en definitief vastgesteld. Het concept voor de uitvoeringsplannen wordt uitgewerkt en de subsidieregeling voor gemeentelijke rioleringen wordt vereenvoudigd en aangepast met het oog op een effectieve en efficiënte uitvoering van de projecten.

De omvorming van de beheersovereenkomst met NV Aquafin tot een volwaardige resultaatsverbintenis wordt verder onderzocht in functie van de resultaten in pilootgebieden. De vernieuwende aanpak om op contractbasis de zuivering van industrieel afvalwater op een rioolwaterzuiveringsinstallatie toe te laten is doorgevoerd, wordt verder gezet en waar nodig geoptimaliseerd.

Sinds 2005 geldt voor de drinkwatermaatschappijen ook een saneringsplicht voor het geleverde water. Een Waterverkoopreglement zal de rechten en plichten tussen waterbedrijf en consument regelen.

Diverse ruiming van onbevaarbare waterlopen staan op het programma, goed voor minstens 150.000 m³ slib. Prioriteit gaat naar de met cadmium vervuilde waterbodems in de Kempen. Op verschillende waterlopen worden projecten uitgevoerd die tegelijk de wateroverlast tegengaan en het ecologisch herstel beogen.

De procedure tot goedkeuring van het sectoraal uitvoeringsplan voor bagger- en ruimingsspecie zal in 2007 afgerond worden.

Het openbaar onderzoek over de bekken- en deelbekkenbeheerplannen loopt in het voorjaar van 2007, gelijktijdig met het openbaar onderzoek over de waterbeheerkwesties. Dit laatste geldt als insteek voor de stroomgebiedbeheerplannen. De eerste bekkenbeheerplannen worden eind 2007 vastgesteld door de Vlaamse regering. Op het terrein krijgt het integraal waterbeheer verder vorm door een optimale toewijzing van het waterlopenbeheer aan de verschillende bestuurniveaus, door concrete projecten

In het afvalstoffenbeleid blijft de klemtoon liggen op voorkoming van afval, onder meer door toepassing van de eco-efficiëntiescan bij bedrijven. Het storten van hoogcalorisch afval wordt versneld afgebouwd, onder meer door selectieve inzameling, verhoogde energetische benutting van afval en het strikter toepassen van de stortverboden voor bedrijfsafval.

Een nieuw Uitvoeringsplan Huishoudelijk Afval wordt voorgesteld. De benutting van beschikbare verbrandingscapaciteit zal nog verbeteren.

De natuur- en bosstructuur wordt verder afgebakend en ingevuld. De gebiedsgerichte natuurbeleidsplanning wordt geheroriënteerd naar het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen voor de Speciale beschermingszones, in uitvoering van de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn. Nieuwe partnerschappen worden gevormd voor het beheer van natuur-

en bosgebieden. Grootschalig natuurherstel wordt met Europese steun gestart voor het Vlaams natuurreservaat 'de Zwinduinen en -polders'. Een nieuwe toegankelijkheidsregeling voor bossen, natuurgebieden en natuurreservaten wordt afgewerkt.

Het soortenbeschermingsbeleid wordt verder uitgebouwd door het opstarten van nieuwe beschermingsplannen voor soorten als de bruine vuurvliinder, de hazelmuis en de visarend. In uitvoering van het nieuwe plattelandsontwikkelingsprogramma worden ook beheersovereenkomsten voor akkervogels mogelijk. Verwerving van natuurgebieden gebeurt weloverwogen en is gericht op prioritair te beschermen soorten en gebieden.

In het kader van het milieu- en gezondheidsbeleid wordt een nieuw humaan biomonitoringsprogramma opgestart. Prioritair blijft ook de uitvoering van het actieplan Cadmium voor de Noorderkempen.

Een Vlaams actieplan 'Milieu en innovatie' wordt gelanceerd in het kader van het Milieu- en Energietechnologie-Innovatieplatform (MIP). Hinderpalen voor innovatie in het beleid worden weggewerkt.

3 Algemene strategische doelstellingen

3.1 Integratie

3.1.1 Uitvoering van de begroting 2006

In het kader van PDPO I (2000 - 2006) bleef in 2006 de Vlaamse co-financiering voor provinciale plattelandsprojecten en voor de natuur- en bosmaatregelen op hetzelfde peil. Hierdoor konden onder meer opnieuw een reeks plattelandsprojecten worden uitgevoerd met het oog op het milieubehoud, landschapszorg, dorpskernvernieuwing en basiszorg op het platteland en werden met toenemend succes nieuwe beheerovereenkomsten gesloten met landbouwers. In 2006 werd het Vlaams strategisch plan voor plattelandontwikkeling voor de periode 2007-2013 door de Vlaamse regering goedgekeurd. Ter voorbereiding van het Vlaams programma voor plattelandontwikkeling 2007-2013 (PDPO II) werd in juni 2006 vanuit leefmilieu een gecoördineerde insteek voorbereid. Financieringsmogelijkheden voor herstelmaatregelen in het kader van het behoud van Natura 2000-gebieden en bosbehoud werden ingeschoven. Voor wat het leefmilieulijk betreft, zal ook het toekomstige hoofdstuk 'Landbouwmilieumaatregelen' (as 2) op de ingeslagen weg verdergaan. Het ontwerp van PDPO II werd in juli 2006 principieel goedgekeurd door de Vlaamse Regering en wordt in het najaar aan de Europese Commissie ter goedkeuring voorgelegd.

In 2006 wordt gewerkt aan de optimalisatie van de inrichtingsinstrumenten. Intussen werden 30 agenderingsnota's opgemaakt en goedgekeurd. Meer en meer vormen inrichting, verwerving en beheer een onderdeel van ruimere projecten. Voorbeelden hiervan zijn het flankerend beleid in het kader van het Schelde-estuarium en actualisatie Sigma-plan, Zeebrugge, Linkerscheldeoever (LSO) en RSO Antwerpen, Oosterweelverbinding, ... In 2006 konden i.h.k.v. de Samenwerkingsovereenkomst drie nieuwe niveau-3 gebiedsgerichte projecten worden opgestart, waaronder één stedelijk: Park Spoor Noord. Het planprogramma voor de Gentse Kanaalzone is door de Vlaamse regering goedgekeurd en de planbegeleidingsgroep werd opgericht.

Het decreet Vlaamse Grondenbank werd door het Vlaamse parlement goedgekeurd. Alle begunstigden van rechten van voorkoop en koopplicht zijn hierover ingelicht, protocols zijn in voorbereiding en notarissen werden op de hoogte gebracht. Er werden verscheidene lokale grondenbanken opgericht: deze zorgen ervoor dat overheidsinitiatieven kunnen doorgaan met een beperking van de impact op open-ruimte-gebruikers.

Stedelijk milieubeleid heeft een nieuwe stimulans gekregen doordat het door Europa als prioriteit wordt beschouwd. Het Vlaamse standpunt betreffende de Europese Thematische Strategie van het Stadsmilieu werd opgesteld. Wat betreft het Nationaal Strategisch Referentiekader van de Structuurfondsen (NSRK) werd inbreng gedaan inzake natuur en milieu, steeds in relatie tot ondernemerschap en economie. Ook voor de prioriteit 'stedelijke ontwikkeling' werd input geleverd, met name voor de doelstelling 'leefkwaliteit'. De strategietekst werd reeds principieel goedgekeurd door de Vlaamse regering.

Het beleidsdomein LNE bleef in 2006 betrokken bij de diverse planningsprocessen rond de Vlaamse zeehavens, het Economisch Netwerk Albertkanaal en duurzame bedrijventerreinen. Op die manier werden milieu- en natuurdoelstellingen op een efficiënte manier ingebracht in deze processen.

3.1.2 Beleidsinvulling begrotingsjaar 2007

3.1.2.1 *Insteek van leefmilieu in PDPO consolideren (cf. OD 5 Beleidsnota)*

In het kader van de nieuwe Europese programmaperiode voor plattelandsontwikkeling (2007-2013) wordt een Vlaamse strategie en een nieuw programmeringsdocument (PDPO II) voorgelegd aan de Europese Commissie in het najaar van 2006. Het beleidsdomein LNE zal in belangrijke mate verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van de maatregelen voorzien in as 2 (Landbeheer), as 3 (Leefkwaliteit van het platteland) en de horizontale Leader-as (as 4) en in beperkte mate as 1 (Competitiviteit van Land- en Bosbouw). In het nieuwe PDPO zal vanaf 2007 aandacht gaan naar de maatregelen uit het huidige PDPO die positief geëvalueerd werden en waarvoor continuering aangewezen is. Specifieke aandacht kan in het kader van as 2 gaan naar beheerovereenkomsten voor soortenbescherming, kleine landschapselementen, perceelsrandenbeheer, erosiebestrijding, en naar bosbouwmaatregelen. Het PDPO II kan met betrekking tot beheerovereenkomsten enkele nieuwe elementen bevatten, zoals bedrijfsovereenkomsten en het systeem met aanbestedingen. Daarnaast kunnen ook enkele nieuwe agromilieumaatregelen en compenserende betalingen worden voorzien, uiteraard binnen de beschikbare middelen. De nieuwe maatregelen zullen in 2007 geïntegreerd worden in de Vlaamse wetgeving. De Vlaamse wetgeving m.b.t. beheerovereenkomsten zal ook aangepast worden aan de nieuwe Europese verordeningen die gerelateerd zijn aan het PDPO. Het gaat meer concreet om de financiering, de uitvoeringsbepalingen, de controle en de monitoring van beheerovereenkomsten. In as 3 worden de inrichtingsmaatregelen vooral toegespitst op recreatief medegebruik, geënt op de omgevingskwaliteiten en worden provinciale plattelandsprojecten en projecten in Leader-gebieden onder meer ingezet voor de opwaardering van natuurlijk en cultureel erfgoed..

Het beleidsdomein LNE heeft niet enkel een significante rol te spelen in het kader van het PDPO, maar ook bij de uitbouw van het Vlaams geïntegreerd plattelandsbeleid. Een belangrijke bijdrage tot het succes van de beheerovereenkomsten is de inzet van de bedrijfsplanners die gezamenlijk met de landbouwers gebiedsgericht en op maat van het bedrijf bedrijfsplannen opmaken en in dat verband beheerovereenkomsten laten sluiten met de landbouw.

3.1.2.2 *Bijstellen van inrichting en grondmobiliteit (cf. OD 6 Beleidsnota)*

In 2007 wordt gewerkt aan een nog snellere inrichting en grondmobiliteit in belangrijke projecten. De inrichtingsinstrumenten worden verder vereenvoudigd, er worden instrumenten ontwikkeld die op maat van een project kunnen worden ingezet en de begroting wordt vereenvoudigd. Ook in de lopende projecten worden de bestaande mogelijkheden soepel en creatief ingezet (vereenvoudigde ruilverkaveling, natuurinrichting en landinrichting, werken op basis van overeenkomsten, overeenkomsten lokale grondenbanken, ...) in functie van snellere realisaties op het terrein. Nieuwe mogelijkheden worden verkend en uitgetest in onder meer de koppelingsgebieden van de Gentse Kanaalzone, grove groententeelt Noordoost-Limburg, Stokstorm, mestverwerking als aanvulling op het flankerend beleid Sigma.

Projecten zoals de uitvoering van werken (natuurcompensatie), het tot stand brengen van grondmobiliteit (overeenkomsten lokale grondenbanken, (vrijwillige ruilingen tussen particulieren,...) of het uitvoeren van voorbereidende studies landbouw-economische analyses) in het kader van bv. Sigma, Gentse Kanaalzone, ... zijn prioritair. Hiernaast is het van belang om de ruilverkavelings-, landinrichtings- en natuurinrichtingsprojecten in uitvoering zo efficiënt mogelijk en binnen aanvaardbare termijnen te kunnen afronden. Het besluit dat de natuurinrichting regelt, zal daartoe worden aangepast. Zo kunnen de reeds genomen engagementen t.o.v. provincies, gemeenten en andere partners worden nagekomen. Door de uitvoering van de projectmaatregelen sneller op mekaar te doen volgen, worden de projecten ook merkkelijk efficiënter en goedkoper.

3.1.2.3 *Oprichten van een grondenbank (cf. OD 6 Beleidsnota)*

Het decreet Vlaamse Grondenbank werd goedgekeurd in 2006. Alle overheden die ressorteren onder het beleidsdomein milieu kunnen beroep doen op de Vlaamse Grondenbank. Daarnaast dienen alle rechten van voorkoop en koopplichten gecentraliseerd bij de Vlaamse Grondenbank aangeboden te worden. Hiervoor worden een interactief e-loket en een Landmanagement-informatiesysteem, dat toegang geeft tot alle perceelsgebonden informatie, uitgebouwd. Daarnaast is er een meldpunt voor aanbiedingen van onroerende goederen aan de overheid en kunnen beroepslandbouwers beroep doen op de grondenbank voor een ruilprogramma op vrijwillige basis. Nieuwe lokale grondenbanken worden ingesteld om de impact van initiatieven (havenuitbreiding, aanleg infrastructuur, bosuitbreiding, natuurontwikkeling,...) op grondgebruikers te beperken.

3.1.2.4 *Ondersteuning en integratie van leefmilieu in stedelijke ontwikkelingsprojecten*

Europa voorziet in de Structuurfondsen financiële middelen voor vier prioriteiten. Volgend op het zesde Milieuactieprogramma van de EU is ook stedelijke ontwikkeling een prioriteit. In het Nationaal Strategisch Referentiekader (NSRK) werd deze prioriteit verder uitgewerkt. In 2007 zullen er stedelijke ontwikkelingsprojecten uitgewerkt worden die de focus leggen op de versterking van de economie, de verbetering van de mobiliteit, de verbetering van de leefkwaliteit en van het sociaal-cultureel leven in de stedelijke gebieden.

3.1.2.5 *Werken aan een Vlaamse strategie duurzame ontwikkeling*

De Algemene diensten van het regeringsbeleid coördineren de opmaak en opvolging van een Vlaamse strategie duurzame ontwikkeling. Vele DO-thema's hebben echter een expliciete milieu-invalshoek. De integratie van leefmilieuaspecten in de andere sectoren is een cruciaal onderdeel van de Vlaamse strategie. Het beleidsdomein LNE bereidt de strategie mee voor en treedt, waar mogelijk, faciliterend op voor wat de andere beleidsdomeinen betreft. Na goedkeuring zullen de voorziene projecten getrokken en/of opgevolgd worden. In dezelfde context worden voorstellen gedaan voor de invulling van het Steunpunt 'Duurzame ontwikkeling', dat vanaf 2007 voor 5 jaar wordt opgericht.

3.1.2.6 *Werken aan behalen van luchtkwaliteitsnormen via het mobiliteitsbeleid*

In uitvoering van het Fijn stof plan gaat er aandacht naar dynamisch verkeersmanagement, dat een instrument is waarmee de verkeersdoorstroming kan verbeterd worden. Optimalisaties langs snel- en gewestwegen moeten toelaten een oplossing te bieden voor de overschrijdingen van de fijn stof norm en de NO₂ norm. Verder zal in 2007 bijzondere aandacht gaan naar de luchtkwaliteit in binnenstedelijke gebieden. Hierbij worden eerst de grotere steden en regionaal stedelijke gebieden begeleid. De Vlaamse Regering heeft in 2006 beslist om te onderzoeken om de verkeersbelastingen aan te passen in functie van de impact op het milieu. In 2007 zal hierover overleg gevoerd worden met de andere gewesten en de federale overheid. Er zal ook aandacht besteed worden aan een verdere verbetering van de Ecoscore-databank, die een belangrijk elemente vormt in het kader van de belastingshervormingen.

Het premiestelsel voor de installatie van roetfilters op vrachtwagens en bussen en voor de aanschaf van EURO V motoren zal worden geëvalueerd. Daarnaast worden ook de andere steunmaatregelen die waren voorzien voor de ondersteuning van de installatie van roetfilters voor vrachtwagens, verder uitgewerkt in overleg met de andere gewesten en de federale overheid.

In 2006 staat de goedkeuring van het 'Actieplan milieuzorg in het Vlaams voertuigenpark' op de agenda. De uitvoering ervan loopt tot 2010. Hierbij wordt ondermeer een graduele toename van de gemiddelde Ecoscore van het wagenpark in gebruik bij de Vlaamse Overheid voorzien, wordt een voortzetting van de uitbouw van een milieuvriendelijker bussenpark nagestreefd en gaat ook aandacht naar energiezuinig rijden bij de Vlaamse overheid. Tot slot gaat in 2007 bijzondere

aandacht naar maatregelen die er voor moeten zorgen dat de emissies van de zeescheepvaart en binnenvaart gereduceerd worden.

3.2 Participatie en maatschappelijke gedragenheid

3.2.1 Uitvoering van de begroting 2006

In de loop van 2003 werden de overheidsinterne werkgroepen doelgroepenbeleid industrie en doelgroepenbeleid landbouw opgestart met als doelstelling het ontwikkelen van een gestructureerd beleid voor beide doelgroepen. Voor de doelgroep industrie speelden hierin de ervaringen met twee pilootsectoren een belangrijke rol. Na verdere overheidsinterne afstemmingen, consultatie van de doelgroeporganisaties en raadpleging van de adviesraden werden in 2006 de uitvoeringskaders en actieprogramma's industrie en landbouw goedgekeurd. Eén van de weerhouden acties is de selectie van prioritaire sectoren binnen beide doelgroepen. Dit gebeurt aan de hand van een externe opdracht die in de tweede helft van 2006 gegund werd.

Een pilootproject met de voedingsnijverheid eindigde met de opmaak van het doelgroepprogramma voedingsnijverheid. Op 30 maart werd dit mee ondertekend door de doelgroeporganisaties FEVIA-Vlaanderen en UNIZO. Het wordt uitgevoerd tussen 2006 en 2010. In 2006 is een grondige evaluatie van dit pilootproject uitgewerkt. De conclusies en aanbevelingen bepalen mee hoe zal worden omgegaan met de prioritaire sectoren. Voor de doelgroep consumenten wordt een gestructureerde aanpak uitgewerkt in samenwerking met de consumentenorganisaties.

Inzake interne milieuzorg keurde de Vlaamse Regering het actieplan 2006 - 2010 Energiezorg in Vlaamse overheidsgebouwen goed op 20 juli 2006. In oktober volgt een nieuwe campagne rond energie en duurzame mobiliteit. De vormingsactiviteiten richten zich meer en meer naar sleutelfiguren en worden meer i.s.m. andere entiteiten georganiseerd (vb. studiedagen rond duurzame aankopen, biobrandstoffen). Europees en nationaal beleid op vlak van duurzame aankopen werd actiever opgevolgd.

De inspanningen op het vlak van digitale communicatie werden gestroomlijnd, wat ertoe moet leiden dat het informatieaanbod beter ontsloten wordt en afgestemd op de gebruikers. De opmaak van een inventaris van communicatieacties naar de doelgroepen industrie en landbouw is lopende. De herpositionering van de portaalsite van het beleidsdomein 'www.milieuinformatie.be' werd voorbereid en uitgevoerd.

Inzake Natuur- en Milieu-educatie (NME) werd de interactieve NME-inventaris Vlaanderen volledig operationeel en reeds gedeeltelijk gevoed. De eerste initiatieven werden genomen om het implementatieplan 'Educatie voor Duurzame Ontwikkeling' (EDO) uit te voeren. Het aantal MOS-scholen (Milieuzorg op School) dat werkt aan bepaalde milieuthema's is gestegen. Voor het secundair onderwijs werd het themapakket Energie afgewerkt. Voor het hoger onderwijs werd gewerkt rond "milieuzorg in de gezondheidssector". Met het project 'Vergroening van de schoolomgeving' kregen scholen een permanente technische en educatieve ondersteuning, o.m. via studiedagen en een technische handleiding. I.s.m. Regionale Landschappen werden ontmoetingsdagen tussen landbouwers en natuurbeschermers georganiseerd. De Milieukoopwijzer werd verbreed naar grootverbruikers en 3 nieuwe doelgroepen. In NME-centra werd de verbreding naar andere dan schoolse doelgroepen verdergezet, gewerkt aan de ontwikkeling van een innoverend educatief aanbod en het vormingsaanbod naar intermediairen verder uitgebouwd. Aandacht ging ook naar het betrekken van socio-economische verenigingen bij het beleid, in de eerste plaats door ondersteuning van de milieuwerking van de vakbonden. Voor volwassenen (basis-educatie) werd een verklarende woordenlijst opgemaakt en werd de werking van de sector van de basiseducatie in kaart gebracht. Daarnaast kregen jeugdgroepen verschillende instrumenten aangereikt om milieuvriendelijk op kamp te gaan. Tevens werd ook de NME-inventaris verder

bekend gemaakt naar volwassenen, socio-culturele en andere organisaties.

Er werd tenslotte gezorgd voor de implementatie van het besluit van de Vlaamse Regering inzake de verspreiding van milieu-informatie (tweede luik van het verdrag van Aarhus). Een studie betreffende het participatieluik van het Verdrag van Aarhus werd afgerond en vormt de basis om plannen en programma's desgevallend aan te passen. De informatie op de websites van het beleidsdomein werd afgestemd, o.m. voor milieugegevens die actief openbaar moeten worden.

3.2.2 Beleidsinvulling begrotingsjaar 2007

3.2.2.1 *Selecteren van en ontwikkelen van doelgroepprogramma's voor prioritaire sectoren binnen industrie en landbouw (cf. OD Beleidsnota)*

In 2006 startte de uitvoering van het Doelgroepprogramma Voedingsnijverheid als instrument voor een milieubeleid op maat van een specifieke sector. Deze vorm van gestructureerd doelgroepenbeleid wordt uitgebreid naar prioritaire sectoren binnen de hoofddoelgroepen industrie en landbouw. Het gaat om sectoren die maximaal kunnen bijdragen tot een verlaging van de milieudruk. De milieuoverheid voorziet extra inspanningen om deze sectoren op een structurele manier bij het beleid te betrekken. Aan de hand van een ontwikkelde selectiemethodologie (op basis milieudruk) en in overleg met alle betrokkenen zullen de prioritaire doelgroepen binnen de industrie en de landbouw geselecteerd worden. Vervolgens wordt de samenwerking met de prioritaire sectoren opgestart met het oog op het maken van een doelgroepprogramma voor elke geselecteerde sector.

3.2.2.2 *Implementeren doelgroepenbeleid consumenten met focus op energie en mobiliteit (cf. OD Beleidsnota)*

De consumenten vormen een belangrijke doelgroep omdat ze nog veel stappen kunnen zetten die leiden tot minder milieudruk. In 2007 wordt gewerkt aan de uitvoering van het actieprogramma doelgroepenbeleid consumenten. Hierbij gaat speciale aandacht naar energie (omzetting energie-efficiëntierichtlijn) en mobiliteit (ecoscore en fiscaliteit).

3.2.2.3 *Actieplannen interne milieuzorg uitwerken en uitvoeren (cf. SD Beleidsnota)*

I.s.m. de betrokken diensten uit andere beleidsdomeinen werden voor de thema's energiezorg in Vlaamse overheidsgebouwen en milieuzorg in het voertuigenpark van de Vlaamse overheid actieplannen uitgewerkt voor de periode 2006 - 2010. De uitvoering van deze actieplannen zal ervoor zorgen dat op een meer structurele manier werk gemaakt wordt van deze thema's en er een betere afstemming mogelijk is van de acties van de verschillende betrokken beleidsdomeinen. Voor beide actieplannen zal in de loop van 2006 een eerste basisset indicatoren ontwikkeld worden. Daarnaast wordt ook een indicatorenset en berekeningsmodel ontwikkeld rond milieuverantwoorde consumptie en productgebruik. Dankzij deze indicatoren zal een opvolging van en een eventuele benchmarking tussen de verschillende overheidsorganisaties en t.o.v. andere overheden mogelijk zijn. Groene en duurzame aankopen binnen de Vlaamse overheid zullen vanuit het beleidsdomein gestimuleerd en ondersteund worden. Vanuit dat engagement wordt ook meegewerkt aan een Nationaal Actieplan voor Groene Overheidsaankopen dat tegen eind 2006 opgesteld moet zijn op vraag van de Europese Commissie.

3.2.2.4 *Online informatieaanbod optimaliseren*

Eind 2006 zal de herpositionering van de portaalsite www.milieuinfo.be voltooid zijn, waardoor de informatie op de verschillende websites van het beleidsdomein wordt afgestemd, o.m. voor milieugegevens die actief openbaar moeten worden. In een volgende fase, waarvan het zwaartepunt ligt in 2007, zal de portaalsite uitgebreid worden met een overzicht van inspraakprocedures binnen het beleidsdomein en met een lijst van aanvraagformulieren voor bv.

erkenningen of subsidies. Deze acties vormen de aanzet voor het opzetten van digitale inspraak- en aanvraagprocedures. Inzake digitale inspraakprocedures kan in 2007 het openbaar onderzoek rond de actualisering van het Milieubeleidsplan 2003-2007 een interessante casus zijn.

3.2.2.5 *Een geïntegreerd communicatieplan voor de doelgroep industrie en landbouw uitwerken*

Het goed informeren van de doelgroepen industrie en landbouw is een belangrijk middel om het draagvlak voor het milieubeleid te verhogen en deze doelgroepen te responsabiliseren. Dit vereist een geïntegreerde aanpak. De eerste fase is een grondige analyse van de communicatiebehoeften (zowel van de doelgroep als van de milieuoverheid) in 2006. Op basis daarvan zal in overleg met de respectieve doelgroepen een communicatieplan worden uitgewerkt dat voldoet aan de behoeften van de doelgroep en van de overheid. Het geeft een overzicht van de communicatiedoelstellingen, de nodige acties, de geschikte kanalen, de timing en het budget. In 2007 zullen ook de eerste gecoördineerde acties uitgevoerd worden.

3.2.2.6 *Vlaams Implementatieplan Educatie voor Duurzame Ontwikkeling (EDO) opstellen*

In het kader van het decennium voor Educatie voor Duurzame Ontwikkeling (2005-2014) van de Verenigde Naties en ter uitvoering van de Strategie voor Educatie voor Duurzame Ontwikkeling (UNECE 2005) wordt tegen april 2007 een Vlaams Implementatieplan uitgeschreven. Dit plan spoort samen met de Vlaamse Strategie duurzame ontwikkeling en wordt opgemaakt samen met andere betrokken beleidsdomeinen. De eerste EDO-maatregelen en -acties worden genomen, te beginnen met de opmaak van een inventaris van bestaande EDO-initiatieven en het vastleggen van EDO-indicatoren geënt op de Vlaamse situatie.

3.2.2.7 *Schoolse en niet-schoolse jeugd sensibiliseren*

In het kader van het MOS-project energie kunnen in het schooljaar 2006-2007 alle secundaire scholen met het Energiepakket aan de slag. In 2007 krijgen ze ook twee nieuwe pakketten 'Afvalpreventie en materialen' en 'Water' ter beschikking. Andere initiatieven in 2007 betreffen: acties in de scholen n.a.v. de verjaardag van het van kracht worden van het Kyoto-protocol; Dikke Truiendag, gericht op scholen, bedrijven en overheidsgebouwen; de huldiging van de eerste Vlaamse laureaten van de 'groene vlag' van het internationale project 'Ecoschools'; de oprichting van een forum om effectieve projecten inzake vergroening van de schoolomgeving te realiseren; lancering van de Handleiding voor het opzetten van een milieuzorgsysteem in het hoger onderwijs. Dit vormt tevens de aanzet voor een project gericht op het hoger onderwijs (hogescholen en universiteiten) ter introductie van een milieuzorgsysteem, aangepast aan deze doelgroep. In het kader van de verbreding van NME naar niet-schoolse doelgroepen, wordt voor de jeugdsector in 2007 een totaalpakket aangeboden met vormingen en bestaande instrumenten en initiatieven omtrent 'duurzaam op kamp gaan' (o.m. de website).

De toegankelijkheid van de bossen en natuurgebieden voor de jeugdverenigingen wordt in 2007 verder uitgewerkt en gerealiseerd in uitvoering van het 'Charter Jeugd – Natuur en Bos'.

3.3 **Subsidiariteit**

3.3.1 **Uitvoering van de begroting 2006**

Centraal hierbij staat de Samenwerkingsovereenkomst 'Milieu als opstap naar duurzame ontwikkeling'.

Naast de klassieke milieuthema's (zoals water en afval, hinder en natuur, bos en groen) maken ook thema's als tewerkstelling, ruimtelijke ordening, mobiliteit en energie deel uit van deze overeenkomst. Via gebiedsgerichte en/of doelgroepgerichte werking wordt de samenhang tussen al deze thema's en beleidsdomeinen bevorderd. Via deze overeenkomst worden lokale overheden ook gestimuleerd en ondersteund om te werken met indicatoren. Eind 2006 gebruiken al meer dan 1 op

3 gemeenten die de overeenkomst ondertekenden, indicatoren voor de opvolging van hun milieubeleid. De werking van het bestaande Milieuoverleg Lokale Overheden (MILO) werd aangevuld met thematische werkgroepen.

3.3.2 Beleidsinvulling begrotingsjaar 2007

3.3.2.1 *Nieuwe samenwerkingsvorm met lokale overheden ontwikkelen (cf. OD 2 Beleidsnota)*

De nieuwe samenwerkingsvorm, die de huidige Samenwerkingsovereenkomst zal opvolgen vanaf 2008, is in 2006 voorbereid in overleg met de provincies en gemeenten. Concrete aandachtspunten hierbij zijn werken met resultaatsverbintenissen, minimale plan-, rapporterings- en controlelast, eigen beleidsruimte, integratie en bijzondere aandacht voor de handhaving. Begin 2007 wordt de concrete uitwerking ervan voorgelegd aan de maatschappelijke adviesraden en volgt het politieke besluitvormingsproces. Tegen de zomer van 2007 zal de samenwerkingsvorm worden toegelicht aan de lokale overheden.

3.3.2.2 *Digitaal loket lokale overheden uittesten en evalueren*

In 2005 werd de idee gelanceerd om de communicatie met de lokale overheden met betrekking tot de Samenwerkingsovereenkomst te vergemakkelijken door het oprichten van een digitaal loket. Dit digitaal loket wordt in het najaar van 2006 opgestart. Langs deze weg kunnen lokale overheden intekenen op de samenwerkingsovereenkomst en hun dossier bezorgen aan de Vlaamse overheid. Het digitale loket zal in 2007 worden uitgetest en na deze testperiode worden geëvalueerd. Indien de evaluatie positief is, zal het project verruimd worden zodat in 2008 alle gemeenten en provincies ervan gebruik kunnen maken.

3.4 **Optimale instrumentenmix**

3.4.1 Beleidsinvulling begrotingsjaar 2007

3.4.1.1 *Aanpassing van de milieuheffing voor storten en verbranden (cf. OD1 Beleidsnota)*

In overleg met de betrokkenen wordt het milieuheffingssysteem vereenvoudigd met onder meer een aanzienlijke reductie van het aantal tarieven. Bovendien zijn de voorbereidingen gestart om de huidige inputheffing op het verbranden van afvalstoffen om te schakelen naar een systeem dat in de toekomst is gebaseerd op de aard en hoeveelheid van emissies bij thermische processen (zie ook deel 'Beleidsuitvoering: economische instrumenten').

3.5 **Beleidsvoorbereiding en -evaluatie**

3.5.1 Uitvoering van de begroting 2006

Een goede afstemming is een belangrijke voorwaarde voor het halen van de doelstelling uit dit hoofdstuk. In 2006 werd het decreet algemene bepalingen inzake milieubeleid aangepast, zodat het de afstemming tussen de MINA-planning en het regeerakkoord, en de gegevens van het milieurapport verbetert. Het MINA-plan zal in de toekomst worden opgesteld op basis van het regeerakkoord en de beleidsnota. Een belangrijk gevolg hiervan is dat het MINA-plan 3 in 2007 geactualiseerd zal moeten worden. De voorbereidingen hiervan, met o.a. een grondige evaluatie van de uitvoering van het plan, werden in 2006 aangevat.

Door de wijziging van het DABM worden het Milieujaarprogramma en de begroting met elkaar gekoppeld. Koppelingen tussen de begrotingscijfers en -teksten en de maatregelen van het MJP werden voor het eerst gerealiseerd in 2005. Vanaf 2005 wordt een prioriteitennota opgesteld, die de basis vormt voor het MJP en voor de beleidsbrief. In 2006 werd de afstemming tussen de beleidsbrief en het MJP vervolledigd.

De wijzigingen van het DABM houden ook een vermindering van de planlast voor de lokale overheden in. Voor provincies en gemeenten wordt milieubeleidsplanning opnieuw een keuze. Lokale overheden hoeven ook geen MJP meer op te stellen, maar kunnen dit wel indien ze dit wensen. Ook daar geldt dat het MJP een onderdeel van de begroting wordt.

Eerder werden de uitgangspunten voor de organisatie van de uitvoering van het MINA-plan 3 goedgekeurd. Bovendien werden projectleiders en themacoördinatoren aangeduid. Een eenvormige aansturing en uitvoering van de 41 projecten uit het Milieubeleidsplan is hierbij een belangrijk element. Projectplannen werden opgesteld en projectgroepen samengesteld. Gestandaardiseerde rapporteringen volgden jaarlijks. Het geïnformatiseerd rapporteringssysteem wordt van onderuit met gegevens gevoed en is intern ruim toegankelijk.

3.5.2 Beleidsinvulling begrotingsjaar 2007

3.5.2.1 Actualiseren en bijsturen van het MINA-plan 2003-2007

Met de wijziging van het DABM wordt meteen ook het MINA-plan 3 verlengd tot eind 2010. Om de periode 2008-2010 te overbruggen, zijn er aanpassingen nodig aan de doelstellingen en maatregelen van het oorspronkelijke plan. Ter voorbereiding van een bijgesteld MINA-plan wordt een grondige evaluatie uitgevoerd van de resultaten behaald in de voorbije periode -vooral op het vlak van de doelstellingen. Op basis van dit evaluatiedocument worden aanpassingen aan het MINA-plan 3 voorgesteld. Na een beperkt openbaar onderzoek zullen zij samen met het MJP 2008 een goedkeuringsprocedure doorlopen.

3.5.2.2 Diverse plannen, programma's en rapporteringen op elkaar afstemmen (cf. OD1 Beleidsnota)

Begroting en Milieujaarprogramma worden verder geïntegreerd en de aansluiting met de beleidsbrief geperfectioneerd. De meeste aandacht zal in 2007 gaan naar de afstemming tussen diverse planningsinstrumenten voor het hele beleidsdomein leefmilieu, natuur en energie onderling. Het gaat hierbij over alle mogelijke beleidsplannen, maar ook over de beheersovereenkomsten en de daaraan gebonden indicatoren en de diverse operationele plannen van de onderscheiden entiteiten. In 2007 komen de eerste beheersovereenkomsten tot stand en moet worden nagedacht over de wijze van rapporteren hierover. Afstemming hierbij is noodzakelijk in het licht van geïntegreerde cycli. De verdere afstemming tussen milieu- en energiebeleid is een bijzondere uitdaging.

3.6 Rechtszekerheid

3.6.1 Uitvoering van de begroting 2006

In 2006 werd een voorontwerp van milieuschadedecreet uitgewerkt. Over deze tekst werden een online consultatie en een rondetafel georganiseerd die belanghebbenden toeliet op de ontwerptekst te reageren. Eind 2006 zal het ontwerp van milieuschadedecreet ter goedkeuring worden voorgelegd aan de Vlaamse Regering.

De nieuwe richtlijnboeken MER voor de disciplines fauna/flora, bodem en water werden begin 2006 voorgesteld en vinden nu hun toepassing naar de mer-praktijk. Deze dienen als basis voor de richtlijnen per activiteitengroep. Het richtlijnenboek voor veiligheidsrapportages werd geactualiseerd. Er werden nieuwe risicocriteria voor externe mensrisico's van Seveso-inrichtingen opgesteld, die onder meer in de diverse types van veiligheidsrapportages dienen aangewend te worden.

In het kader van het milieuvergunningenbeleid werd de uitvoering van de EU-richtlijn inzake geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging (IPPC) verdergezet. Alle bestaande GPBV-bedrijven moeten tegen oktober 2007 worden geëvalueerd. In de tweede driejaarlijkse

rapportering aan de EU-Commissie is toegelicht dat de bestaande GPBV-bedrijven reeds sedert 1 mei 1999 aan deze eisen voldoen. Ter toetsing aan de later tot stand gekomen en komende Europese BREF's is een tweede tussentijdse evaluatieronde van de vergunningssituatie van alle bestaande GPBV-bedrijven lopende.

Begin 2006 werd de conceptnota betreffende de afstemming van de milieu- en de stedenbouwkundige vergunningsprocedures, het uniek gemeentelijk loket en de vereenvoudiging van de dossiersamenstelling van de vergunningsaanvragen goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Momenteel is de concrete uitwerking op basis van de conceptnota in voorbereiding. Het besluit tot integratie van integrale voorwaarden in de VLAREM-reglementering voor de twee beschouwde pilootsectoren "garages- en carosseriebedrijven" en "houtbewerkingsbedrijven" is in september 2006 definitief door de Vlaamse Regering goedgekeurd. Eind 2006 worden deze integrale voorwaardenpakketten operationeel.

Het informatiebeheer richtte zich voornamelijk op het opzetten van referentiedatabanken ten dienste van de gewestelijke milieu-instanties, het ontsluiten van milieu-informatie naar burgers en ondernemingen (via de internetwegwijzer) en de uitbouw van interactieve internetloketten ten behoeve van bedrijven en overheden.

Wat betreft de referentiebestanden ging in 2006 veel aandacht naar de operationalisering van het Centraal Bedrijvenbestand (CBB). Daarnaast werden de digitale kadastergegevens voor alle betrokken diensten via het internet beschikbaar gesteld, wat een meer geïntegreerde bevraging van milieu-informatie gekoppeld aan kadasterpercelen mogelijk moet maken.

Twee belangrijke internetloketten voor de bedrijven zijn het IMJV-loket (Integraal Milieujaarverslag) en het Milieuvergunningenloket (eMIL). Het IMJV-loket, waarmee bedrijven alle informatieverplichtingen via het internet kunnen invoeren, werd in 2006 in een eerste fase operationeel. Binnen eMIL werd het onderdeel milieuvergunningenwegwijzer gelanceerd in 2006. De overige modules (loket zelf en bevragingstool voor de milieuvergunningendatabank) werden verder uitgewerkt maar zijn nog niet operationeel.

3.6.2 Beleidsinvulling begrotingsjaar 2007

3.6.2.1 Omzetting EU-richtlijn milieuschade (cf. OD 1 Beleidsnota)

De decreetgevende procedure ter omzetting van de EU richtlijn 2004/35/EG betreffende milieuschade zal worden afgerond in 2007. Dit zal resulteren in een aanvulling van het decreet houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid (DABM) met een titel XV "Milieuschade". Het objectief is een tijdige en correcte implementatie van de Europese Richtlijn tegen 1 mei 2007. Dit impliceert eveneens dat het milieuschadedecreet (MSD) aangevuld zal worden met besluiten van de Vlaamse Regering o.a. tot aanduiding en bepaling van de taken van de bevoegde instantie en tot vaststelling van de maatregelen om de exploitant in staat te stellen bepaalde gemaakte kosten terugbetaald te krijgen.

3.6.2.2 Regelgeving MER/VR op punt stellen (cf. OD 2 Beleidsnota)

Begin 2007 zal de Richtlijn 2001/42/EG betreffende de plan-MER in het Decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid, volledig omgezet zijn. In 2007 zal de plan-MER-reglementering haar doorwerking krijgen. Dit betekent dat de Vlaamse Regering in 2007 eveneens de noodzakelijke uitvoeringsbepalingen zal nemen. Daarnaast zal een omzendbrief opgesteld worden gericht aan de lokale besturen met betrekking tot de concrete toepassing van de plan-MER-reglementering. Tenslotte zal de oprichting en de taakstelling van een ondersteunende kenniscel binnen het departement Leefmilieu, Natuur en Energie onderzocht worden.

Aansluitend wordt in 2007 een geïntegreerd besluit MER/VR voorbereid ter uitvoering van titel IV van het DABM. Voor het VR-gedeelte wordt eind 2006 een apart besluit houdende nadere

regels inzake ruimtelijke veiligheidsrapportages geagendeerd. Dit besluit is prioritair om de bepalingen aangaande de ruimtelijke veiligheidsrapportage (decreet ruimtelijke ordening) in werking te doen treden. De aanpassing van het Samenwerkingsakkoord met de federale Staat, het Waalse en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest is dringend ter omzetting van de gewijzigde Europese Sevesoregelgeving. Het is de bedoeling om dit eind 2006 afgerond te hebben. In 2007 wordt verder bekeken welke herverdeling van Sevesoheffingen kan plaatsvinden tussen de federale en de gewestelijke overheden.

3.6.2.3 *Het richtlijnenboek mer uitbreiden*

Het richtlijnenboek mer gaat een belangrijke nieuwe fase in. Er komen richtlijnen per activiteitengroep en voor de planmer. Aanpak en methodiek worden verduidelijkt op maat van een type activiteit, van een type plan of als ondersteuning en ter stroomlijning van de individuele mer's.

3.6.2.4 *Verder uitwerken en optimaliseren van het milieuvergunningen-instrumentarium (cf. OD 5 Beleidsnota)*

In 2006 wordt het tweede verzamelbesluit tot wijziging van VLAREM afgewerkt. De focus ligt hierbij op technologische actualisering en verdergaande vereenvoudiging door herziening van sommige indelingscriteria van de indelingslijst. Begin 2007 wordt deze tweede "VLAREM-trein" operationeel gemaakt.

De EU-richtlijn inzake geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging (IPPC) schrijft tegen oktober 2007 een tussentijdse evaluatie voor van de vergunningssituatie van alle bestaande GPBV-bedrijven. Deze tussentijdse evaluatie is al meerdere jaren lopende en hierover is driejaarlijks aan de EU-Commissie gerapporteerd. Midden 2007 wordt deze eerste evaluatiecyclus afgesloten.

Zoals hiervoor reeds aangegeven wordt er verder gewerkt aan het uniek gemeentelijk loket, de afstemming van de stedenbouwkundige en de milieuvergunningsprocedures, alsook de vereenvoudiging van de dossiersamenstelling van de aanvraag, met een gemeenschappelijke startdatum en zo mogelijk ook met een gemeenschappelijke besluitvorming. Overleg tussen de administraties van leefmilieu en ruimtelijke ordening is dus noodzakelijk. Gepoogd wordt dit in 2007 operationeel te maken.

3.6.2.5 *CBB volledig operationaliseren*

Het Centraal Bedrijvenbestand (CBB) zal in 2007 beschikbaar worden gesteld voor alle betrokken milieu-instanties. Specifieke aandacht zal gaan naar (1) de realisatie van de communicatie met de koepeldatabank van de VLM, nadat deze met de VMM en de OVAM geoperationaliseerd zal zijn, en (2) de koppeling met het vKBO (Vlaamse variant van de Kruispuntbank Ondernemingen). Tevens zullen de tools voor het on-line raadplegen van gegevens uit het CBB door gemeenten en provincies actief worden (vooral ten behoeve van de milieuvergunningen- en de milieuklachtendatabank).

3.6.2.6 *IMJV-loket uitbreiden*

In 2007 wordt het digitale loket voor het integraal Milieujaarverslag (IMJV) uitgebreid met bijkomende informatieverplichtingen van bedrijven. Meer specifiek zal de aandacht gaan naar sectorale verplichtingen van verbrandingsovens en stortplaatsen. De integratie van de regulerende waterheffingen (afvalwater en grondwater) wordt verder geëvalueerd. Tevens zullen de EPER-plichtige bedrijven (bedrijven die hun emissies dienen te rapporteren voor opname in het European Pollutant Emission Register) via het IMJV-loket aan hun rapporteringsvereisten kunnen voldoen. Er zal ook bijzondere aandacht geschonken worden aan de gebruiksvriendelijkheid en de technische optimalisering van het internetloket.

3.6.2.7 *Het milieuvergunningenloket operationaliseren en de milieuvergunningendatabank optimaliseren*

Het Milieuvergunningenloket (eMIL), waarmee een milieuvergunning via internet kan worden aangevraagd, wordt begin 2007 operationeel. Ook de milieuvergunningendatabank zal on-line kunnen worden geraadpleegd. De bestaande milieuvergunningendatabank zal tegen begin 2007 worden geoptimaliseerd. Teneinde de dienstverlening (en de dossierafhandeling) met betrekking tot de milieuvergunningsaanvraag in te toekomst te verbeteren, wordt vanaf 2007 een back-officesysteem uitgewerkt (gewestelijke milieu-instanties, provincies en gemeenten). Dit systeem moet een vlotte opvolging en beheer van een aanvraag door alle betrokken milieu-instanties mogelijk maken en vergt een verdere koppeling van databanken en afstemming van werkprocessen. Een prototype van het geoloket milieuvergunningen, waarbij de gegevens van de milieuexploitaties en emissies van bedrijven via internet cartografisch kunnen worden geraadpleegd, wordt eind 2006 gerealiseerd. In 2007 zullen ook de emissiegegevens (water, lucht, afval) via dit loket worden beschikbaar gesteld. Dit vergt een optimale ICT-samenwerking tussen de milieu-instanties die deze gegevens beheren (Departement LNE, OVAM, VMM en VLM), waarbij het CBB een sleutelrol speelt.

3.7 *Handhaving*

3.7.1 *Uitvoering van de begroting 2006*

Het voorontwerp van het Milieuhandhavingsdecreet werd op basis van twee Rondetafelconferenties gefinaliseerd tijdens de eerste helft van 2006. Vervolgens werd het voorontwerp op basis van de uitgebrachte adviezen door de Commissie Vervolgingsbeleid, de SERV en de MiNa-Raad, en het College van Procureurs-generaal bijgewerkt en zal het in het najaar van 2006 worden voorgelegd voor advies bij de Raad van State.

In functie van een planmatige en gecoördineerde handhaving werd in 2006 uitvoering gegeven aan het milieu-inspectieprogramma (MIP) 2006. Voor eind 2006 wordt het MIP 2007 opgesteld waarbij ook beroep wordt gedaan op de insteek van andere belangrijke handhavingsactoren. In het kader van de uitdraging van de handhaving naar de lokale overheden werd in de eerste helft van 2006 een evaluatie gemaakt van het project “gezamenlijke inspecties Milieu-inspectie/lokale overheden”. Een nieuw gezamenlijk project werd op stapel gezet.

Het milieuklachtenopvolgingssysteem (MKROS), ontwikkeld over de afgelopen jaren, werd in 2006 opgestart bij de gemeentelijke diensten.

3.7.2 *Beleidsinvulling begrotingsjaar 2007*

3.7.2.1 *Uitvoeringsbesluiten Milieuhandhavingsdecreet (cf. OD 1 Beleidsnota)*

In het voorjaar 2007 wordt voorzien dat de Vlaamse Regering het Milieuhandhavingsdecreet definitief kan goedkeuren en dat het ontwerp kan voorgelegd worden aan het Vlaamse Parlement. In de loop van 2007 zullen een of meer uitvoeringsbesluiten van het Milieuhandhavingsdecreet worden voorbereid. In de loop van 2007 worden de Vlaamse Hoge Raad voor de Milieuhandhaving, de gewestelijke entiteit die zal instaan voor de oplegging van bestuurlijke geldboeten en het Milieuhandhavingscollege opgericht en geoperationaliseerd. Het Milieuhandhavingscollege is een administratief rechtscollege dat uitspraak zal doen over de beroepen, ingesteld tegen beslissingen van de gewestelijke entiteit tot oplegging van bestuurlijke geldboeten.

3.8 Economische onderbouwing en financiering

3.8.1 Uitvoering van de begroting 2006

Beleidsondersteunende statistieken werden opgesteld over de overheidsuitgaven voor leefmilieu in Vlaanderen. Hierbij werden tijdsreeksen bekomen die de evolutie en de verdeling van de kredieten over de verschillende thema's en delen van het Milieubeleidsplan aangeven. Over de milieu-uitgaven van de andere beleidsdomeinen, overheden en doelgroepen zal voortaan tweejaarlijks gerapporteerd worden.

In 2005 werden met het project 'Milieukostenmodel' (MKM) voor Vlaanderen de eerste resultaten bekomen voor de meest kosteneffectieve verdeling van de inspanningen gerelateerd aan de NEC-richtlijn over de verschillende industriële sectoren. Om deze intersectorale afweging te ondersteunen is het MKM aangevuld met indicatoren inzake de economische draagkracht en relatieve milieubelasting van de verschillende industriële sectoren. In MIRA-2006 wordt hierover een focus in het hoofdstuk milieu en economie besteed. In 2006 wordt gewerkt aan het uitbreiden met fijn stof en het uitbreiden van de tijdshorizon van 2010 naar 2015 en 2020. Wat de toepassing van het MKM voor waterkwaliteit betreft, werd ook veel vooruitgang geboekt. Deze eerste toepassing van het MKM-water, voor het Netebekken, is nu operationeel en er wordt gewerkt aan verdere verbetering en uitbreiding van het model.

De studie inzetbaarheid van economische instrumenten voor het luchtbeleid werd afgewerkt met stappenplannen voor de meest interessante beleidsopties. In 2006 gebeurde een eerste verkenning van de mogelijke interactie van een economisch instrument voor het luchtbeleid en de geplande hervorming van de heffing op het verbranden van afval.

Een kader voor de evaluatie van milieusubsidies werd vanuit een vnl. economisch perspectief (effectiviteit, efficiëntie en billijkheid) ontwikkeld. Tijdens de studieopdracht werd de case subsidies aan gemeenten in het kader van de cluster vaste stoffen (afval) van de samenwerkingsovereenkomst in detail geanalyseerd. In 2006 werd voor een reeks instrumenten bekeken hoe deze evaluatiemethodiek kan worden toegepast.

3.8.2 Beleidsinvulling begrotingsjaar 2007

3.8.2.1 *Beleid onderbouwen met behulp van milieu-economische modellering (cf. OD Beleidsnota)*

Het Vlaams milieukostenmodel (MKM) wordt gehanteerd bij de intersectorale afweging voor de verdeling van de NEC reductie-inspanningen. In 2007 wordt de MKM toepassing voor waterkwaliteit verder uitgebreid. Het is de bedoeling om hiermee insteek te geven aan de vereiste voorstellen van kosteneffectieve maatregelenpakketten van de Kaderrichtlijn Water. Ook het MKM lucht/klimaat wordt in 2007 verder uitgebreid en up to date gehouden. Naast de gedetailleerde bottom-up modellering met het MKM is er ook nood aan analyse van de bredere, macro-economische impacts van milieubeleidsmaatregelen (op BBP, tewerkstelling etc). Hiervoor wordt gewerkt aan de toepassing van een algemeen evenwichtsmodel voor Vlaanderen. Het geheel zal ingezet worden om o.a. de kosten van mogelijke post-kyoto doelstellingen voor Vlaanderen in te schatten en om de onderhandelingen over de NEC-plafonds voor 2015-2020 te onderbouwen.

3.8.2.2 *Reguleringskosten berekenen*

Sinds 2006 wordt gewerkt aan de berekening van de "bijkomende" kosten (de zgn. reguleringskosten) voor de overheid en de privésector van verschillende milieubeleidsinstrumenten. We denken hier aan de kosten van monitoring, rapportering, handhaving, juridische afwikkeling van geschillen enzovoort. Betere kennis van deze reguleringskosten is nodig voor een goed onderbouwde instrumentenkeuze en voor het verbeteren van de efficiëntie van bestaande instrumenten.

3.8.2.3 *Evalueren van milieusubsidies (cf. SD Beleidsnota)*

Eind 2005 werd een evaluatiemethodiek voor milieusubsidies uitgeschreven en op enkele cases toegepast. Nu wordt dit evaluatiekader gebruikt om een reeks andere bestaande subsidies te evalueren. Ook bij voorstellen voor nieuwe gereguleerde subsidies is het de bedoeling een ex ante evaluatie te doen zodat het nieuwe subsidie-instrument zo effectief en efficiënt mogelijk ontworpen wordt.

3.8.2.4 *Inzetten van economische instrumenten in het luchtbeleid (cf. SD Beleidsnota)*

De resultaten van de studie "inzetbaarheid economische instrumenten voor het luchtbeleid" zullen gebruikt worden bij het opstellen van het voortgangsrapport dat in 2006 moet worden opgesteld in het kader van de NEC-richtlijn (nationale emissieplafonds). In dit rapport zal een stand van zaken gegeven worden van de emissies en emissieprognoses, met een overzicht van mogelijke maatregelen en hun reductiepotentieel. Op basis van alle informatie zal, in samenspraak met de betrokkenen, een beslissing genomen over de verder te nemen maatregelen. Indien gekozen zal worden voor een economisch instrument, is mogelijk nog bijkomend studiewerk noodzakelijk. Bij de verdere uitwerking zal rekening gehouden worden met de complementariteit met de geplande hervorming van de heffing op verbranden en storten van afval.

3.9 ***Wetenschappelijke onderbouwing van het beleid***

3.9.1 *Uitvoering van de begroting 2006*

De opmaak van het onderzoeksprogramma leefmilieu voor 2007 (TWOL) verloopt volgens een goed afgelijnde coördinatie- en overlegprocedure waarbij er op gelet wordt om de toetsing van de onderzoeksvoorstellen aan de accenten binnen het beleid (Beleidsnota, MINA-plan) door te voeren. Tevens werden de onderzoeksresultaten beter ontsloten door de informatie over de afgeronde onderzoeksprojecten via het internet beschikbaar te stellen.

Met betrekking tot de eigen gegevensverzameling (meetnetten, survey's, inventarissen) werd gewerkt aan een methodiek voor de evaluatie van bestaande en de uitbouw van nieuwe monitoringsinitiatieven. Daarnaast wordt ook werk gemaakt van de verbetering van de gegevensverzameling zelf. In 2005 en 2006 werd de emissie-inventaris lucht geoptimaliseerd (vb. voor NMVOS).

In 2006 werden bij het INBO ondersteunende diensten uitgebouwd die o.m. de kwaliteit, de efficiëntie en de effectiviteit van het onderzoek van het INBO zullen bewaken. Om bij toekomstgerichte beleidsgerichte monitoring een adequate steekproefgrootte aan te houden wordt er ook gewerkt aan een concept van kwaliteitszorg rond meetnetten, met bijbehorende instrumenten.

In uitvoering van het decreet algemene bepalingen inzake het milieubeleid, werd in december 2005 het jaarlijkse MIRA-T rapport gepubliceerd, waarin gefocust werd op de actuele milieutoestand en bijzondere aandacht werd gegeven aan de huidige knelpunten en succesverhalen van het milieubeleid. In het kader van het Natuurdecreet worden natuurrapporten (NARA) opgesteld. In

dat verband werd in 2006 invulling gegeven aan de EU 'Biodiversity Indicators' op basis van de beschikbare Vlaamse monitoringsgegevens.

Tevens werden belangrijke inspanningen geleverd om de verzamelde informatie van zowel NARA als MIRA op een overzichtelijke wijze te ontsluiten en verspreiden o.a. via de respectievelijke websites. In het INBO wordt er gewerkt aan een concept voor een geïntegreerde databank "soortenverspreiding", waarin alle relevante gegevens opgenomen en consulteerbaar zijn met betrekking tot de verspreiding van planten- en diersoorten. Ook werd een project geconcipieerd voor het gemakkelijker ontsluiten van de uit onderzoeksprojecten verworven informatie.

3.9.2 Beleidsinvulling begrotingsjaar 2007

3.9.2.1 *Bruikbaarheid onderzoeksresultaten verhogen (cf. OD 3 Beleidsnota)*

Het is essentieel dat de beoogde en verkregen onderzoeksresultaten bruikbaar en beschikbaar zijn voor de beleidsmakers en andere potentiële gebruikers. Voor elk onderzoek zal meer aandacht gegeven worden aan de vertaling van de onderzoeksresultaten naar beleidsaanbevelingen. Ook zal bijkomende inspanning geleverd worden om de onderzoeksgegevens in de GMO-databank te vervolledigen zodat deze op een kwaliteitsvolle manier via het internet kunnen worden ontsloten. Op basis hiervan zal het mogelijk zijn om in 2007 het gebruik en de beschikbaarheid van de onderzoeksresultaten thematisch te evalueren en (indien nodig) te optimaliseren.

3.9.2.2 *Het congres Watersysteemkennis (cf. OD 3 Beleidsnota)*

Om een overzicht te geven van het lopend onderzoek met betrekking tot watersystemen organiseert de CIW eind 2007 een grootschalig congres "Watersysteemkennis". Dit congres wordt voorafgegaan door 9 thematische studiedagen in de periode oktober 2006 - mei 2007.

3.9.2.3 *Databank Ondergrond Vlaanderen uitbreiden*

In 2006 wordt het protocol voor samenwerking tussen de afdelingen bevoegd voor natuurlijke rijkdommen, water en geotechniek hernieuwd en wordt een vernieuwde intranet- en internettoepassing in gebruik genomen. In 2007 wordt de gegevensbasis in de deeldomeinen geologie, hydrogeologie, geotechniek en grondwatervergunningen kwantitatief (aanvullende data) en kwalitatief (kwaliteitscontrole aanwezige data) verbeterd. Andere instanties met gegevens en activiteiten in deze deeldomeinen zullen hiertoe bij de werking van DOV worden betrokken. Daarnaast worden nieuwe deeldomeinen voorzien: de uitbouw van een pedologisch luik komt immers in 2007 aan bod. Voor het geologisch luik zullen de toepassingsmogelijkheden worden geoptimaliseerd. Meer specifiek wordt een geologisch 3D-model van de Vlaamse ondergrond opgesteld, waarbij de bestaande kaarten geïntegreerd worden in één model en getoetst worden met de puntdata in DOV. Om DOV voor de huidige partners operationeel te houden is een optimale ICT-samenwerking tussen de betrokken instanties noodzakelijk. De ICT-omgeving moet zodanig worden uitgebouwd dat op termijn alle ondergrondgerelateerde instanties kunnen toetreden tot het samenwerkingsverband voor DOV.

3.9.2.4 *Milieu- en natuurrapportering – de scenariorapporten voor 2009 voorbereiden*

In 2007 zal het NARA een meer uitgewerkte presentatie geven van de in het regeerakkoord voorgenomen "objectieve evaluatie" van het natuur- en bosbeleid. Tegen 2009 zullen MIRA en NARA scenario-analyses uitwerken doorheen de milieuverstoringsketen, als insteek in de voorbereiding van het MINA-plan 4. In 2007 zal daarvoor het algemeen kader uitgewerkt worden en een aflijning gebeuren van mogelijke onderwerpen, in overleg met de beleidsvoorbereiding. Ook zullen bestaande modellen waar mogelijk en nodig worden aangepast. Daarnaast zal het NARA ook trachten de informatie over de toestand van de natuur beter te koppelen aan socio-economische informatie.

3.10 Internationale en Europese oriëntatie

3.10.1 Uitvoering van de begroting 2006

Wat het Europese milieubeleid betreft, neemt het Vlaams Gewest in de tweede helft van 2006 het Belgisch woordvoederschap waar in de Europese ministerraden Milieu. In 2006 werd het EU-dossieropvolgingssysteem in gebruik genomen en verder geoptimaliseerd. Een deel van de daarin opgenomen documenten wordt via een website ook openbaar gemaakt. In de eerste helft van 2006 werden alle lopende Europese onderhandelingsdossiers opgelijst ten behoeve van de Vlaamse Regering en het Vlaamse parlement. Dat document 'Vlaamse Vinger aan de Europese Pols' werd ook besproken in de Commissie Leefmilieu van het Vlaams Parlement. Tijdens die zitting werd ook dieper ingegaan op de thematische strategie afval, de richtlijn afval en de richtlijn overstromingsgevaar.

De aanpak voor de correcte toepassing en omzetting van de EU-regelgeving werd opnieuw of met meer verfijning uitgetekend. De implementatie van EU-regelgeving wordt daarmee gestroomlijnd en de regelgevingscapaciteit binnen het beleidsdomein meer gecentraliseerd. Deze aanpak blijft gebaseerd op twee krachtlijnen: clusteren en pro-activiteit. In het kader van de correcte implementatie, respectievelijk ratificatie van leefmilieuverdragen werden contacten gelegd met de Raad van State.

In de OESO-werkgroep 'Environmental Performance' werd de doorlichting van het Belgische milieubeleid door de OESO voorbereid. Een werkgroep op Vlaams niveau werd belast met informatieverstrekking, verschaffen van toelichting en met het nalezen van het ontwerprapport. In september 2006 verdedigde België haar milieubeleid ten aanzien van de ander OESO-lidstaten. Vlaanderen was gastheer voor de tweede Algemene Vergadering van het Interregionaal Netwerk voor Duurzame Ontwikkeling (NRG4SD) in april 2006. Deze vergadering betekende ook het startschot voor bilaterale samenwerking van Vlaanderen met Noord-Rijn-Westfalen, Baskenland en Catalonië inzake de leefmilieuthema's van duurzame ontwikkeling.

De Vlaamse leefmilieuadministratie nam deel aan de voorbereiding van de 14de sessie van de Commissie voor Duurzame Ontwikkeling (CSD 14) en aan CSD14 zelf.

3.10.2 Beleidsinvulling begrotingsjaar 2007

3.10.2.1 Correcte toepassing van supra- en internationale regelgeving (cf. SD Beleidsnota)

De omzetting van Europese richtlijnen die nog niet, niet volledig of niet-correct werden omgezet, wordt tegen eind 2007 volledig doorgevoerd. In 2007 wordt het omzettingstraject verder opgevolgd en uitgetekend, waarbij de juridische impact van een richtlijn wordt onderzocht in functie van de te nemen omzettingsmaatregelen. Voldoende middelen worden voorzien om de financiële bijdragen aan multilaterale leefmilieuverdragen en samenwerkingsakkoorden uit te betalen (zowel de bestaande als toekomstige verplichte bijdragen, evenals de vrijwillige bijdragen zoals goedgekeurd door de ICL).

3.10.2.2 Integratie van milieucriteria in ontwikkelingssamenwerking en armoedebestrijding nastreven (cf. SD Beleidsnota)

Samenwerking met partners in de derde wereld wordt aangeboden voor zover het gaat om programma's of projecten met een pilootkarakter en er een concrete meerwaarde aan verbonden is aangaande de kerntaken van het milieubeleid. Deze maatregel geeft concreet uitvoering aan een aantal internationale engagementen inzake milieu, duurzame ontwikkeling, ontwikkelingssamenwerking en armoedebestrijding, en in het bijzonder aan de zevende Millenniumdoelstelling (waarborgen van ecologische duurzaamheid). Voor wat betreft zuiver drinkwater zal in 2007 de cofinanciering van een aantal projecten in ontwikkelingslanden via het

Vlaams Partnerschap Water voor Ontwikkeling voortgezet worden. Verder worden in het kader van de flexibele mechanismen onder het Kyoto-protocol emissiekredieten verworven via projecten in ontwikkelingslanden (zie ook thema klimaat). Daarnaast wordt in 2007, met het oog op capaciteitsopbouw en technologietransfer, verder samengewerkt of nieuwe samenwerking opgestart met binnen- en buitenlandse partners in het kader van samenwerkingsakkoorden met partnerlanden, interregionale samenwerking met partnerregio's, Europese prioriteiten of prioritaire multilaterale organisaties.

3.10.2.3 Structurele uitbouw en stroomlijning van de Vlaamse participatie aan het supra- en internationaal milieubeleid (cf. OD Beleidsnota)

Op Europees niveau worden in 2007 volgende dossiers prioritair opgevolgd: het klimaatdossier (de post-Kyoto besprekingen evenals de herziening van het EU-emissiehandelssysteem, de voorstellen m.b.t. 'carbon capture and storage' en 'clean coal'-technologieën en de initiatieven voor de lucht- en scheepvaartsector), de herziening van het Europees beleid inzake biodiversiteit, de bespreking van de wetgevende initiatieven die aangekondigd staan in de thematische strategieën (afval, lucht, bodem, marien milieu, pesticiden, natuurlijke rijkdommen en stedelijk leefmilieu) en de herziening van de IPPC-richtlijn. De REACH-verordening treedt in principe in voege in 2007. De nodige voorbereidende stappen voor de correcte toepassing ervan worden genomen in afstemming met de federale overheid. Multilaterale processen worden opgevolgd in functie van de relevantie voor latere processen rond milieubeleid en/of in functie van latere rechtstreekse implementatielast voor Vlaanderen. Aandacht gaat hierbij vooral naar de processen in het kader van UNEP, UNECE, OESO en afzonderlijke verdragsprocessen. Met het oog op capaciteitsopbouw en technologietransfer wordt getracht de milieu- en organisatorische technologie die in Vlaanderen ontwikkeld werd of wordt, te promoten en te verspreiden als concrete bijdrage voor duurzame ontwikkeling. In het kader van de interregionale samenwerking worden met partnerregio's in diverse landen gemeenschappelijke standpunten naar EU en VN-niveau bepaald inzake verschillende milieuthema's zoals afval, bodem, luchtkwaliteit, monitoring en indicatoren, klimaat en hernieuwbare energie. Tevens wordt ter zake ook de bilaterale samenwerking verder uitgebouwd en geconcretiseerd door uitwisseling van kennis en expertise. Noord-Rijn-Westfalen, Catalonië, Wales en Baskenland zijn hiervoor prioritaire partners.

3.10.2.4 De voorbereiding en omzetting van de Europese Kaderrichtlijn Water en haar dochterrichtlijnen (cf. OD Beleidsnota)

De Kaderrichtlijn Water duidde 33 'Prioritaire Stoffen' aan waarvoor Europese milieukwaliteitsnormen en reductiemaatregelen moeten worden vastgesteld. Het voorstel van dochterrichtlijn Prioritaire Stoffen werd door de Europese Commissie bekendgemaakt op 17 juli 2006. Als er in december 2006 geen overeenstemming is tussen de Raad en het Europese Parlement over deze dochterrichtlijn, moet Vlaanderen trouwens zelf normen en maatregelen voor de prioritaire stoffen vaststellen.

Ook de dochterrichtlijn Grondwater wordt in de loop van 2006 verwacht. Deze dochterrichtlijn is vooral gericht op de bescherming van de kwaliteit van het grondwater en zal invulling geven aan de wijze waarop de lidstaten normen moeten afleiden voor grondwaterbescherming.

In 2006 formuleerde de Europese Commissie een voorstel van richtlijn over overstromingsbeoordeling en -beheer. Deze richtlijn moet ervoor zorgen dat overstromingsrisico's voor de gezondheid van de mens, voor het milieu, voor de infrastructuur en voor de eigendommen afnemen. Hiertoe legt het voorstel de lidstaten op om beheerplannen voor overstromingsrisico op te stellen, om de gebieden met een significant overstromingsrisico in kaart te brengen en om in overleg met andere lidstaten (grensoverschrijdende) maatregelen te nemen. Op basis van de huidige voortgang in dit dossier wordt verwacht dat deze richtlijn vanaf 2007 naar Vlaamse wetgeving zal moeten worden omgezet.

De nieuwe Europese zwemwaterrichtlijn vervangt de dertig jaar oude wetgeving op dit gebied en moet tegen begin 2008 omgezet zijn naar Vlaamse wetgeving. In de nieuwe richtlijn wordt een lager risico op besmetting nagestreefd dan in de oude. Een belangrijke verbetering is dat in de nieuwe richtlijn bepalingen zijn neergelegd met betrekking tot de informatieverstrekking over de zwemwaterkwaliteit. Voortaan dienen elk jaar alle zwemwateren aangeduid te worden en de duur van het badseizoen vastgesteld te worden. Dit zal voor het eerst gebeuren in het voorjaar van 2008. Op basis van de nieuwe richtlijn zal een pro-actief beheer van de zwemwaterkwaliteit moeten gevoerd worden, waarbij de vervuilingbronnen in kaartmoeten worden gebracht en worden beschreven in zogenaamde kwetsbaarheidprofielen.

4 Thematische strategische doelstellingen

4.1 Klimaat- en luchtbeleid

4.1.1 Klimaatbeleid

4.1.1.1 Uitvoering van de begroting 2006

2006 stond in het teken van de opmaak van twee cruciale beleidsplannen die het Vlaamse klimaatbeleid tot aan het einde van de eerste Kyotoperiode bepalen én tegelijkertijd de bouwstenen bevatten voor een Vlaams klimaatregime na 2012: het Vlaams klimaatbeleidsplan 2006-2012 en het Vlaams Toewijzingsplan CO₂-emissierechten 2008-2012.

De 365 aanbevelingen van de Vlaamse klimaatconferentie (zie ook www.klimaatconferentie.be) vormden één van de bouwstenen van het Vlaams klimaatbeleidsplan 2006-2012. Dit plan werd op 20 juli 2006 definitief goedgekeurd door de Vlaamse regering. Tien thematische assen - energie, industrie, mobiliteit, gebouwen, adaptatie, inzet flexibiliteitsmechanismen, land- en bosbouw, rol van de overheid en sensibilisatie - vormen de kern van het Vlaams klimaatbeleid. Met de doelstellingen en acties uit het plan wordt het mogelijk om ca. 80 % van de afstand naar de Vlaamse Kyotodoelstelling met binnenlandse maatregelen te overbruggen, wat conform het internationale complementariteitsprincipe is.

Het Vlaams Toewijzingsplan CO₂- emissierechten 2008-2012 bepaalt de totale hoeveelheid emissierechten, de wijze van verdeling en het aantal emissierechten voor elk van de deelnemende bedrijfsvestigingen tijdens de tweede handelsperiode van het Europees emissiehandelsstelsel. Het plan werd als onderdeel van het Belgische toewijzingsplan voorgelegd aan de Europese Commissie.

Naast deze strategische planning werd vanuit het beleidsdomein milieu in 2006 ook heel wat terreinwerk verricht. De certificering van koeltechnische bedrijven kreeg een vaste vorm en de certificering van technici voor brandblusapparaten gevuld met ozonafbrekende stoffen werd voorbereid. Het convenant met de salpeterzuurindustrie onderging een eerste resultaatsevaluatie. Het actieplan voor efficiënt onderhoud van verwarmingsinstallaties kon concreet starten na de principiële goedkeuring in juli 2006 van het ontwerpbesluit voor het onderhoud en het nazicht van verwarming van gebouwen en de productie van sanitair warm water. De inzet en de financiering voor flexibele mechanismen werd verder voorbereid door de principiële goedkeuring van het ontwerpbesluit in juli 2006.

De voorbeeldrol van de overheid kreeg een extra troef na de goedkeuring van het actieplan 2006-2010 rond energiezorg in de Vlaamse overheidsgebouwen.

De Vlaamse strategie rond post 2012 werd verder onderbouwd door de opmaak van Vlaamse energiescenario's voor 2030 inclusief een brede publieksconsultatie en een actieve deelname aan de internationale gesprekken ter zake. Bijkomend werd gestart met het onderzoeken van de impact op Vlaanderen bij het opnemen van de emissies van internationale scheepvaart in een nieuw klimaatregime.

In 2006 nam het Vlaams gewest tot slot het voorzitterschap van de Nationale Klimaatcommissie waar. Het permanent secretariaat bereidde de actualisatie van het Nationaal klimaatplan voor, inclusief de opmaak van een indicatorenbank.

De cluster mobiliteit binnen de samenwerkingsovereenkomst blijft gemeenten aanzetten hun wagenpark milieuvriendelijk uit te bouwen en de bevolking te sensibiliseren. Projecten van BBL en VOKA zetten bedrijven aan om respectievelijk een cursus energiezuinig rijden te volgen en acties te nemen om de CO₂-emissies van hun transport te verminderen.

De elektriciteitsdistributienetbeheerders zijn verplicht om jaarlijks een bepaalde hoeveelheid primaire energie te besparen. Hierover dienen zij jaarlijks een actieplan in bij het Vlaams Energieagentschap (VEA).

4.1.1.2 *Beleidsinvulling begrotingsjaar 2007*

4.1.1.2.1 Vlaams Klimaatbeleidsplan 2006-2012 uitvoeren (cf. OD 2 Beleidsnota)

Met de Kyoto-periode voor de deur moet in 2007 hard gewerkt worden aan de uitvoering van het Vlaams klimaatbeleid op het terrein. De uitvoering van het Vlaams Klimaatbeleidsplan 2006-2012 stelt Vlaanderen in staat om de afstand tot de Kyotodoelstelling voor 80% met binnenlandse maatregelen te overbruggen. Binnenlandse maatregelen tegen socio-economisch haalbare kostprijs, afgestemd op en aangevuld met de inzet van flexibiliteitsmechanismen, zijn prioritair omdat zij kunnen zorgen voor lagere kosten, bijkomende werkgelegenheid, een betere luchtkwaliteit en een aangenamer werk- en wooncomfort in eigen land. Alle betrokken beleidsdomeinen moeten dan wel de geformuleerde doelstellingen en acties concreet en tijdig aanpakken. Daarom wordt het evaluatiesysteem verfijnd om tijdig aan de Vlaamse regering aan te geven wat de resultaten zijn en waar er zonodig bijgestuurd moet worden. Een grondiger evaluatie van het plan volgt tweejaarlijks, voor het eerst in 2008.

4.1.1.2.2 Strategie Flexibele mechanismen operationaliseren (cf. OD 2 Beleidsnota)

Het Vlaams Klimaatbeleidsplan 06-12 geeft aan op welke wijze de flexibiliteitsmechanismen van het Kyoto-protocol verder geoperationaliseerd zullen worden. In 2007 zal de Vlaamse overheid haar verwervingsbeleid verder vormgeven via de selectie van bijkomende verwervingskanalen en de aankoop van Kyoto-eenheden aan de hand van diverse instrumenten. De Vlaamse goedkeuringsregels en procedures voor buitenlandse emissiereductieprojecten evenals de Vlaamse verwervingsregels voor externe Kyoto-eenheden zijn in voorbereiding en zullen in 2007 definitief worden vastgelegd in het besluit verhandelbare emissierechten. In de eerste plaats worden (1) projectgebonden flexibiliteitsmechanismen (CDM en JI) ingezet, (2) worden projectgerelateerde Kyoto-eenheden aangekocht op de internationale markt of (3) worden emissierechten met een reële emissiereductie aangekocht. In de tweede plaats is verwerving mogelijk van Kyoto-eenheden uit projecten voor bebossing, herbebossing en bosbeheer, op voorwaarde dat het internationaal kader verder verfijnd is, onder andere qua monitoring en het permanent karakter van de koolstofopslag. In laatste instantie, als de voorziene budgetten onvoldoende blijken te zijn voor de overbrugging van de resterende reductiekloof, en er geen goedkopere binnenlandse reductiemaatregelen nog tijdig uitgevoerd kunnen worden, kan de Vlaamse Regering andere types emissierechten met een mogelijk lagere kostprijs gebruiken.”

4.1.1.2.3 Voorbereiding op post-2012 klimaatdoelstellingen (cf. OD 2 Beleidsnota)

Op internationaal niveau zijn de debatten rond een mogelijk klimaatregime na 2012 reeds formeel gestart. Rekening houdend met deze context bereidt Vlaanderen technisch, economisch en maatschappelijke onderbouwde engagementen voor, gericht op 2020 via een onderzoekstraject dat loopt van 2006 tot 2008. De basiselementen van een Vlaamse visie op het post-2012 klimaatbeleid zullen verder uitgewerkt en aangevuld worden in de loop van de onderhandelingsperiode op basis van nieuwe onderzoeksresultaten en vorderingen in het internationale onderhandelingsproces. Het maatschappelijke debat hierover dat onder de Vlaamse klimaatconferentie van start ging, zal in 2007 verder gezet worden.

4.1.1.2.4 Visie ontwikkelen over de rol van internationale lucht- en scheepvaart in een klimaatregime na 2012

De internationale lucht- en scheepvaart vertegenwoordigen een belangrijk deel van de wereldwijde broeikasgasuitstoot. Op internationaal en EU-niveau bekijkt men hoe deze sectoren deel kunnen uitmaken van een volgend klimaatregime. De mogelijke opname en behandeling van broeikasgasemissies van de internationale scheepvaart in een nieuw klimaatregime is een enorme uitdaging voor Vlaanderen gezien de verschillende belangrijke zeehavens met duidelijk een belangrijk economisch gewicht. Het relatieve aandeel van deze broeikasgasemissies in Vlaanderen is dan ook veel hoger dan in de meeste andere landen. De impact van de beleidsscenario's hieromtrent zal daarom mogelijk grondig verschillen in vergelijking met de meeste andere EU-lidstaten. Daarnaast kan de uitbreiding van het klimaatregime na 2012 ook indirecte economische gevolgen hebben op Vlaamse sectoren die reeds reductie-inspanningen leveren in het kader van het Kyoto-protocol. Als voorbereiding op de internationale onderhandelingen dient tijdig de impact op de internationale concurrentiepositie van de Vlaamse zeehavens en andere Vlaamse sectoren in kaart gebracht te worden. Een studieopdracht voorzien in 2007 zal een belangrijke pijler zijn van de Vlaamse visie en strategie die hierover moet ontwikkeld worden.

4.1.2 Luchtbeleid: Fotochemische en verzurende stoffen

4.1.2.1 *Uitvoering van de begroting 2006*

Het emissiereductiebeleid lucht kreeg verder vorm op basis van de uitgevoerde sectorstudies. Voor de aanpak van lekemissies van Vluchtige Organische Stoffen (VOS) werd met de chemie en petrochemie een akkoord bereikt over een Vlarem-aanpassing. In overleg met de raffinaderijen werd ook een aanpassing uitgewerkt die de emissies van op- en overslagactiviteiten verder moet reduceren. Met de andere sectoren waar nog een kosteneffectief reductiepotentieel aanwezig is, zijn de onderhandelingen lopende (o.a. grafische sector, op- en overslagbedrijven).

Een evaluatie van de nationale emissieplafonds (NEC richtlijn) geeft aan dat het NO_x emissieplafond voor transport niet zal gehaald worden. In die optiek werden een aantal beslissingen genomen. Een ecologiepremie wordt toegekend voor vrachtwagens en bussen die reeds aan de toekomstige NO_x emissienorm voldoen (Euro V). Daarnaast werden onderhandelingen gestart met de federale overheid om hiervoor een verhoogde investeringsaftrek te voorzien. De Vlaamse Regering besliste ook om tegen eind 2006 een nieuw systeem uit te werken voor de verkeersbelastingen gebaseerd op de Ecoscore van een voertuig.

In 2006 werd de emissie-inventaris lucht verder geoptimaliseerd, met bijzondere aandacht voor de fijn stof inventaris. De resultaten zijn eind 2006 beschikbaar. De emissies naar de lucht en het brandstofverbruik door spoorverkeer en scheepvaart worden onderzocht.

Voor de belangrijkste industriële sectoren werd het reductiepotentieel voor verzurende emissies naar de lucht in kaart gebracht. In het kader van de NEC-richtlijn (2001/81/EG) en het emissiereductieprogramma werden met een aantal industriële sectoren (ijzer- en staalproductie, non-ferro, chemie, glasproductie) gesprekken gevoerd over bijkomende emissiereducties. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de resultaten van de studie naar een intersectorale afweging van de maatregelen.

Op basis van een vergelijking tussen de meetresultaten uit het depositiemeetnet en de OPS-modelberekeningen (voor gans Vlaanderen) blijkt een grondige validatie noodzakelijk, met de nodige modelaanpassingen. Deze validatie zal begin 2007 afgerond worden. Om gebiedsgerichte uitspraken te doen, zijn nog bijkomende aanpassingen aan het model noodzakelijk.

Nieuwe varkens- en pluimveestallen moeten NH₃-emissiearm gebouwd worden volgens een lijst van toegestane stalsystemen. Deze lijst wordt continu geëvalueerd en aangepast op basis van nieuwe inzichten. Er werd een inventarisatiesysteem opgesteld om het aantal dieren dat in emissiearme stallen wordt gehouden op te volgen. Deze gegevens worden gebruikt bij het actualiseren van de emissie-inventaris en bij de evaluatie van de impact van de invoer van emissiearme stallen op de NH₃ emissiereductie.

4.1.2.2 *Beleidsinvulling begrotingsjaar 2007*

4.1.2.2.1 Doelstelling NEC-richtlijn halen en uitwerken van sectorale maatregelenpakketten (cf. SD 2 Beleidsnota)

Het NEC-reductieprogramma geeft aan hoe Vlaanderen de NEC emissieplafonds tegen 2010 zal respecteren. Voor VOS moet in de periode 2005-2010 nog een belangrijke reductie gerealiseerd worden. Met de chemische industrie en de raffinaderijen werd een akkoord bereikt over het invoeren van enkele reductiemaatregelen. Met andere sectoren (o.a. grafische industrie, op- en overslagsector, applicatie coating, ...) zal op basis van de lopende gesprekken de haalbaarheid van bijkomende maatregelen nagegaan worden. Voor wat betreft SO₂, NO_x en NH₃ werden voor een aantal sectoren (elektriciteitsproducenten, raffinaderijen, keramische sector, stookinstallaties) al maatregelen genomen. Voor andere sectoren, met belangrijke procesemissies (chemie, ijzer- en staalproductie en de non-ferrosector) zijn eveneens besprekingen aan de gang. De geselecteerde maatregelen zullen met het meest geschikte instrument (Vlaamse milieuvergunning, economische instrumenten, ...) worden geïmplementeerd en opgevolgd.

Eind 2006 wordt een geactualiseerde versie van dit NEC-programma overgemaakt aan de Europese Commissie. Hierin wordt een inschatting gemaakt van de emissies in 2010 met het lopende beleid en worden maatregelen geïdentificeerd en uitgewerkt om, waar nodig, deze emissies te reduceren tot aan het NEC-plafond.

4.1.2.2.2 Post-2010 NEC-doelstellingen voorbereiden en economische haalbaarheid evalueren (cf. SD 2 Beleidsnota)

De Europese Unie bereidt tevens een herziening van de NEC-richtlijn voor die nieuwe emissieplafonds voor de jaren 2015 en/of 2020 zal bevatten. Om de onderhandeling met Europa goed voorbereid aan te vatten, wordt per sector alle relevante informatie (emissieprognoses, reductiepotentieel, kosten, ...) actueel gehouden. Hierbij is het tevens noodzakelijk de modelscenario's die worden ontwikkeld in het kader van die herziening van de NEC-emissieplafonds voor 2020, te beoordelen en bij te sturen met o.m. de eigen beIEUROs berekeningen. Het is belangrijk dat deze scenario's realistisch en haalbaar zijn. De timing van de evaluaties is afhankelijk van de Europese timing van dit dossier. Gezien het steeds toenemende belang en gebruik van het beIEUROs model blijven bijkomende optimalisatieopdrachten noodzakelijk, o.m. voor de toetsing van beleidsscenario's in het kader van de EU thematische strategie. Tevens gaat in 2007 aandacht naar de verdere optimalisatie van de emissie-inventaris lucht en naar de nodige gegevens voor het maken van toekomstprognoses. Beiden liggen aan de basis van modelleringen van de luchtkwaliteit en de evaluatie van de emissies uit de RAINS (*Regional Air Pollution Information and Simulation*) modelscenario's.

Vlaanderen ziet deze onderhandelingen als een belangrijke kans om de eigen luchtkwaliteit te verbeteren maar wil anderzijds ook technisch en economisch haalbare plafonds en een evenwichtige verdeling van de inspanningen tussen de verschillende lidstaten.

4.1.2.2.3 Opvolgen ozon in de omgevingslucht

Om de beoordeling, de bewaking en de rapportering van ozon in de omgevingslucht te optimaliseren en de bevolking nog beter te informeren, worden modellen ingezet. Een nieuwe verbeterde interpolatietechniek houdt niet alleen rekening met de afstand tussen de meetstations maar ook met landgebruiksgegevens. De huidige techniek gebruikt de bevolkingsdichtheid als maat voor de NO-concentratie. Er wordt onderzocht of met andere landgebruiksdata betere resultaten kunnen bekomen worden. Het beEUROS-model wordt verder gevalideerd en verfijnd. Dit model wordt o.m. gebruikt voor berekening van achtergrondconcentraties ozon, NO₂ en fijn stof (zie ook Milieugevaarlijke Stoffen) en voor scenarioberekeningen. Er zal verder onderzoek gebeuren naar mogelijkheden om de laagresolutie beEUROS output te verfijnen.

4.1.3 Luchtbeleid: Milieugevaarlijke stoffen

4.1.3.1 *Uitvoering van de begroting 2006*

Het Vlaams stofplan van 23 december 2005 fungeerde als basis voor het fijn-stofbeleid.

De Vlaamse Regering besliste om een ecologiepremie toe te kennen aan bedrijven die hun (zware) vrachtwagens en bussen (ouder dan EURO IV) uitrusten met een roetfilter (zie ook hiervoor i.v.m. NO_x).

Bij piekoverschrijdingen fijn stof werd door minister Peeters beslist om op bepaalde delen van het snelwegennet een snelheidsbeperking in te voeren.

Verschillende onderzoeken naar de bronnen van fijn stof werden verdergezet.

Het ontwerpbesluit voor de omzetting van de 4de dochterrichtlijn van de Europese kaderrichtlijn luchtkwaliteit werd in eerste lezing goedgekeurd door de Vlaamse Regering.

4.1.3.2 *Beleidsinvulling begrotingsjaar 2007*

4.1.3.2.1 Fijn stof beleid verder ontwikkelen (cf. SD 2 Beleidsnota)

Het Vlaams stofplan van 23 december 2005 wordt verder uitgewerkt en heeft als aandachtspunten de verdere saneringen van emissies van verkeer en scheepvaart, de aanpak via de voertuigfiscaliteit, de sanering van hot spot gebieden en de industriële emissies.

De lokale besturen worden ondersteund bij het identificeren van hot-spots op hun grondgebied. Het geheel wordt ondersteund door meetcampagnes en door onderzoek naar een chemische karakterisatie van fijn stof en dit op zes locaties om informatie te bekomen over de samenstelling van fijn stof, de oorsprong ervan, diverse bron categorieën, zoals primair versus secundair stof, mineraal stof, organisch fractie(organische, elementair koolstof). Het voorspellingsmodel fijn stof wordt verfijnd ter ondersteuning van de informatieverstrekking aan de bevolking en voor de ondersteuning van verkeersacties tijdens smog periodes. Het 'BELEUROS-model wordt verder gevalideerd en verfijnd. Dit model kan o.m. gebruikt worden voor berekening van achtergrondconcentraties fijn stof (o.m. ten behoeve van het 'CAR-model' dat ter beschikking van gemeenten zal gesteld worden) en voor scenarioberekeningen (zie ook fotochemie).

4.1.3.2.2 Doorwerking Europees beleid milieugevaarlijke stoffen (cf. SD 2 Beleidsnota)

Het besluit voor de omzetting van de 4de dochterrichtlijn van de Europese kaderrichtlijn luchtkwaliteit via Vlarem II wordt ten laatste in 2007 finaal genomen.

4.1.4 Luchtbeleid: Geurbeleid

4.1.4.1 *Uitvoering van de begroting 2006*

Het maatschappelijke debat rond een vernieuwd geurbeleid werd ingezet. Een eerste stap was het toetsen van de maatschappelijke effecten van specifieke beleidsmaatregelen en regelgeving ter beheersing van geurhinder veroorzaakt door hinderlijke inrichtingen, zoals opgenomen in het visiedocument 'de weg naar een duurzaam geurbeleid'. In 2006 ging ook veel aandacht uit naar de opmaak van codes van goede praktijk en richtlijnennota's met betrekking tot geur.

4.1.4.2 *Beleidsinvulling begrotingsjaar 2007*

4.1.4.2.1 Regelgeving geurhinder uitwerken

In 2006 is een effectentoets uitgevoerd voor specifieke beleidsmaatregelen en regelgeving ter beheersing van geurhinder veroorzaakt door hinderlijke inrichtingen. Op basis van deze resultaten zal de haalbaarheid en de effectiviteit van de verschillende beleidsopties duidelijk worden en zullen deze beleidsopties concreet vorm krijgen. De geurbeleidsmaatregelen met een voldoende ruim draagvlak worden in de loop van 2007 verder uitgewerkt. Onder meer volgende beleidsopties worden nader onderzocht: de juridische verankering van de beleidsinstrumenten geuraudit en geurbeheersplan, de introductie van geurnormen, een hindertoets, sectorale codes van goede praktijk (in uitvoering van doelgroepenprogramma voedingsindustrie).

4.2 **Bodembeleid**

4.2.1 *Uitvoering van de begroting 2006*

In 2006 werd verder gewerkt aan de herziening van het Bodemsaneringsdecreet (BSD). In uitvoering van het BSD vond doorlopend de opvolging van vrijwillige en verplichte bodemsaneringen plaats alsook het beheer van het register van verontreinigde gronden.

Voor een aantal grootschalige dossiers werden belangrijke stappen gezet. Zo werd het actieplan cadmium in februari 2006 voorgesteld. Dit plan geeft een overzicht van de cadmiumproblematiek en voorziet een concreet kader voor de te nemen maatregelen o.a. op vlak van bodemsanering. Met de NMBS werd in april 2006 een overeenkomst afgesloten. Deze overeenkomst stippelt de planning uit voor het bodemonderzoek en de sanering van alle Vlaamse spoorwegsites over de komende twintig jaar én spreidt het totale budget dat hiervoor beschikbaar werd gesteld. In de uitvoering van de convenant met Umicore werden belangrijke stappen voorwaarts gezet.

Om de risicogronden in Vlaanderen beter in kaart te brengen, werd een geïnformatiseerde gegevensuitwisseling via een webloket tussen de gemeenten en OVAM tot stand gebracht.

Daarnaast werd een selectie gemaakt van gronden waar, buiten de overdrachtsprocedure, een bodemsanering prioritair is. Voor deze gronden werd een aanmaning verstuurd in uitvoering van het BSD. In 2006 werden de ambtshalve saneringswerken onder meer in een aantal grote dossiers opgestart of verdergezet. Deze dossiers werden geselecteerd volgens prioriteit en beschikbare budgettaire middelen.

In 2006 werd de samenwerking met gemeenten voor de ondersteuning van brownfieldprojecten verdergezet. Voor een aantal van deze projecten is momenteel de eerste fase (conceptfase) afgerond en kan gestart worden met de opmaak van concrete plannen. Zo werd bijvoorbeeld samengewerkt met verschillende partners aan een masterplan voor de verouderde bedrijvenzone Vilvoorde – Machelen. In het kader van het BSD werden ook de lopende woonzoneprojecten verder gezet en werd een nieuwe woonzone in Wijnegem als site vastgesteld.

Om een meer billijke verdeling van de saneringslast te bereiken, werd in mei 2006 een decreet goedgekeurd dat de mogelijkheid voorziet om bodemsaneringsorganisaties op te richten (decreet tot wijziging van het BSD). De nadruk wordt hierbij gelegd op preventie, sensibilisering en sensibilisering van de betrokken sector, de solidarisering binnen deze sector, de spreiding en het reduceren van de saneringskosten, het verhogen van de rechtszekerheid voor de beheerder van de grond en de financiële ondersteuning van bepaalde sectoren. Zo kunnen erkende bodemsaneringsorganisaties de oprichting van sectorfondsen concretiseren.

Parallel daaraan werd dit decreet geïntegreerd als hoofdstuk in het nieuwe BSD dat op 11 oktober ll. door het Vlaams Parlement werd aangenomen. In dit kader is in overleg met de droogkuissector een uitvoeringsbesluit in voorbereiding en is ook het Bodemsaneringsfonds voor Tankstations (BOFAS vzw) volop in uitvoering. Bovendien gaf de Vlaamse Regering in juli 2006 principiële goedkeuring aan de wijziging van het samenwerkingsakkoord met BOFAS vzw, waardoor ook tankstations gesloten vóór 1993, een aanvraag kunnen indienen.

De regelgeving (VLAREBO = uitvoeringsbesluiten van het BSD) inzake grondverzet werd grondig geëvalueerd. Een voorstel van herziening werd opgemaakt.

Vlaanderen heeft zich ook in 2006 actief geprofileerd in Europa door deelname aan een aantal Europese projecten alsook door vertegenwoordiging op het internationale forum van experts binnen de overheden van diverse lidstaten. Voor een tijdige implementatie van de Europese richtlijn rond milieuschade werden voorstellen uitgewerkt. In het voorstel tot herziening van het BSD werden ter zake ook enkele relevante bepalingen gewijzigd.

4.2.2 Beleidsinvulling begrotingsjaar 2007

4.2.2.1 *Optimaliseren van de (ambtshalve) bodemsanering en grondverzet (cf. OD 1 Beleidsnota)*

Met het oog op de optimalisatie van (ambtshalve) bodemsanering werden de nodige maatregelen opgenomen in het nieuwe bodemdecreet. In essentie blijft hierbij het onderscheid tussen nieuwe en historische bodemverontreiniging behouden. De procedures worden in sterke mate vereenvoudigd en meer afgestemd op een bedrijfsmatig beheer van gronden. Ook zal de aanpak bij historische bodemverontreiniging nog meer risicogericht kunnen gebeuren. Om deze decreetswijziging uitvoerbaar te maken, wordt in 2007 een grondige wijziging van VLAREBO voorbereid.

In geval van ambtshalve sanering wordt voorrang gegeven aan het zo snel mogelijk wegnemen van de meest ernstige risico's, en aan projecten die door integratie een maatschappelijke meerwaarde betekenen. De ambtshalve bodemsanering zal ook meer planmatig worden aangepakt. Een voorbeeld hiervan zijn de zinkassen in Noord-Limburg, waarbij een groot aantal percelen geïdentificeerd en in één operatie aangepakt worden. Optimalisering van sanering zal in 2007 verder ook plaatsvinden op het niveau van interne procedures en dataverwerking bij de OVAM. Inzake grondverzet wordt voorgesteld om de bepalingen voor het gebruik van uitgegraven bodem aan te passen met het oog op een duurzaam gebruik van uitgegraven bodem met toepassing van eenduidige procedures. De goedgekeurde voorstellen van wijziging van VLAREBO worden in 2007 verder uitgewerkt.

4.2.2.2 *Integratie van bodemsanering in een ruimer maatschappelijk kader (cf. OD 2 Beleidsnota)*

Het nieuwe bodemsaneringsdecreet heeft ook een aanzienlijke impact op de mogelijke afstemming van bodemsanering op maatschappelijke en bedrijfsprocessen. Daarnaast zal verder gewerkt worden aan beleidsovereenkomsten met bedrijven of relevante bedrijfssectoren om bodemsanering nog beter te integreren in bedrijfsprocessen. Zo wordt door de overeenkomst met Umicore samen met het Europese project BeNeKempen de cadmiumverontreiniging in de bodem in de Noorderkempen versneld aangepakt. Activiteiten in dit verband zijn opgenomen in het actieplan cadmium (zie ook externe integratie - Milieu en gezondheid).

Voor de integratie van bodemsanering in een ruimer maatschappelijk kader worden scenario's uitgewerkt (tegen eind 2007) en geïmplementeerd. Dit zal onder meer gebeuren voor de ontwikkeling van brownfields en voor de aanpak van potentieel verontreinigde woonzones. Partnerschappen met private en publieke actoren moeten de sanering van brownfields kostenefficiënter laten verlopen, ondermeer door de toepassing van het decreet betreffende de toepassing van brownfieldconvenanten. Op diverse brownfields zal er na sanering een herontwikkeling van het terrein gebeuren.

Bij brownfields zorgt de ambtshalve sanering ervoor dat er een nieuwe bestemming kan gerealiseerd worden. Dit zal onder meer gebeuren op de sites van Balmatt in Mol, PCN in Nieuwpoort, Alvat in Buggenhout, Carcoke en Deso Petrol in Zeebrugge. Met een aantal gemeenten die in 2004 een samenwerkingsovereenkomst met de OVAM hadden afgesloten voor de opmaak van een herontwikkelingsconcept voor een brownfieldterrein, zal de planfase uitgevoerd worden op basis van een nieuwe samenwerkingsovereenkomst. Andere gemeenten kunnen ook nieuwe voorstellen tot samenwerking rond een brownfieldproject indienen. De samenwerking in het kader van het START-project voor de reconversie van de verouderde bedrijvenzone Vilvoorde –Machelen en de integratie van de bodemsanering wordt verdergezet. Voor woonzones werden met diverse gemeenten besprekingen gevoerd die aanleiding zullen geven tot enkele nieuwe integrale projecten in 2007.

4.2.2.3 Realiseren van een meer billijke verdeling van de saneringslast (cf. OD 3 Beleidsnota)

Het aangepaste bodemsaneringsdecreet voorziet in de oprichting van bodemsaneringsorganisaties voor een goede coördinatie van de saneringsproblematiek op sectorniveau. De oprichting van een saneringsfonds voor de droogkuissector wordt tegen begin 2007 voorzien. Eveneens zal de opstart van een fonds voor gasolietanks gestimuleerd worden.

4.2.2.4 Interageren met Europees beleid bodem (cf. OD 6 Beleidsnota)

De Europese Commissie heeft een Strategie Bodem goedgekeurd. Deze strategie bestaat uit een mededeling en een ontwerp-kaderrichtlijn. Er wordt vanuit gegaan dat het Duitse voorzitterschap (1ste helft 2007) het bespreken en onderhandelen van de thematische strategie bodem naar voor zal schuiven als prioritair. Gezien de grote invloed ervan op het Vlaamse bodembeleid (zowel bodemsanering als bodembescherming), streeft Vlaanderen naar een maximale invloed en inbreng.

4.3 Waterbeleid

4.3.1 Waterbeleid: Beleid

4.3.1.1 Uitvoering van de begroting 2006

Het decreet Integraal Waterbeleid van 18 juli 2003 stelde het juridisch en organisatorisch kader vast voor het waterbeleid in Vlaanderen.

Het uitvoeringsbesluit van 9 september 2005 regelde de geografische indeling van de watersystemen en de nadere organisatie van het integraal waterbeleid. Het uitvoeringsbesluit van 20 juli 2006 geeft richtlijnen aan de lokale, provinciale en gewestelijke overheden die een vergunning dienen af te leveren, voor de toepassing van de watertoets. In het najaar van 2006 organiseert de CIW in samenwerking met de provinciebesturen informatiedagen over de watertoets.

Op het internationaal niveau staan de Internationale Scheldecommissie (ISC) en de Internationale Maascommissie (IMC) in voor de coördinatie van het waterbeheer en van de opmaak van de internationale stroomgebiedbeheerplannen. Binnen de ISC geeft het door Vlaanderen geleide Scaldit-project een belangrijke impuls aan de samenwerking tussen de verschillende oeverstaten en -gewesten.

Op Vlaams niveau staat de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid (CIW) in voor de coördinatie van het integraal waterbeleid.

Op bekkenniveau is er, overeenkomstig het decreet, behoefte aan een bekkenbestuur, een bekkensecretariaat en een bekkenraad. Inmiddels werden de 11 bekkens toegewezen aan de gouverneurs, die de taak van voorzitter van het bekkenbestuur op zich nemen. De oprichtingsvergaderingen van de bekkenbesturen werden gehouden medio oktober 2006.

In het voorjaar van 2006 hebben de provincies de oprichting van de 52 waterschappen voorbereid. Op enkele uitzonderingen na is de formele oprichting hiervan eveneens afgerond.

Als gevolg van het decreet houdende diverse bepalingen inzake leefmilieu en energie van 19 mei 2006 dienen de bekken- en deelbekkenbeheerplannen pas tegen eind 2007 te worden vastgesteld. Het openbaar onderzoek op bekken- en deelbekkenniveau loopt daarmee gelijktijdig met dat op stroomgebiedniveau.

Via de waterbeleidsnota legde de Vlaamse Regering in 2005 de visie vast op het integraal waterbeleid voor Vlaanderen. De nota vormt het uitgangspunt voor de maatregelen en acties die in de bekken- en stroomgebiedbeheerplannen worden uitgewerkt.

Als eerstvolgende stap op stroomgebiedniveau bereidde de CIW het tijdspad, het werkprogramma en het overzicht van de voornaamste waterbeheerkwesties voor. Deze documenten worden vanaf 22 november 2006 voor een periode van zes maanden aan de bevolking voorgelegd.

Midden 2006 waren alle voorontwerpen van bekkenbeheerplannen afgewerkt. Deze voorontwerpen worden door de bekkenbesturen gebruikt als basis voor de ontwerp-bekkenbeheerplannen om op hetzelfde ogenblik in openbaar onderzoek te kunnen gaan.

De voorbereiding en aanpassing van de monitoringprogramma's voor grondwater en oppervlaktewater, die in uitvoering van de kaderrichtlijn Water tegen eind 2006 dienen operationeel te zijn, loopt verder. De noodzakelijke methodologische studies, onder meer met betrekking tot de aan water verbonden ecotopen, worden afgewerkt. Hiertoe wordt intensief deelgenomen aan het Europees overleg. Dit verloopt parallel met het voorbereidend werk voor de aanpassing van beoordelingskader van de waterlopen, wat moet uitgebreid worden met bijkomende biologische, hydromorfologische en fysisch-chemische kenmerken.

Om de uitwisseling van watersysteemkennis te stimuleren organiseerde de CIW in het voorjaar van 2006 een vijfde Waterforum. In het najaar van 2006 vinden de eerste drie thematische studiedagen plaats naar aanloop van het congres Watersysteemkennis in het najaar van 2007.

Ondertussen werd in 2006 verder geïnvesteerd in bv. de kwantificering van de (diffuse) bronnen van waterverontreiniging, de werking van migratieknelpunten en vistrappen, de modellering van verwachte waterkwaliteit en de uitwerking van een Milieukostenmodel. Dit alles moet toelaten de meest kostenefficiënte maatregelen te bepalen voor opname in de stroomgebied- en bekkenplannen.

Inzake sensibilisatie zette het Waterloket haar dienstverlening verder. In 2005 werden 5.600 vragen behandeld. Via de aanstelling van een gemeentelijke coördinator waterbeleid wordt ingespeeld op de specifieke informatiebehoefte van de gemeenten.

4.3.1.2 *Beleidsinvulling begrotingsjaar 2007*

4.3.1.2.1 Het uitwerken van de instrumenten aankoopplicht en vergoedingsplicht (cf. SD 5 Beleidsnota)

Het decreet Integraal Waterbeleid voorziet in een aantal financiële instrumenten, met name onteigening, recht van voorkoop, aankoopplicht en vergoedingsplicht. In het kader van de begroting 2007 werden via het beleidsdomein ruimtelijke ordening middelen voorzien voor de opstart van het Rubiconfonds.

4.3.1.2.2 Het verder uitwerken van de watertoets (cf. SD 1 Beleidsnota)

Het huidige uitvoeringsbesluit watertoets geeft richtlijnen over de toepassing van de watertoets voor de vergunningverleners. Er werd vastgesteld dat het decreet geen vrijstelling van watertoets toelaat voor vergunningen waar dit niet relevant is. Op dit punt zal een bijstelling van het decreet worden voorgesteld. In 2007 staat ook de opmaak van richtlijnen of aanbevelingen voor plannen- en programmamakers en voor de adviesverleners op het programma. Het decreet Integraal Waterbeleid voorziet geen vergoedingsregeling voor het weigeren van vergunningen tengevolge van de watertoets. Hiervoor kan de verwerving van de betrokken terreinen (bv. overstromingsgebieden of oeverzones) een oplossing bieden.

4.3.1.2.3 Het vastleggen van de klassengrenzen voor de goede toestand (cf. OD 1 Beleidsnota)

De Europese Kaderrichtlijn Water, en de omzetting ervan in Decreet Integraal Waterbeleid, verplichten tot het halen van een "goede toestand" in het oppervlaktewater in 2015 en het vermijden van achteruitgang van de bestaande kwaliteit. Uitstel of uitzonderingen zijn mogelijk, maar moeten grondig gemotiveerd worden. Ten einde de "toestand" van het oppervlaktewater te kunnen beoordelen en de noodzakelijke maatregelen te kunnen inschatten, is de vaststelling via wettelijke milieukwaliteitsnormen nodig van de grenzen tussen zeer goede/goede/matige/ontoereikende/slechte toestand voor de biologische, hydromorfologische en de fysisch-chemische kwaliteitselementen.

4.3.1.2.4 De waterbeheerkwesties als opzet naar de ontwerp-stroomgebiedbeheerplannen en maatregelenprogramma's (cf. SD 5 Beleidsnota)

Eind 2006 start het openbaar onderzoek over de waterbeheerkwesties. De "Waterbeheerskwesties" beschrijven de belangrijkste uitdagingen en knelpunten om in 2015 de "goede toestand" in het watersysteem te bereiken. Dit vormt mee de insteek voor de opmaak van de ontwerp-stroomgebiedbeheerplannen en bijhorende maatregelenprogramma's, die eind 2008 beschikbaar moeten zijn. Om een onderbouwd maatregelenprogramma te kunnen uitwerken in functie van haalbare resultaten, bijhorende kostenafweging en uitzonderingsbepalingen zal het nodig zijn te investeren in de verdere uitbouw van expertise inzake watersysteemkennis en het beoordelen van maatregelen alsook inzake het afwegen van kosten. Wat betreft het kostenluik vormt het MKM Water een belangrijke aanzet, maar dit model moet nog verder uitgewerkt worden om het vervolgens ook te kunnen operationaliseren en toepassen.

4.3.1.2.5 Het openbaar onderzoek over en de vaststelling van de bekken- en deelbekkenbeheerplannen (cf. SD 5 Beleidsnota)

Het openbaar onderzoek over de bekkenbeheerplannen (inclusief de deelbekkenbeheerplannen) wordt gelijktijdig met dat over de waterbeheerkwesties gevoerd. Deze werkwijze is mogelijk na de wijziging van het decreet in 2006. Het openbaar onderzoek start op 22 november 2006 en loopt over een periode van zes maanden. De organisatie ervan ligt in handen van de CIW en de bekkensecretariaten. De eerste bekkenbeheerplannen – met toegevoegde deelbekkenbeheerplannen – worden uiterlijk tegen 22 december 2007 door de Vlaamse regering vastgesteld.

4.3.1.2.6 Integraal waterbeheer op het terrein integreren (cf. OD 4 Beleidsnota)

Op Vlaams niveau wordt verder gewerkt aan de optimale taaktoewijzing van de waterlopen. Een voorbeeld hiervan is de herklassering van de Antitankgracht (Provincie Antwerpen) als onbevaarbare waterloop 1ste categorie. Deze kunstmatige waterloop met belangrijke natuurwaarden sluit qua beheer immers beter aan bij het beheer van de onbevaarbare waterlopen. Op lokaal niveau worden de deelbekkenbeheerplannen en programma's geclusterd binnen de waterschappen. De integratie van de DuLo-waterplannen en de waterhuishoudingsplannen is een logisch verdere stap. Er wordt onderzocht hoe de structuren van de polders en wateringen meer afgestemd kunnen worden op de deelbekkenstructuren. Dit kan zowel gebeuren door een fusie van bestaande polders en wateringen als door een (beperkte) uitbreiding binnen de deelbekkenomschrijving. De uitvoering van lokale geïntegreerde projecten op het terrein is de uiteindelijke doelstelling. Via het subsidiebesluit polders en wateringen zijn concrete projecten die voorgesteld worden in een waterhuishoudingsplan subsidieerbaar.

4.3.1.2.7 Het uitvoeren van de geïntegreerde monitoringprogramma's (cf. SD 5 Beleidsnota)

De meetnetten voor kwaliteits- en kwantiteitsbeheer worden, in het kader van de eind 2006 door de Vlaamse Regering vastgestelde monitoringprogramma's, geoperationaliseerd in 2007. Hiertoe zullen, naast aanpassingen aan de bestaande meetnetten oppervlaktewater en grondwater, voor oppervlaktewater nieuwe meetnetten uitgebouwd worden voor het monitoren van fytoplankton, macroflora, fyto benthos en hydromorfologische kenmerken.

4.3.2 Waterbeleid: Waterkwaliteit

4.3.2.1 *Uitvoering van de begroting 2006*

Om de richtlijn Stedelijk Afvalwater, waarvoor Vlaanderen door Europa veroordeeld werd, versneld te kunnen uitvoeren, definieerde het Vlaamse Gewest 161 prioritaire projecten. Ze nam ook een aantal acties om de resterende doorlooptijd voor deze projecten tot het minimum te beperken.

Daarnaast werden in de zomer van 2006 de privé-aandeelhouders van Aquafin NV uitgekocht. Hiermee kwam Aquafin volledig in handen van het Vlaamse Gewest, waardoor tegemoetgekomen werd aan bezwaren van de Europese Commissie, met betrekking tot het overtreden van de mededingingsregels.

Het Optimalisatieprogramma 2008-2012 werd in september 2006 door de Vlaamse Regering goedgekeurd voor een bedrag van 150 miljoen €. Het programma bevat nieuwe projecten voor de optimalisatie van het toevoerend stelsel, de bouw van KWZI's, de renovatie van RWZI's en de aansluiting van vuilvracht voornamelijk ter optimalisatie van het buitengebied ter waarde van 81,7 miljoen euro.

Met de aanpassing van de beheersovereenkomst tussen Aquafin NV en het Vlaamse gewest in 2005 werd de eerste stap gezet naar ecologische resultaatsverbintenissen. Dit zal verder worden ontwikkeld.

Op 10 maart 2006 keurde de Vlaamse Regering het besluit inzake de vaststelling van de regels voor de scheiding tussen de gemeentelijke en bovengemeentelijke saneringsverplichting en de vaststelling van de zoneringsplannen goed. Voorafgaand aan dit besluit werd het voorontwerp van zoneringsplan reeds overgemaakt en toegelicht aan alle Vlaamse gemeenten. De officiële verzending en het verder zetten van de procedure is voorzien voor eind 2006 - begin 2007.

Voor de subsidiëring van gemeentelijke rioleringen en KWZI's werden totnogtoe in 2006 twee kwartaalprogramma's goedgekeurd. Met het eerste kwartaalprogramma van 2007 (goedgekeurd op 1 juni 2006) worden 116 projecten opgedragen, met het tweede kwartaalprogramma van 2007 (goedgekeurd op 31 juli 2006) 70 projecten.

Met het besluit van 21 oktober 2005 besliste de Vlaamse Regering over de voorwaarden voor lozen van bedrijfsafvalwater op een openbare rioolwaterzuiveringsinstallatie evenals de procedures tot het bekomen van een contract met Aquafin. In dit geval betaalt het bedrijf immers aan Aquafin NV een saneringsvergoeding, welke de afvalwaterheffing vervangt. Voor 2005 was een eenjarige overgangsmaatregel voorzien. Vanaf 2006 wordt er een onderscheid gemaakt tussen 'typecontracten' en 'specifieke contracten'.

De gemeenten werden verder begeleid en ondersteund bij het opstarten van erosiebestrijdingswerken en bij het opmaken van hun gemeentelijk erosiebestrijdingsplan. Erosiebestrijding in het veld werd verder gestimuleerd o.a. via beheersovereenkomsten.

In het kader van het Europese landbouwbeleid werd een voorstel uitgewerkt met mogelijke pistes voor uitbreiding van het areaal waarop verplicht erosiebestrijdingsmaatregelen dienen genomen te worden. Bij de evaluatie van de randvoorwaarden (zgn. cross-compliance) van dit Europees landbouwbeleid ging veel aandacht naar bodembescherming. Integratie van bodembescherming vond verder plaats in het kader van de opmaak van het sectoraal uitvoeringsplan 'Bagger- en Ruimingsspecie'. Ook zijn de eerste stappen gezet om de bescherming van waardevolle bodems te integreren in het beleid rond landschapszorg.

Belangrijke ruiming van waterbodems in 2006 gebeurden op de Zenne te Lembeek, Halle en Drogenbos. De ruiming van de Zuidlede is gepland in het najaar van 2006.

4.3.2.2 *Beleidsinvulling begrotingsjaar 2007*

4.3.2.2.1 *Openbaar onderzoek en vaststelling van zoneringsplannen (cf. SD 3 Beleidsnota)*

In 2006 werd voor elke gemeente voorontwerpen van zoneringsplannen opgesteld. Na een voorafgaande voorstellingsronde zullen in de periode september 2006 - februari 2007 deze voorontwerpen aan de gemeenten worden bezorgd. Met hun inbreng wordt vervolgens het ontwerp zoneringsplan opgemaakt en in openbaar onderzoek gebracht (periode februari - augustus 2007). Op basis van de reacties daaruit kunnen dan de definitieve plannen worden opgesteld en voorgelegd aan de minister voor bekrachtiging. De eerste definitieve zoneringsplannen worden verwacht in oktober 2007. Daarnaast dient ook het VLAREM aangepast te worden aan het zoneringsbesluit. Een eerste principiële goedkeuring door de Vlaamse Regering wordt verwacht in het najaar van 2006.

4.3.2.2.2 *Bijsturing subsidiebesluit gemeentelijke rioleringen (cf. OD 7 Beleidsnota)*

Het subsidiebesluit zal verregaand bijgestuurd worden teneinde de gemeenten te responsabiliseren en de procedure te vereenvoudigen. In het zoneringsbesluit van 10 maart 2006 is reeds een eerste wijziging aan het subsidiebesluit voorzien door te stellen dat het beschikken over een zoneringsplan een vereiste zal zijn om nog in aanmerking te komen voor subsidie.

Ondertussen blijft natuurlijk ook in 2007 de volle aandacht gaan naar de de Richtlijn Stedelijk Afvalwater. De uitvoering van de richtlijn Stedelijk afvalwater wordt op maximale snelheid gehouden en de laatste grote agglomeraties worden gesaneerd. Bovendien blijft Vlaanderen via de opmaak van het Optimalisatieprogramma 2009-2013 en het Subsiëeringsprogramma 2009-2013 verder investeren in de optimalisatie en renovatie van de bovengemeentelijke en gemeentelijke infrastructuur.

4.3.2.2.3 *Verder uitwerken nieuwe beheersovereenkomst Aquafin (cf. OD 6 Beleidsnota)*

Om de beheersovereenkomst met de NV Aquafin te kunnen omvormen tot een volwaardige resultaatsverbintenis, wordt er per zuiveringsgebied een ecologisch evaluatiesysteem uitgewerkt dat de kwaliteit van de werking van de rioleringsstelsels en RWZI's beoordeelt. Eind 2006 zijn de resultaten beschikbaar van de 21 proefgebieden waar de praktische haalbaarheid van de in 2005 uitgewerkte methodologie werd nagegaan. In 2007 kan, op basis van deze resultaten, de

indicatorenset geëvalueerd worden en kunnen de nodige aanpassingen en uitbreiding verder onderzocht worden.

4.3.2.2.4 Contracten voor het zuiveren van bedrijfsafvalwater (cf. OD 8 Beleidsnota)

Op basis van de ministeriële omzendbrief en het uitvoeringsbesluit konden bedrijven voor de sanering van hun afvalwater, mits dit geloosd wordt op een openbare riolering die is aangesloten op een operationele RWZI, contracten met de NV Aquafin afsluiten. Via het programmadecreet van 23 december 2005 is dit nu ook mogelijk voor bedrijven waarvan de aansluiting op een RWZI voorzien is in een investeringsprogramma en voor de bedrijven die via een bestaande toevoerleiding of een toevoerleiding waarvan de uitvoering aan de NV Aquafin opgedragen is, op een operationele RWZI lozen. De contractaanpak leidt er toe dat enerzijds aan bedrijven die, om allerlei redenen, zelf niet kunnen instaan voor de zuivering van hun bedrijfsafvalwater, onder de voorwaarden opgenomen in het uitvoeringsbesluit, een langetermijnoplossing geboden wordt. Anderzijds wordt hiermee ook een oplossing geboden voor een gemeenschappelijke aanpak van gescheiden riolering en buffercapaciteit op industrieterreinen. In 2007 wordt de uitvoering van deze vernieuwde aanpak verder in praktijk omgezet en waar nodig geoptimaliseerd.

4.3.2.2.5 Vergunningen lozing afvalwater (cf. SD 3 Beleidsnota)

In 2007 zullen de herstelprogramma's die door de NV Aquafin in 2006 werden opgemaakt in functie van het verkrijgen van afwijkende lozingsnormen, beoordeeld worden. In het kader van het Reductieprogramma Gevaarlijke Stoffen wordt jaarlijks opgesteld welke vergunningen aan onderzoek (en eventuele actualisering) toe zijn. Naarmate de opmaak van en het openbaar onderzoek over de waterbeheerkwesties en bekken- en deelbekkenbeheerplannen vordert in 2007, zal geïnventariseerd worden waar bijkomende acties nodig zijn en een aanpak voorgesteld worden. Daarnaast wordt de aanpassing en actualisatie van VLAREM verdergezet. Het betreft onder meer de implementatie van het onderzoek naar de noodzakelijke aanpassingen in functie van het reductieprogramma en de verdere actualisering van de sectorale voorwaarden.

4.3.2.2.6 Erosiebestrijding door de landbouwers en door steden en gemeenten versterken (cf. SD 8 Beleidsnota)

In 2007 komt de uitvoering van de goedgekeurde erosiebestrijdingsplannen van steden en gemeenten op kruissnelheid. Op basis van deze plannen wordt uitvoering gegeven aan kleinschalige erosiebestrijdingsprojecten die het perceelsniveau overschrijden.

4.3.2.2.7 Ruiming van waterbodems (cf. SD 8 en OD 9 Beleidsnota)

De historische ruimingsachterstand wordt verder weggewerkt in 2007. Elk jaar wordt er op de onbevaarbare waterlopen van 1ste categorie minstens 150.000 m³ geruimd. Het betreft hier zowel hydraulische als ecologische ruiming. Volgende ruiming staan centraal: de Heulebeek, de Poekebeek, de Devebeek en de Zenne van Lot tot Drogenbos. Naar aanleiding van de wateroverlastproblemen in de zomer van 2006 wordt de mogelijkheid nagegaan van extra hydraulische ruiming van minstens 30.000 m³.

In het kader van het actieplan cadmium voor de Noorderkempen (zie ook 'Milieu en gezondheid') wordt de ruiming van de waterbodems in de Kempen prioritair aangepakt om cadmiumvervuiling te saneren en de verdere verspreiding tegen te gaan.

De procedure tot goedkeuring van het sectoraal uitvoeringsplan voor bagger- en ruimingsspecie zal in 2007 afgerond worden.

4.3.2.2.8 Slibvangplan opstellen en uitvoeren

Ruimingswerken in verstedelijkt gebied worden vaak bemoeilijkt door de beperkte toegankelijkheid van de waterloop. Door de aanleg van sedimentvangen (slibvang of zandvang) stroomopwaarts van deze probleemgebieden wordt massale afzetting van slib in deze gebieden voorkomen. Het slib wordt gedwongen om lokaal op een strategisch gekozen locatie te bezinken waardoor slibuiming beperkt blijft tot een regelmatige ruiming van de sedimentvang. Ook vanuit ecologische standpunt kan het opportuun zijn om sedimentvangen in te richten. Het sedimentmeetnet levert de noodzakelijke onderbouwing voor het optimaal inplanten in de nabijheid van de sedimentbronnen en het dimensioneren van de slib-/zandvangen. Een aanpak wordt opgesteld en uitgewerkt. In 2007 starten de werken aan een slibvang op het Schijn (Deurne).

4.3.3 Waterbeleid: Terugdringen risico's die de veiligheid aantasten

4.3.3.1 *Uitvoering van de begroting 2006*

Bij de aanpak van wateroverlast wordt ervoor gezorgd dat deze niet afgewenteld wordt op stroomafwaarts gelegen gebieden. Hierbij is bovendien afstemming voorzien met de verschillende functies van het valleigebied en het ecologische herstel van watersystemen. In 2006 werden projecten gerealiseerd en opgestart op de Zwalm, de Mangelbeek, de Kleine Nete, de Abeek, de Zwinnevaart en de Laan. Daarnaast werd een vernieuwend project voor rivierherstel en bescherming tegen wateroverlast in de Demervallei uitgewerkt en in februari 2006 voorgesteld aan het publiek en de lokale besturen.

Eind 2006 zullen alle inwoners van Vlaanderen tijdig gewaarschuwd kunnen worden voor nakende overstromingen. Naast het waarschuwings- en voorspellingssysteem dat nu reeds operationeel is voor het Demerbekken werden in 2006 gelijkaardige systemen voor de Dender operationeel. Voor de andere bekkens van Vlaanderen zal tegen eind 2006 een vereenvoudigd systeem operationeel zijn. De informatie die het waarschuwingssysteem genereert, zal toegankelijk zijn voor de hulpdiensten en het brede publiek via o.a. een op maat gemaakte website.

4.3.3.2 *Beleidsinvulling begrotingsjaar 2007*

4.3.3.2.1 Aanpakken van de wateroverlast en ecologisch herstellen van watersystemen (cf. SD 1 Beleidsnota)

Bij de aanpak van wateroverlast wordt het concept "vasthouden-bergen-afvoeren" verder toegepast. Dit zorgt ervoor dat de wateroverlast niet afgewenteld wordt op stroomafwaarts gelegen gebieden. Hierbij wordt afstemming gezocht met de verschillende functies van het valleigebied en het ecologisch herstel van watersystemen. Dit herstel omvat o.m. hermeandering, structuurherstel van de waterloop en het oplossen van vismigratieknelpunten. Daarnaast wordt ook in 2007 de gecoördineerde intensieve bestrijding van de exoten verder gezet. In 2007 staan volgende realisaties op het programma: Ieperlee te Ieper, omlegging van de Gaverbeek door het provinciaal Domein De Gavers (Harelbeke), aanleg van gecontroleerde overstromingsgebieden op de Molenbeek (Erpe-Mere), aanleg gecontroleerde overstromingsgebieden op de Grote Molenbeek (Londerzeel), inrichting van een oeverzone en realisatie van visdoorgang stroomafwaarts Kanaal Bocholt-Herentals op de Abeek. Er worden ook belangrijke stappen gezet in het project van het overstromingsgebied Galmaarden en het oplossen van een vismigratieknelpunt op de Marke.

4.3.3.2.2 Operationeel beheer van de waterlopen (cf. SD 1 Beleidsnota)

In 2006 zijn het waarschuwings- en voorspellingssystemen voor de Demer en de Dender operationeel, voor de andere bekkens in Vlaanderen is een vereenvoudigd systeem opgestart. In 2007 wordt bijkomend het operationeel bekkenmodel voor de Dijle opgestart, de opstart van dat voor Nete en IJzer voorbereid, en het model voor Demer uitgebreid. De operationele meetnetten hebben tot doel om die informatie te vergaren en online ter beschikking te stellen die de waterbeheerders nodig hebben om de hun beschikbare infrastructuur te sturen op basis van de meest actuele informatie. In 2007 worden de bestaande meetnetten verder geoperationaliseerd gericht op de taken van sturen en waarschuwen: invullen van de ontbrekende leemtes in meetlocaties en gemeten parameters, online inschakelen van alle relevante meetposten in een telemetriesysteem, ter beschikking stellen van de online meetgegevens in functie van de vragen van de waterbeheerders. 2007 is daarnaast ook het voorbereidingsjaar voor enkele grote realisaties op het terrein, zoals de vernieuwing van de pompstations van het Schijn.

4.3.4 Waterbeleid: Duurzaam omgaan met water

4.3.4.1 *Uitvoering van de begroting 2006*

Voor de 5 grondwatersystemen is de grondwatermodellering afgewerkt. Dit vormt de basis voor het bepalen van de maximale hoeveelheden die kunnen gepompt worden. Het vergunningen- en heffingenbeleid wordt hierop afgestemd onder meer door het bepalen van gebieds- en laagfactoren. Het Grondwaterdecreet werd hiertoe in december 2005 aangepast.

Om een beter inzicht te krijgen in de mogelijkheden tot duurzaam watergebruik door industrie en landbouw, werden een aantal wateraudits doorgevoerd. Van elk werd een brochure opgemaakt met aandacht voor alternatieve waterbevoorradingssystemen zoals de uitbouw van een grijswatercircuit, recuperatie en hergebruik van tweedecircuitwater.

4.3.4.2 *Beleidsinvulling begrotingsjaar 2007*

4.3.4.2.1 Opstellen van een Waterverkoopreglement (cf. SD 5 Beleidsnota)

In 2007 zal, in uitvoering van het drinkwaterdecreet uit 2002, een algemeen Vlaams waterverkoopreglement worden opgesteld. Dit reglement beschrijft de diverse regels en bepalingen tussen de "waterbedrijven" en de consument. Naast de levering van drinkwater hebben de "klassieke drinkwatermaatschappij" sinds 2005 immers ook een saneringsplicht voor het geleverde water.

4.3.4.2.2 Operationalisering strategische visie watervoorziening en watergebruik (cf. SD 2 Beleidsnota)

In 2006 werd een strategische visie uitgewerkt inzake watervoorziening en watergebruik. In de visie wordt de vraag naar grond-, oppervlakte-, drink- en tweedecircuitwater afgestemd op het aanbod aan water. De negatieve impact wordt hierbij minimaal gehouden. De visie geeft dus aan hoe de watervoorziening in Vlaanderen verder verzekerd kan worden. In 2007 wordt deze visie vertaald naar het operationeel beheer van oppervlaktewater en grondwater en worden er, in samenspraak met de sectoren, acties en maatregelen uitgewerkt.

Op 12 december 2006 wordt een Vlaams grondwatersymposium georganiseerd.

4.3.4.2.3 Verdere uitwerking van het gebiedsgericht grondwaterinstrumentarium (cf. OD 2 en 3 Beleidsnota)

In 2006 werden de verschillende watervoerende grondwaterlagen bij besluit vastgelegd. Voor 2 overgeëxploiteerde lagen zijn er ondertussen ook aangepaste gebieds- en laagfactoren ingevoerd in de grondwater-heffingsformule. De stroomgebiedanalyse duidde echter nog andere lagen aan die onder druk staan. Ook voor deze lagen wordt een aangepaste gebieds- en laagfactor uitgewerkt. Voor deze lagen wordt tevens de uitbouw van een grijswatercircuit gepromoot.

In 2007 is het besluit nodig om het grondwaterschadefonds operationeel te maken. Dit grondwaterschadefonds, voorzien in het grondwaterdecreet sinds 1984, biedt de mogelijkheid om een op maat gemaakte regeling uit te werken voor de schade die veroorzaakt wordt door het oppompen van grondwater.

4.3.5 Waterbeleid: Mestbeleid

4.3.5.1 *Uitvoering van de begroting 2006*

Op 22 juli 2005 keurde de Vlaamse Regering de visienota "Naar een nieuw mestbeleid in Vlaanderen" goed. Op 22 september 2005 kwam er een arrest van het Europees Hof tegen België en Vlaanderen voor het niet correct omzetten en toepassen van de nitraatrichtlijn. De opmaak van het nieuwe mestbeleid werd voorbereid in samenwerking met wetenschappers en landbouworganisaties, en begeleid door een technische werkgroep op Europees niveau. Het voorstel voor nieuw mestbeleid werd voor het zomerreces van 2006 publiek gemaakt en werd door een parlementaire werkgroep verder uitgewerkt tot een voorstel van decreet dat in 2007 in voege gaat.

Ter ondersteuning van dit nieuwe mestbeleid werden verschillende onderzoeken geïnitieerd, zoals naar onderbouwing bemestingsnormen, monitoringsnetwerk voor derogatie, en fosfaatverzadigde gebieden.

Conform de nitraatrichtlijn zal een verzoek tot derogatie bij de Europese Commissie worden ingediend.

Het convenant over laag-fosforvoerders met de mengvoedersector werd verlengd. Voor het eerst werd ook een convenant voor laag-stikstofvoerders met de mengvoedersector ondertekend.

Een actieplan voor mestverwerking 2006-2010 werd voorgesteld op de Rondetafel Mestverwerking. Het aanpakken van knelpunten in de wetgeving is gestart. De BBT-studie mestverwerking werd geactualiseerd. Wetenschappelijk onderzoek ter ondersteuning van meetprotocols en nutriëntenbalansen voor mestverwerking werd opgestart.

Verstrenge controle wordt uitgevoerd op het nitraatstikstofresidu in het najaar van 2006. Een 10.000-tal percelen worden bemonsterd. Een strengere controle op mesttransporten en bemesting op perceelsniveau werd gerealiseerd door de invoering van het AGR-GPS systeem - wat staat voor Automatische GegevensRegistratie - Global Positioning System - voor de grote mestvoerders. Hierdoor kan de weg afgelegd door een mesttransport worden gevolgd.

De Taskforce Tuinbouw Nitraatproblematiek, opgestart in 2006, onderzocht op welke manier de verschillende sectoren van de tuinbouw kunnen bijdragen aan de verbetering van de waterkwaliteit wat betreft de aanwezigheid van nitraat. Een sectorstudie naar bemestingsgedrag en acceptatiegraden voor dierlijke mest werd opgestart.

4.3.5.2 Beleidsinvulling begrotingsjaar 2007

4.3.5.2.1 Nieuw mestdecreet uitvoeren (cf. SD 7 Beleidsnota)

Een vernieuwd mestbeleid zal ingaan in 2007. Dit vernieuwd mestbeleid is resultaatgericht, vereenvoudigd, volledig in overeenstemming met de Nitraatrichtlijn en komt tegemoet aan het arrest van 22 september 2005. Op aansturen van de Europese Commissie is in dit nieuw mestbeleid Vlaanderen volledig als kwetsbaar gebied afgebakend. Afwijking op de strenge bemestingsnormen (derogatie) wordt onderhandeld met de Europese Commissie van zodra een akkoord is bereikt over het actieprogramma van Vlaanderen. Het respecteren van de waterkwaliteitsdoelstellingen voor oppervlakte- en grondwater staat voorop in dit vernieuwde mestbeleid. Hiertoe wordt oordeelkundig bemestingsgedrag gestimuleerd via versterkte handhaving en begeleidende maatregelen zoals het uitwerken van een bedrijfsdoorlichting, teelt- en bemestingsplan en een bemestingsregister. De mestproductie wordt onder controle gehouden via een systeem van nutriëntenemissierechten. Landbouwers krijgen een E-governmentinstrument aangeboden om op bedrijfsniveau een overzicht te krijgen van de eigen bedrijfssituatie en de nutriëntenstromen, zoals geregistreerd bij de Mestbank. Dit instrument werkt sensibiliserend en heeft tegelijk een knipperlichtfunctie.

4.3.5.2.2 Mestverwerking realiseren

Door de volledige afbakening van Vlaanderen als kwetsbaar gebied neemt het mestoverschot toe met 30 à 40 miljoen kg stikstof. Mestverwerking en export van nutriënten is dus meer dan noodzakelijk. Om de knelpunten inzake mestverwerking aan te pakken, wordt het actieplan mestverwerking, voorgesteld op de Rondetafel Mestverwerking, uitgevoerd. Financiële ondersteuning aan het Vlaams Coördinatiecentrum Mestverwerking (VCM) wordt bestendigd. Verwerkte dierlijke mest bestemd voor export zal moeten voldoen aan de bepalingen van de Europese verordening tot vaststelling van gezondheidsvoorschriften inzake niet voor consumptie bestemde dierlijke bijproducten. De erkenning van mestverwerkingsinstallaties zal conform deze bepalingen gebeuren.

4.3.5.2.3 Handhaving versterken

De controle op het vervoer en het gebruik van mest wordt verscherpt. Voor de gerichte handhaving in functie van de waterkwaliteit en de risicogroepen wordt voortaan een Automatische GegevensRegistratie-GPS-systeem voor mesttransportopvolging tot op perceelsniveau gebruikt. : In het kader van de handhaving wordt gekeken naar het nitraatstikstofresidu in de bodem in risicogebieden, d.w.z. in VHA-zones waar de gemiddelde nitraatconcentratieconcentratie in oppervlaktewater per jaar hoger is dan 50 mg nitraat per liter water. Bij de overschrijding van een bepaalde waarde van het nitraatresidu volgt een administratieve geldboete en begeleidende maatregelen zoals een bedrijfsaudit, teelt- en bemestingsplan en bemestingsregister en moet betrokkene in het volgend jaar nog bijkomende stalen laten nemen. Er zal ook invulling gegeven worden aan het nieuwe handhavingsdecreet.

4.3.5.2.4 Vermindering van het meststoffengebruik in de tuinbouw

In 2006 werd een Taskforce tuinbouw opgestart. Deze Taskforce werkt rond maatregelen ter verbetering van de waterkwaliteit voor de verschillende sectoren in de tuinbouw. In functie van de resultaten hiervan zullen in 2007 verdere maatregelen geïmplementeerd worden. De Best Beschikbare Technieken voor de glastuinbouw zijn reeds opgesteld. Een andere concrete mogelijkheid is het aanwenden van het restdrainwater van tuinbouwbedrijven op landbouwgronden. Via demoprojecten en sensibilisering zullen reductietechnieken voor nutriënten gepromoot worden.

4.3.6 Waterbeleid: Milieugevaarlijke stoffen

4.3.6.1 *Uitvoering van de begroting 2006*

Op 23 oktober 2005 werd het Reductieprogramma ‘Lozing Gevaarlijke Stoffen’ goedgekeurd. Een aanpassing van de basismilieukwaliteitsnormen in oppervlaktewater werd voorbereid, het meetnet oppervlaktewater wordt conform de Kaderrichtlijn Water aangepast en er wordt onderzocht of er aanpassingen aan Vlarem nodig zijn.

De Europese Commissie deed op 26 juli 2006 een voorstel voor een ontwerpdochterrichtlijn van de Kaderrichtlijn Water, waarvoor Vlaanderen mee het Belgische standpunt opmaakt en de totstandkoming nauwgezet opvolgt.

De eerste evaluatie van het decreet verminderd gebruik van bestrijdingsmiddelen bij openbare besturen is afgerond. Het uitgewerkte actieplan voorziet naast het opstarten van structureel overleg, de sensibilisatie van de burger, het inzetten van MiNa-werkers voor manueel onkruidbeheer, het verderzetten van de inhoudelijke ondersteuning van openbare besturen, ook in het versoepelen van het uitvoeringsbesluit van 14 juli 2004 en het gelijktijdig doorvoeren van een administratieve vereenvoudiging.

Het meetnet bestrijdingsmiddelen in oppervlaktewater werd aangepast in functie van de Europese erkenningregels. Voor de aanpak van diffuse verontreiniging werden bepaalde stoffen bekkenspecifiek gemodelleerd aan de hand van het SEPTWA-model.

Vlaanderen is betrokken bij het federaal reductieprogramma en Europese initiatieven zoals de richtlijn 91/414 en de ‘Thematische strategie duurzaam pesticidengebruik’.

Onderzoek naar de ecologische impact van endocriene verstoring is opgestart begin 2006 en zal resultaten leveren midden 2007.

4.3.6.2 *Beleidsinvulling begrotingsjaar 2007*

4.3.6.2.1 Doorwerking Europees beleid milieugevaarlijke stoffen (cf. SD 3 Beleidsnota)

Het geactualiseerde reductieprogramma inzake lozingen van milieugevaarlijke stoffen verzorgt de doorwerking van de Europese richtlijn 76/464 en de Kaderrichtlijn Water (KRW) in het Vlaamse vergunningenbeleid milieugevaarlijke stoffen. Tegen eind 2006 wordt een aanpassing van de basismilieukwaliteitsnormen in oppervlaktewater voorbereid, dient het meetnet oppervlaktewater conform de KRW aangepast te zijn en moet er onderzocht worden of er aanpassingen aan Vlarem nodig zijn. In dit kader wordt jaarlijks opgelijst welke milieuvergunningen prioritair dienen onderzocht te worden en zal de effectieve herziening plaatshebben via individuele aanpassingen of een herziening van een aantal sectorale normen.

4.3.6.2.2 Optimalisering van aanpak pesticidenreductie

In 2006 werd het pesticidendecreet geëvalueerd. Hoewel enerzijds een belangrijke milieuwinst geboekt is, blijkt het anderzijds in uitzonderlijke gevallen nodig om tijdelijke afwijkingen op het verbod te voorzien. In 2007 wordt daarom een aanpassing van het uitvoeringsbesluit gepland zonder daarbij af te wijken van de doelstellingen van het decreet. In datzelfde uitvoeringsbesluit zal bovendien ook een administratieve vereenvoudiging voorzien worden. In 2007 is een sensibilisatiecampagne gepland naar het brede publiek.

Eén van de grootste knelpunten m.b.t. een pesticidenvrij beheer van de openbare ruimte is een doordacht ontwerp ervan. Bestaande ontwerpen moeten worden omgevormd zodat deze inzake onkruidbestrijding beter beheerd kunnen worden zonder gebruik te maken van bestrijdingsmiddelen. Voor nieuwe ontwerpen moeten van meet af aan rekening houden met deze doelstelling. Daarom wordt één of meerdere studiedagen georganiseerd naar specifieke doelgroepen zoals ontwerp bureaus voor openbare ruimten en worden oplossingen aangereikt voor specifieke probleemgevallen zoals kerkhoven en sportterreinen.

4.4 Afvalstoffenbeleid

4.4.1 Uitvoering van de begroting 2006

In oktober 2006 (IFEST) ging het Eco-efficiëntiescanprogramma van start. Ter voorbereiding werden 30 bedrijven gescreend op vlak van eco-efficiëntie. Om ecodesign toegankelijker te maken voor de ontwerper bracht OVAM in het voorjaar van 2006 ook de Ecolizer uit. Deze tool maakt het voor een ontwerper eenvoudiger om de milieu-impact in te schatten van verschillende productvoorstellen of gebruikte materialen, productieprocessen enz. Ook werd de hernieuwde versie van MAMBO (het softwarepakket voor bedrijven voor de berekening van de werkelijk afvalkosten) uitgebracht. Het PRESTI-5 programma heeft de oproepperiode voor projecten van zijn laatste cyclusjaar afgerond. Informatieverlening en sensibilisering voor intermediairs in relatie tot de burger vond plaats via STIP (Steunpunt en Informatiecentrum voor Preventie van Afval). In 2006 werd de afzetmarkt voor gerecycleerde materialen geanalyseerd. Het doel is een gecoördineerde aanpak van de huidige en geplande beleidsmaatregelen ter ondersteuning van het gebruik van gerecycleerde materialen.

Ook werd gestart met een grondige analyse van het instrument aanvaardingsplicht.

In juli 2006 is een milieubeleidsovereenkomst (MBO) voor gebruikte oliën en vetten afgesloten. Tevens werden milieubeleidsovereenkomsten voor afgedankte elektrische en elektronische apparatuur (AEEA), zaklampen en reclame- en persdrukkwerk opgemaakt. De voorbereiding van de MBO's voor afgewerkte olie en oude en vervallen geneesmiddelen is in een eindfase en voor landbouwfolies wordt een collectief plan overwogen in plaats van een milieubeleidsovereenkomst. Conform het afvalstoffendecreet vond de verdere invulling van het afvalstoffenbeleid plaats via sectorale uitvoeringsplannen (SUP). Afhankelijk van de fase van elk SUP werden de nodige evaluatie, voortgangsrapportering, planning en openbaar onderzoek voorzien.

Stimulering van preventie van huishoudelijke afvalstoffen gebeurde in het kader van het SUP 'Huishoudelijke afvalstoffen 2003-2007'. Het gaat dan o.m. om sensibiliseringsmateriaal voor organisatoren en deelnemers van evenementen en stimulering van thuiscompostering en afvalarm tuinieren. In juni liep een uitgebreide sensibiliseringsactie inzake compostering in samenwerking met alle gemeenten. Inzake selectieve inzameling passen de meeste gemeenten gedifferentieerde tarifiering (DIFTAR) toe op basis van gewicht of volume. De kringloopcentra werden verder financieel ondersteund.

Via het ontwerp sectoraal uitvoeringsplan (SUP) 'Milieuverantwoord materiaal gebruik en afvalbeheer in de bouw' is een aanpak voorzien die is gebaseerd op het principe van de verruiming naar een duurzaam materialenbeheer. Het openbaar onderzoek startte midden augustus en is midden oktober 2006 afgesloten.

In het kader van het SUP 'Gescheiden inzameling van bedrijfsafval van kleine ondernemingen' is verder gewerkt aan sensibilisering en werd een actieplan voor kleine ontpakkers goedgekeurd. Een proefproject is gestart voor het inzamelen van verpakkingsmaterialen op bouwerven.

Energiereducatie bij verbranden werd planmatig uitgewerkt in een SUP 'Hoogcalorisch afval' en via het SUP 'Houtafval' wordt gewerkt aan een beheersplan voor een structurele oplossing voor verduurzaamd houtafval.

Heffingen op het verbranden werden bijgestuurd via het programmadecreet 2007.. De wetgeving inzake heffingen op het storten en verbranden van afvalstoffen werd grondig bijgestuurd. Het aantal tarieven vermindert sterk, de tarieven voor het storten van brandbaar afval stijgen en de verminderde tarieven voor het storten van recyclageresidu's verdwijnen geleidelijk. Ook komt er een compensatie voor de niet-fiscale aftrekbaarheid van de milieuheffingen. De wijzigingen treden in werking vanaf 1 januari 2007.

Het ontwerp SUP 'Bagger- en ruimingsspecie' werd verder op punt gesteld in samenwerking met alle betrokkenen. In uitvoering van het VLAREA (uitvoeringsbesluiten van het afvalstoffendecreet) is een code van goede praktijk voor bagger- en ruimingsspecie goedgekeurd (zie ook 'Waterbeleid'). Verder werd in het kader van het SUP 'Slib' een code van goede praktijk uitgewerkt om het ontstaan van slib te voorkomen en de kwaliteit van het slib te verbeteren.

In uitvoering van het SUP 'Organisch-Biologisch Afval' lag het accent op de verdere afstemming met de federale overheid (krengenverwijdering, gebruik van afvalstoffen als diervoeding, ...). Het voortgangsrapport van februari 2006 duidt op het belang van kwaliteitsopvolging en traceerbaarheid, het zoeken naar een evenwicht tussen materiaalrecyclage en energierterugwinning en de Europese wetgeving inzake dierlijke bijproducten.

Een akkoord werd bereikt over een gedeeltelijk vernieuwd financieringssysteem voor de ophaling en verwerking van krengen van veehouders. Een nieuw ontwerpbesluit dierlijk afval werd principieel goedgekeurd door de Vlaamse Regering.

In uitvoering van het actieplan 'Groenestroom' van de Vlaamse Regering is in 2006 een eerste inventarisatie biomassa opgemaakt en gepubliceerd. De inventaris geeft het aanbod aan biomassa (-afval) in 2005 weer evenals een overzicht van welke biomassastromen voor groenestroomcertificaten (vergisting, verbranding) in aanmerking komen.

In 2006 werd actief meegewerkt aan het opstellen van raadsconclusies over de thematische strategie afvalpreventie en recyclage. Deze strategie legt de krijtlijnen vast voor het Europese afvalbeleid van de komende 5 jaar. Ze kondigt onder meer de herziening aan van een aantal afvalrichtlijnen, waaronder de kaderrichtlijn Afval.

Een groot aantal controles werd uitgevoerd om toe te zien op de naleving van de verschillende aanvaardingsplichten en het (grensoverschrijdend) afvaltransport. Naar aanleiding van een Europees project vonden grootschalige acties plaats in de zeehavens van Antwerpen en Zeebrugge.

4.4.2 Beleidsinvulling begrotingsjaar 2007

4.4.2.1 *Optimalisering afvalvoorkoming (kwalitatieve en kwantitatieve preventie van bedrijfsafval) (cf. OD 1 Beleidsnota)*

De ontwikkelde eco-efficiëntiescan zal in 2007 verder worden toegepast bij Vlaamse bedrijven met het oog op een verbetering van de eco-efficiëntie. Er wordt gestreefd naar 1000 gescande bedrijven in 3 jaar tijd. Ecodesign wordt gepromoot via de ruime verspreiding van een 100-tal cases en de verdere uitbreiding en toepassing van de Ecolizer, een gebruiksvriendelijke tool waarbij via indicatoren de milieu-impact van materialen en processen wordt bepaald.

4.4.2.2 *Voorbereiding nieuw Uitvoeringsplan Huishoudelijke Afvalstoffen (cf. OD 2 tem 6 Beleidsnota)*

Met alle betrokkenen wordt een evaluatie van het lopende Uitvoeringsplan Huishoudelijke Afvalstoffen 2003-2007 opgemaakt tegen het voorjaar 2007. Een nieuw Uitvoeringsplan Huishoudelijke Afvalstoffen wordt in 2007 goedgekeurd. Het principe van de verruiming naar een duurzaam materialenbeheer zal ook hierin worden doorgevoerd. Het toetsingskader voor de evaluatie van bestaande en eventueel nieuw in te zamelen selectieve afvalfracties wordt uitgewerkt. Onderzoek wordt gevoerd naar de meest aangewezen systemen of instrumenten om de consument tot milieuverantwoorde consumptie aan te zetten.

4.4.2.3 *Afzetmarkt voor gerecycleerde materialen verhogen (cf. OD 3 Beleidsnota)*

De kwaliteit, gebruiksmogelijkheden en hoogwaardige toepassing van secundaire grondstoffen worden gepromoot met extra aandacht voor bouw- en sloopafval. Een gegevensdatabank met informatie over kwaliteitsproducten uit gerecycleerde materialen wordt operationeel. Verder wordt nagegaan hoe de terughoudendheid ten aanzien van het gebruik van gerecycleerde materialen kan worden weggewerkt. In overleg met de federale overheid wordt gestreefd naar lagere BTW-tarieven voor gerecycleerde materialen. Verdere acties worden ondernomen op basis van een analyse van de afzetmarkten, die in 2006 is gestart.

4.4.2.4 *Optimalisatie geïntegreerde aanpak rond biomassa-afval (cf. SD 2 Beleidsnota)*

Om de dualiteit tussen energiebenutting en materiaalrecyclage uit te klaren, wordt een toetsingskader uitgewerkt voor de beoordeling van de aanvragen tot afwijking van de verbrandingsverboden. Proefprojecten en onderzoek worden voorzien met de focus op de kwaliteit en de afzet van de afvalstoffen die ontstaan in het vergistingsproces. In 2007 zal bij de 'inventarisatie biomassa' de beschikbaarheid en prijsvorming voor materiaalbenutting (bv. snoeihout, oliën en vetten, organische meststof, vezels, enz.) centraal staan.

4.4.2.5 *Optimale benutting van de verbrandingscapaciteit (cf. OD 5 Beleidsnota)*

In het kader van het nieuwe Uitvoeringsplan Huishoudelijke Afvalstoffen wordt een verdere verbetering in de benutting van de verbrandingscapaciteit voorzien. Om het storten van hoogcalorisch afval versneld af te bouwen, zal de nadruk worden gelegd op selectieve inzameling, het ontwikkelen van een gepaste capaciteit met verhoogde energetische benutting (bv. WKK, mee-verbranding, gunstige locatie, enz) en het strikt toepassen van de stortverboden voor bedrijfsafvalstoffen.

4.4.2.6 *Toepasbaarheid afvalstoffenbeleid optimaliseren en illegale praktijken van afvalbehandeling en ontwijkingsgedrag verminderen (cf. OD 8 Beleidsnota)*

Op basis van een specifiek evaluatiekader zullen de aanvaardingsplichten worden doorgelicht voor minimaal 3 afvalstromen. In 2007 zal ook de wetgeving omtrent secundaire grondstoffen worden onderzocht.

Het nieuwe handhavingsdecreet zal toelaten efficiënter en met meer impact overtredingen tegen de afvalstoffenwetgeving aan te pakken. Om het sluikstorten en ontwijkingsgedrag tegen te gaan, zullen op regelmatige basis communicatie- en sensibiliseringscampagnes worden voorzien. Campagnes evenals de uitvoering van proefprojecten en een optimalisering van de handhaving zijn ook voorzien in de verdere aanpak van het zwerfvuil. Er zal hierbij intensiever worden samengewerkt met de andere gewesten, de lokale overheden en de bedrijfswereld.

Naleving van de verplichtingen inzake selectieve inzameling van bedrijfsafvalstoffen door KMO's, wordt gestimuleerd via de verdere uitwerking van het GISTI-programma en de opstart van nieuwe acties in het kader van het GOA-project (gemengd ongedifferentieerd afval).

4.4.2.7 *Optimalisatie afgifte scheepsafvalstoffen (cf. OD 8 Beleidsnota)*

De bestaande systemen voor afgifte van scheepsafvalstoffen afkomstig van de zeevaart, jachtvaart en visserij, met inbegrip van de kostendekkingsmechanismen, worden verder verfijnd. Bovendien wordt daarbij gestreefd naar een Europese harmonisatie, vooral dan m.b.t. de havens in het gebied van Hamburg tot Le Havre. Daarnaast wordt in het najaar van 2007 het verdrag voor inzameling van afvalstoffen van de binnenvaart geratificeerd.

4.4.2.8 *Interageren met het Europees afval- en materialenbeleid*

Ook in 2007 wordt actief deelgenomen aan de herziening van de Europese afvalwetgeving en de initiatieven zoals aangekondigd in de thematische strategie afvalpreventie en recyclage. In het bijzonder wordt intens meegewerkt aan de herziening van de kaderrichtlijn Afval. Belangrijk in het kader van de ontwikkeling van het materialenbeleid, is de opvolging van de initiatieven zoals aangekondigd in de Europese thematische strategie voor een duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen.

4.5 **Geluidsbeleid**

4.5.1 **Uitvoering van de begroting 2006**

Voorbereidingen werden getroffen om de strategische geluidskaarten voor wegen en spoorwegen op te maken en om een geluidsmodel voor agglomeraties op te stellen.

Het geluidsmmeetnet rond de luchthaven van Zaventem werd verder vernieuwd. Via meetrapporten en maandelijkse geluidsfiches op de website worden de meetgegevens van de LNE-meeteenheden rond de luchthaven Zaventem bekend gemaakt. Een overzichtsrappport met de meetresultaten voor 2005 van de verschillende meetnetten is opgemaakt i.s.m. BIAC en BIM. Technische informatie over geluidsisolatie werd ter beschikking gesteld van de verschillende bestuursniveaus en beleidsdomeinen.

De beleidsvisie voor stiltegebieden werd vertaald naar de brochure 'Stiltegebieden in Vlaanderen, leidraad bij het creëren van een landelijk stiltegebied', ten behoeve van gemeentelijke en provinciale overheden.

4.5.2 **Beleidsinvulling begrotingsjaar 2007**

4.5.2.1 *Geluidsbelastingskaarten en actieplannen omgevingslawaaï opmaken (cf. SD 1 en OD 1 Beleidsnota)*

In uitvoering van de Europese richtlijn 2002/49 aangaande omgevingslawaaï zullen in 2007 de geluidskaarten voor de drukste wegen en spoorwegen en voor de agglomeraties met meer dan 250.000 inwoners aangemaakt worden. Een volgende stap is dan het informeren van het publiek en het ontwikkelen van de actieprogramma's (tegen midden 2008). Tegen 2012 zullen ook de geluidskaarten voor iets minder drukke wegen en spoorwegen en stedelijke gebieden van meer dan 100.000 inwoners beschikbaar zijn.

Conform de door de Vlaamse Regering ingenomen standpunten zal verder onderhandeld worden met het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de -Federale Overheid om te komen tot een billijke en evenwichtige verdeling van de hinder afkomstig van de luchthaven te Zaventem. Samen met de reeds afgesproken maatregelen inzake vermindering van de hinder moet dit een verdere duurzame ontwikkeling van de luchthaven mogelijk maken *in overeenstemming met het langetermijnperspectief zoals vastgelegd in het kader van het START-project.*

4.5.2.2 *Nieuwe stiltegebieden ontwikkelen*

In 2006 is een 'Leidraad landelijke stiltegebieden' opgemaakt die aan alle Vlaamse gemeenten wordt bezorgd. Op basis hiervan zullen in 2007 een aantal overeenkomsten afgesloten worden tussen Vlaamse overheid, provincies en gemeenten, waarbij naar alle waarschijnlijkheid een 'kwaliteitslabel stiltegebied' zal worden uitgereikt.

4.6 Natuur- en bosbeleid

4.6.1 Natuur- en bosbeleid: Algemeen

4.6.1.1 Uitvoering van de begroting 2006

Ook in 2006 was “samenwerking” het belangrijkste aandachtspunt. Hierbij werd onder meer voortgebouwd op de conclusies van de conferentie “samenwerken aan een draagvlak voor natuur” en op de vele ervaringen die reeds opgedaan zijn in het bos- en groenbeheer. De regionale landschappen werden gecontinueerd als instrument om natuurbeschermers en natuurgebruikers samen te brengen met lokale overheden, met het oog op een groter lokaal draagvlak voor natuur. In 2006 werden de zeven eerst opgerichte regionale landschappen “her-erkend” en werd de basis gelegd voor enige nieuwe regionale landschappen.

Het aantal gemeenten dat de cluster 'natuurlijke entiteiten' ondertekende is gestegen tot 230 en het aantal ingediende projecten tot 160. Ter ondersteuning van de lokale besturen worden momenteel ook 155 minawerkers ingezet.

Nieuwe wetgeving in uitvoering van het Bosdecreet (subsidieregelingen, beheerplannen en criteria duurzaam bosbeheer) werd geïmplementeerd bij openbare en privébosbeheerders, waarbij bosgroepen een cruciale rol spelen in de toepassing van de criteria duurzaam bosbeheer. In 2006 zijn bosgroepen quasi volledig vakdekkend aanwezig in het Vlaamse Gewest. Het erkenningssecretariaat en -comité voor bosexploitanten en kopers zijn operationeel. Tot op heden zijn er 225 bosexploitanten en 12 kopers erkend.

Vanaf 2006 is het project Groenjobs op kruissnelheid gekomen, en zijn alle toegekende 120 VTE ingezet op het terrein. In het kader van de lopende natuurrichtplanprocessen was er niet alleen een wetenschappelijke ondersteuning, maar werd ook een uitgebreid communicatieproject met de betrokken doelgroepen uitgevoerd.

Met de vertegenwoordigers van de jagerij en de visserij werd door het Agentschap Natuur en Bos een gestructureerd overleg opgestart over concrete beleidskwesties.

In samenwerking met het landgoederenforum werd een eerste conceptnota over “landgoed” opgesteld en werden mogelijkheden voor het beheer van deze gebieden geformuleerd.

Om de werking m.b.t. beheerovereenkomsten verder te optimaliseren werden voor het PDPO II concrete maatregelen uitgewerkt, o.a. bedrijfsaanpak met maatregelen via bedrijfsplanners en resultaatsverbintenissen op basis van structurele monitoring.

Daarnaast zette de Vlaamse overheid zijn inspanningen voort om in eigen beheer of in samenwerking met natuurverenigingen concreet natuur- en bosbeheer te waarborgen. Begin 2006 was er in totaal 20 200 ha natuurgebied en bosreservaat in beheer door het Agentschap Natuur en Bos (militaire domeinen inclusief). Er wordt geïnvesteerd in een verhoging van de mechanisatiegraad en beveiliging van de terreinploegen, en meer aandacht gegeven aan coördinatie voor effectievere beheeruitvoering. Het INBO werkte intens samen met het Agentschap Natuur en Bos via een proces “opstellen van beheersplannen”. Hierdoor is de achterstand in de opmaak van de beheerplannen zelf nog niet volledig ingehaald. Naast het reguliere beheer werden verscheidene projecten voor eenmalige inrichting opgestart. In 2006 werden tot nog toe 14 nieuwe natuurreservaten erkend met een oppervlakte van 288 ha en werden reeds erkende natuurreservaten uitgebreid met een oppervlakte van 360 ha. De totale erkende oppervlakte privaat natuurreservaat bedraagt momenteel 11 033 ha. Voor de subsidiëring van éénmalige inrichtingswerken in erkende natuurreservaten zijn 36 projecten in uitvoering en werd 1 project gerealiseerd.

In 2006 werd door de Vlaamse overheid tot nu toe 343 ha natuur- en bosgebied effectief aangekocht, gebeurden 49 vastleggingen voor de aankoop van natuurgebieden en pachtuitwinningen voor ca. 232 ha, en werd een voorstel tot aankoop voorgelegd voor ongeveer 417 ha.

Aandachtsgebieden voor bosuitbreiding werden geselecteerd op basis van de 'gewenste bosstructuur'. Naast de 10 000 ha netto bosuitbreiding moeten er nog 3 900 ha compensatiebossen worden gerealiseerd. Ter voorbereiding hiervan is reeds een oppervlakte van 5 205 ha voor stadsbossen en compensatiebossen in kaart gebracht. Daarnaast zijn er nog andere projecten zoals de regionale bossen, historische bosgebieden met een totaal van 8 695 ha (incl. compensatiebossen) gepland of in uitvoering. Momenteel wordt actief gewerkt aan de integratie van deze projecten binnen het proces 'afbakening van het buitengebied' alsook binnen de afbakening van een aantal stedelijke gebieden.

Bij dit gebiedsgerichte beleid stijgt het belang van grensoverschrijdende en Europese processen. In uitvoering van het Grensoverschrijdend Ecologisch Basisplan GEB werd de visievorming afgerond. Voor een aantal gebieden werd ook de huidige ecologische kwaliteit in kaart gebracht, en doelstellingen en maatregelen geformuleerd om deze te verbeteren. Er wordt vorm gegeven aan de organisatiestructuur om tot uitvoering te kunnen overgaan. In het Grenspark De Zoom-Kalmthoutse Heide werd een bestrijdingsplan van Amerikaanse vogelkers in uitvoering gebracht, een gebiedsplan voor heideherstel opgesteld en maatregelen tegen verdroging uitgewerkt (uitvoering onder het nieuwe Lifeproject). In het kader van het grensoverschrijdend rivierherstel in de Grensmaas gebeurde een concrete uitwerking van de aanleg van grinddrempels en van de monitoring. Onder het programma van het Drie-Landen-Park is het actieplan voor de ontwikkeling van de groene gordel in uitvoering gebracht. Voor de uitvoering van het natuurluik van de Ontwikkelingsschets 2010 voor het Schelde-estuarium en de actualisatie van het Sigma-plan werd het natuurreservaat het Zwin verworven en is met de opmaak van de instandhoudingsdoelstellingen voor het Zwingebied gestart; er gebeurde tevens een inrichtingsstudie voor verscheidene gebieden.

Wat de uitvoering van het Europese beleid betreft, werd tot slot verder gewerkt aan de conceptualisatie van instandhoudingsdoelen in verband met speciale beschermingszones. Een en ander werd ook in de praktijk uitgetest. Zo werden de instandhoudingsdoelstellingen van de speciale beschermingszones gelegen in de projectgebieden van de zes lopende natuurrichtplanprojecten afgewerkt. In het natuurrichtplanproces zelf van deze zes pilootprojecten ging de aandacht vnl. naar overleg met stakeholders. Eind 2006 zijn deze natuurrichtplannen in de fase van voorlopige goedkeuring.

Dit gebiedsgericht natuur- en bosbeheer werd ook in 2006 gekaderd in ruimtelijke processen, die onder meer moeten leiden tot een volledige borging van het Vlaams Ecologisch Netwerk. In het kader van de afbakening van de natuur- en bosstructuur werden de buitengebiedregio's en de actieprogramma's verder uitgewerkt. Voor de regio's Veldgebied-Brugge-Meetjesland, Neteland en Hageland, werden de ontwerpen van ruimtelijke visie, uitgewerkt op basis van de wetenschappelijke gebiedsinformatie, en van actieprogramma gefinaliseerd en voor formeel advies voorgelegd.

Ter inrichting van de aldus bekomen ruimtelijke structuren zijn de projecten Uitkerkse Polder, Meetkerkse Moeren, Bourgoyen-Ossemers, Bergerven, Turnhouts Vennengebied, Latemse Meersen en Noordduinen momenteel in uitvoering. Het onderzoek naar de haalbaarheid voor Averbodebos en -heide en voor Zoerselbos is afgerond. Ook voor het gebied "de Blankaart" wordt een natuurinrichtingsproject voorbereid, ter implementatie van Europese verplichtingen inzake de aldaar aangeduide speciale beschermingszone.

Bovenop dit gebiedsgericht natuurbeleid was er ook in 2006 aandacht voor soortenbeleid. De uitbouw en erkenning van de wildbeheerseenheden werd verdergezet. In het najaar 2006 wordt de serpelingsgeherintroduceerd in de bekkens van de Nete, Demer, Maas, Boven-Schelde en IJzer en worden de nodige beheermaatregelen met de waterbeheerders afgesproken. Voor een aantal zeldzame vissoorten (o.a. Habitatrichtlijnsoorten) werden de trajecten waar ze voorkomen in kaart gebracht en beheermaatregelen voorgesteld aan de waterbeheerders. Op basis van het Life-project hamster werden er ondertussen op vrijwillige basis met landbouwers contracten afgesloten voor 32 ha hamstervriendelijk beheer. Het afwegingskader voor het gedoogbeleid van de bever in Vlaanderen werd afgerond. Voor de bestrijding van de Rosse stekelstaart werd een voorstel van actieplan opgestart. In het kader van het optimaliseren van de jachtreglementering heeft het INBO nagegaan of een reewildbeheer mogelijk is dat gebaseerd is op bio-indicatoren en aan de hand van een driejarenafschotplan. Aan de hand van een analyse van de evoluties van en binnen de wildbeheerseenheden, van het gebruik en het voorkomen van wildsoorten, wordt getracht een inzicht te krijgen in de mogelijke knelpunten en nodige aanpassingen van de jachtreglementering. Met de oprichting van het Agentschap Natuur en Bos werd de basis gelegd voor een verbeterd handhavingsbeleid, met het oog op het opvolgen en voorkomen van illegale vogelvangst of vogeldoding. Tenslotte werden negen vogelopvangcentra gesubsidieerd. De analyse van gebruik en voorkomen van wildsoorten laat toe om tot een wetenschappelijk onderbouwd wildbeheer te komen.

Natuur- en bosbeleid hebben groenbeleid als een belangrijk complement. Op basis van het beheerconcept "Harmonisch Park- en Groenbeheer" is een actieplan uitgewerkt. De opmaak van beheerplannen voor de parkdomeinen in beheer bij ANB is lopende. Pilotprojecten voor de opmaak van beheerplannen van andere eigenaars en andere type domeinen zoals campings en recreatiedomeinen zijn opgestart. Het stedelijk groen werd voor heel Vlaanderen in kaart gebracht als insteek voor een uitgebouwde parkenwebsite.

Wat de wetenschappelijke ondersteuning aangaat heeft het INBO in 2006 belangrijke inspanningen gedaan ter actualisatie van de biologische waarderingskaart, en daarbij meteen voor de rechtstreekse kartering van de Natura 2000 habitats. In 2006 werd gestart met het op het terrein uittesten van de basismethodologie voor het bepalen van de staat van instandhouding van de Natura 2000 habitats en werd een onderbouwing uitgewerkt voor de in 2007 aan de Europese Commissie te overhandigen rapportering betreffende die staat van instandhouding. Ook werden er beoordelingstabellen opgemaakt voor het bepalen van de staat van instandhouding van vogelsoorten.

4.6.1.2 *Beleidsinvulling begrotingsjaar 2007*

4.6.1.2.1 Samenwerking verder stimuleren (cf. OD 5 bij SD 1 Beleidsnota)

In het kader van het Integraal Waterbeleid, het geïntegreerde beheer van de kustgebieden en de geïntegreerde visievorming voor ruimtelijke planning wordt de samenwerking met andere sectoren versterkt om een gepaste integratie van natuur- en bosbehoud te verzekeren. Op Vlaams niveau wordt met de sectoren toerisme en recreatie, met de waterbeheerders en met de landeigenaars verder onderhandeld over een samenwerkingskader. Er wordt naar gestreefd om nieuwe partnerschappen vast te leggen die toelaten om de oppervlakten natuur-, bos- en groengebieden sneller te doen toenemen.

Door middel van Lifeprojecten krijgt de samenwerking een bijkomende stimulans. Een maximale participatie van betrokken actoren & doelgroepen en de uitbouw van een zo groot mogelijk maatschappelijk draagvlak wordt hierbij beoogd. Lopende voorbeelden zijn de Lifeprojecten 'DANAH' (Defensie en NatuurHerstel) 'Turnhouts Vennengebied', 'Stroopers', 'Averbodebos en -heide', 'Zwinduinen' en Grenspark Kalmthout. Via het charter rond het bosgebied Lage Kempen

wordt een ruimer partnerschap opgezet met de deelnemende lokalen besturen om voor het projectgebied een overkoepelende visie rond duurzame recreatie en toerisme te realiseren.

Met de vertegenwoordigers van de verschillende hengeldisciplines en de visserijcommissies wordt gewerkt aan codes van goede praktijk en aan een vereenvoudiging van de regelgeving. Via overleg o.m. bij de opmaak van bekkenbeheerplannen wordt een afstemming nagestreefd met andere natuurgebruikers en -functies.

De nieuwe reglementering betreffende de wildbeheereenheden, gericht op een efficiëntere werking en vermindering van de administratieve lasten, wordt verder toegepast bij de erkenningen. In 2007 wordt er voor gezorgd dat de kwaliteit van de opmaak van de beheerplannen en van de wildmonitoring in het kader van WBE's kan verbeteren en efficiënter kan geborgen worden. Naar verwachting zal dit in 2007 leiden tot een verdere stijging van het aantal erkende wildbeheereenheden.

4.6.1.2.2 Toegankelijkheidsregeling bos en natuurgebieden/reservaten vernieuwen (cf. OD 3 bij SD 2 Beleidsnota)

Inzake toegankelijkheid voor de Vlaamse bossen, natuurreservaten en natuurgebieden wordt, op grond van een interne voorbereiding bij het Agentschap Natuur en Bos, een nieuwe en gelijkvormige regelgeving voor goedkeuring voorgesteld. Voorafgaand wordt een uitgebreid doelgroepenoverleg gehouden, met het oog op definitieve afwerking van het voorontwerpbesluit. Aansluitend zal bijzondere aandacht uitgaan naar de beschikbaarheid van bossen en natuurgebieden voor de jeugdverenigingen, en naar de ondersteunende maatregelen en initiatieven zoals de opmaak van een ideeënboek rond het uitwerken van toegankelijkheidsregelingen. Er wordt gewerkt aan een algemeen beleid voor medegebruik, in uitvoering van de wijziging aan het Decreet op het Natuurbehoud en het Natuurlijk Milieu, waarbij in functie van recreatief medegebruik afgeweken kan worden van verbodsbepalingen die gelden voor reservaten. Hierbij wordt onder meer nagegaan in welke mate en onder welke voorwaarden er ruimte is voor weidelijke jacht en visserij.

In 2007 wordt ook een vademecum Integrale Toegankelijkheid Harmonisch Park- en Groenbeheer verspreid. Dit is een code van goede praktijk om parken en groengebieden toegankelijk te maken voor mensen met een fysieke handicap.

4.6.1.2.3 Harmonisch park en groenbeheer stimuleren (cf. OD 1 bij SD 2 Beleidsnota)

In 2007 wordt het ontwerp actieplan voor het openbare park- en groenbeleid gefinaliseerd met als kern het 'Harmonisch Park- en Groenbeheer'. Belangrijke aandachtspunten hierbij zijn het bieden van rechtszekerheid, de volwaardige integratie van groen in planologische processen, het bundelen van de krachten en het ontwikkelen van duurzame ondersteuningsmechanismen. Ten behoeve van het "bundelen van krachten" wordt een thematische pocket "groenbeleid" ontwikkeld, gekoppeld aan thematische discussie- en vormingsdagen voor lokale mandatarissen. Tegen 2007 wordt gemikt op 150 gemeenten met een project "Harmonisch parkbeheer". Het geheel wordt gestimuleerd door gerichte subsidie en door de samenwerkingsovereenkomst. In 2007 wordt werk gemaakt van een toevoeging van het aspect "monitoring" aan de beheerplanning. Op het vlak van bomenbeheer wordt in 2007 gewerkt aan technische richtlijnen voor parken. Beoogd wordt de methodiek voor het ontwikkelen van bomenbeheerplannen aan lokale besturen aan te reiken. Ter ondersteuning hiervan wordt gestart met de ontwikkeling van een digitaal beheerssysteem op maat van lokale besturen.

4.6.1.2.4 Regionale Landschappen (cf. OD 7 bij SD 1 Beleidsnota)

De Regionale Landschappen werden opgericht in het kader van het doelgroepenbeleid uit het Natuurdecreet maar zijn geëvolueerd tot een eerder gebiedsgericht instrument. Door op dit dubbel spoor te werken zijn regionale landschappen over het algemeen een succesverhaal geworden. Het desbetreffende uitvoeringsbesluit is evenwel niet meer adequaat, en zal worden gewijzigd om op een afgewogen manier recht te doen aan deze evolutie.

4.6.1.2.5 Evaluatie instrumentenmix (cf. OD 1 bij SD 1 Beleidsnota)

Het Vlaams gebiedsgericht natuurbeleid zet voor het beheer en de inrichting van de open ruimte diverse instrumenten in. Om een naar kosten/baten optimaal natuurbeleid te kunnen voeren is een permanente monitoring en objectieve evaluatie van de efficiëntie en effectiviteit van de ingezette instrumenten noodzakelijk. Hiertoe is, op grond van het Decreet op het Natuurbehoud en het Natuurlijk Milieu, het Natuurrapport het centrale instrument. In het Natuurrapport 2005 werd reeds gewerkt aan een analyse van de kosten-effectiviteit van het natuurbeleid. In het najaar van 2006 wordt, onder meer met het oog op de onderbouwing van de Natuurrapporten 2007 en 2009, de studie "Evaluatie van de billijkheid van milieubeleidsinstrumenten: pilootstudie natuurbeleid" opgestart en doorheen 2007 verder uitgewerkt. Ook wordt door de stellers van het Natuurrapport, gewerkt aan de objectiverende vergelijking van de meest voor de hand liggende natuurbeleidsinstrumenten waarbij voor de Vlaamse biotopen en habitattypes de geschiktheid van de mogelijke beleidsinstrumenten zal nagegaan worden (reservaatbeheer door overheid of verenigingen, beheersovereenkomsten of regelingen inzake ruimtelijke ordening). In concreto worden er bovendien afzonderlijke evaluaties voorbereid of opgenomen inzake natuurinrichting, erkende reservaten, regionale landschappen en bosgroepen, ten einde na te gaan waar concrete verbeteringen mogelijk zijn. Tenslotte zal ook werk gemaakt worden van een aanbeveling voor monitoring. Die aanbeveling moet in de toekomst toelaten om voor alle natuurbeleidsinstrumenten de effectiviteit te meten, wat nu slechts in beperkte mate mogelijk is.

Op basis van de pilootnatuurrichtplannen wordt einde 2006 gestart met de evaluatie van het natuurrichtplanproces. Deze evaluatie moet leiden tot een eenvoudiger en transparanter overlegproces met betrekking tot het implementeren van de speciale beschermingszones. Hierbij wordt prioriteit gegeven aan de opmaak van wetenschappelijk en juridisch onderbouwde instandhoudingsdoestellingen (IHD) per Europese Speciale Beschermingszone en dit binnen een fasering gericht op het opmaken van de instandhoudingsdoelen voor alle speciale beschermingszones tegen 2010, zoals gesteld in de Habitatrichtlijn. Deze instandhoudingsdoelen zijn op hun beurt bepalend voor lopende of nieuwe concrete projecten, samenwerkingscontracten, beheersplannen of andere initiatieven. Bij de opmaak van bijkomende instandhoudingsmaatregelen zal rekening worden gehouden met een geïntegreerde beleidsaanpak en met de diverse socio-economische belangen. Lokale initiatieven voor de planning en de uitvoering van instandhoudingsmaatregelen kunnen ondersteund worden.

Op basis van de evaluaties en de gebruikte ecologische, economische en maatschappelijke criteria kan dan met de betrokken uitvoerders nagegaan worden of het juridische kader en/of het uitvoeringsconcept dient aangepast te worden om de efficiëntie en effectiviteit van het instrumentarium te verhogen.

4.6.1.2.6 Afbakenen en invullen van de natuur- en bosstructuur (cf. OD 4 bij SD 4 Beleidsnota)

De ruimtelijke visies op de natuurlijke en agrarische structuur, die in 2005 en 2006 werden uitgewerkt, vormen de basis voor de opmaak van gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen voor herbestemmingen en voor afbakening van de gebieden van het VEN en de natuurverwevingsgebieden. Voor de regio's Haspengouw-Voeren en Kust-Polders-Westhoek worden initiatieven genomen voor de opmaak van de ruimtelijke uitvoeringsplannen. Voor de tweede reeks buitengebiedregio's worden de ruimtelijke visie en het operationele uitvoeringsprogramma in 2007 gefinaliseerd en in navolging van beslissingen van de Vlaamse Regering hierover kunnen de planningsprocessen voor prioritaire RUP's worden opgestart. Voor de andere regio's worden in 2007 de ruimtelijke visies voorbereid.

4.6.1.2.7 Duurzaam beheren van natuur- en bosgebieden (cf. OD 4 bij SD 1 Beleidsnota)

Bij het Agentschap Natuur en Bos gaat prioritaire aandacht naar de opmaak en uitvoering van beheerplannen van de Vlaamse natuur- en bosreservaten en de gebieden in eigen beheer. Hierbij wordt onder meer gewaakt op een optimalisering van de openstelling voor de verschillende doelgroepen, met het oog op het toelaten van de diverse vormen van recreatie die verenigbaar zijn met de doelstellingen van een afzonderlijk domein. Voor het beheer van de domeinen door derden blijft de nadruk liggen het versterken van de samenwerking met en ondersteuning van de betrokken actoren (bv. regionale landschappen, bosgroepen, natuurverenigingen,...). Met betrekking tot de bestaande instrumenten inzake samenwerking voor duurzaam beheer wordt werk gemaakt van een evaluatie, onderlinge afstemming en waar nodig bijsturing en aanvulling. Daarnaast worden ook nieuwe benaderingen onderzocht zoals het geïntegreerde beheerplan, beheergoepen, particulier natuurbeheer. Verder wordt het terreinbeheer van verenigingen, lokale besturen en bosgroepen ook rechtstreeks ondersteund door de inzet van groenjobs.

Achterstallige beheermaatregelen of herstel van gebieden worden binnen specifieke projecten aangepakt. Met de financiële ondersteuning van Europa worden volgende nieuwe Lifeprojecten opgestart: Averbodebos en -heide, Turnhouts Vennengebied, Stropersbos en 'De Zwinduinen en -polders' en het grenspark Kalmthout. Natuurherstel, natuurinrichting en beheer gaan hierbij samen met een verhoging van de landschappelijke waarde en de toeristisch-recreatieve aantrekkingskracht.

In 2007 zullen naar verwachting een tiental bosbeheerplannen voor een totaal oppervlakte van 1350 ha worden opgestart. De recente toename aan projecten tot het opstellen van een uitgebreid bosbeheerplan, zal leiden tot een verhoogde instroom van subsidiedossiers. Binnen het project certificering zal onderzocht worden of een gemengd groepscertificeringsproject in de context van de bosgroepen haalbaar is. Tevens zullen concrete stappen gezet worden om vanuit de ondersteuning aan de vzw Fair Timber te werken aan de gelijkwaardigheidsvereisten voor certificering van duurzaam bosbeheer in Vlaanderen.

4.6.1.2.8 Het landgoed als nieuw concept in het natuurbeleid (cf. OD 4 bij SD 1 Beleidsnota)

Het gevoerde overleg over het concept "landgoed" wordt verder gezet op basis van een actieplan. Concreet maakt men werk van de formulering van "principes van harmonisch landgoedbeheer" naar analogie met de "principes van harmonisch park- en groenbeheer" en met de verdere uitwerking van het "geïntegreerde beheersplan". Eenmaal deze conceptuele werkzaamheden achter de rug, wordt onderzocht hoe een en ander kan leiden tot vereenvoudigingen voor de doelgroep van de landgoedeigenaars.

4.6.1.2.9 Voorzien in voldoende natuur en bossen (cf. Od2 bij SD2 en OD1 bij SD3 Beleidsnota)

Het verwervingsbeleid is gericht op het uitbreiden van bestaande natuurreservaten en -domeinen evenals bossen tot grote aaneengesloten entiteiten waarbinnen ecologische processen maximaal sturend kunnen zijn. De nagestreefde oppervlakte moet habitats in een gunstige staat en leefbare populaties van internationale en regionale soorten duurzaam in stand kunnen houden en ligging moet toelaten om habitats en soorten van internationaal en regionaal belang in elke eco-regio duurzaam in stand te kunnen houden.

De verwerving van patrimonium is – rekening houdende met de bepalingen in het regeerakkoord – prioritair georiënteerd op de habitattypes en biotopen van soorten in (i) de Speciale Beschermingszones (Natura 2000), (ii) het VEN en de GNBS, (iii) de groene gewestplanbestemmingen en de duinendecreetgebieden, (iv) de beschermde landschappen en ankerplaatsen (erfgoedlandschappen) en (v) de overstroombare valleien met hoge waterbergingscapaciteit, (vi) regio's waar nood is aan betere afstemming tussen ecologische, landschappelijke en recreatieve functie van natuur en bos. Binnen deze gebieden gaat de hoogste aandacht naar de natuurwaarden die gekenmerkt wordt door onder meer een hoge zeldzaamheid/kwetsbaarheid, een hoge uniciteit en een geringe of onbestaande vervangbaarheid. Ook waar het functioneren van de corridors tussen bestaande grote natuurentiteiten bedreigd wordt op korte termijn, krijgt verwerving een hoge prioriteit. Voor de aankoop van natuurgebieden zijn op de begroting 2007 in vergelijking met de begroting 2006 meer vastleggingskredieten voorzien. Deze zijn bestemd voor de uitvoering van de begeleidende maatregelen bij de Scheldeverdieping.

In het kader van de ontwikkelingsschets 2010 voor het Schelde-estuarium en het Sigmaplan wordt in nieuwe natuur geïnvesteerd in en rond het Zwin en langsheen de Schelde. In 2007 wordt de verwervingsplanning verder verfijnd en zullen ook de aandachtszones voor aankopen van natuurgebieden in kaart worden gebracht voor elke provincie en voor de Maritieme kustduinen. Voor bosuitbreiding worden de geplande projecten waar een lokalisatiestudie voor werd uitgevoerd en de reeds deels gerealiseerde projecten verder gezet, waarbij stadsbossen, prioritair gerangschikt staan. Indien opportuun en gesteund door een lokaal draagvlak zullen nieuwe projecten worden opgestart. In de rand rond Brussel wordt bijzondere aandacht besteed aan het vrijwaren van groene ruimten, de verwerving ervan en aan de toegankelijkheid ervan voor het publiek. Daarbij wordt, ter versterking en verbreding van de maatschappelijke benutting van deze groene ruimten, een intense samenwerking met de lokale besturen opgezet.

4.6.1.2.10 Soortenbeleid versterken (cf. OD 2 bij SD 3 Beleidsnota)

De uitvoering van 8 acht bestaande lopende soortenbeschermingsplannen wordt opgestart of voortgezet: het ooievaarsproject wordt afgerond in 2007, onder het hamsterproject wordt het aantal overeenkomsten "hamstervriendelijke beheer" met de landbouwers verhoogd, gemonitord en geëvalueerd, het Lifeproject vleermuizen geeft een nieuwe impuls aan de uitvoering van het soortenbeschermingsplan vleermuizen, en de plannen voor hazelmuis en visarend worden in werking gesteld.

Voor de herstelprogramma's van de kwabaal, kopvoorn en serpeling worden potentiële waterlooptrajecten geëvalueerd voor herintroductie van deze soorten. Deze programma's worden geïntegreerd in de organisatiestructuur en werking van de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid. Hierbij worden, in overleg met de waterbeheerder en via de bekkenbeheerplannen, beheermaatregelen geïmplementeerd voor deze soorten – zoals ook voor vissoorten van bijlage II van het Decreet voor Natuurbehoud, zoals kleine en grote modderkruiper, rivierdonderpad, beekprik en bittervoorn. In het vooruitzicht van een EU-verordening voor de bescherming van het

Europese palingbestand worden concrete stappen genomen om hieraan te voldoen (i.e. Integraal Waterbeleid, palingbeheerplannen).

In het nieuwe programma voor plattelandontwikkeling (2007-2013) werden beheerovereenkomsten voor hamsters, weidevogels en akkervogels opgenomen. De beheerovereenkomsten voor akkervogels zijn nieuw en worden tegen eind 2006 uitgewerkt. Alle soortgerichte beheerovereenkomsten zullen gebiedsgericht ingezet worden binnen beheergebieden, afgebakend op basis van realistische criteria.

Voor de controle van invasieve soorten wordt conform Europese afspraken de controle van Rosse stekelstaart opgestart. Op de militaire domeinen wordt de bestrijding van Amerikaanse vogelkers op grote schaal in uitvoering gebracht. Na aanpassing aan de Europese aanbevelingen (cf. Habitatrichtlijn) kan een ontwerp uitvoeringsbesluit inzake soortenbescherming, waarin de versnipperde soortenwetgeving werd samengebracht, in 2007 voor goedkeuring voorgelegd worden. Dit besluit zou ondermeer het kader omvatten voor de vergoeding van schade veroorzaakt door beschermde diersoorten.

Aansluitend bij de wijziging aan het Jachtdecreet wordt tevens een schaderegeling voor wildschade uitgewerkt. Er wordt voor gezorgd dat de wildbeheerseenheden op een effectievere wijze kunnen participeren aan het wildbeheer, en er worden de nodige organisatorische verbeteringen doorgevoerd ten einde de handhaving en afdwinging van soorten- en wildbeleid te optimaliseren.

4.6.1.2.11 Uitbreiding van monitoringsprogramma's

De monitoringsprogramma's worden verder toegespitst op de steeds toenemende vereisten van internationale rapporteringen en om de kennis van natuurlijke systemen uit te breiden. Voor 2007 wordt er bijkomende monitoring voorzien inzake Natura 2000, de Habitat- en Vogelrichtlijn (meer bepaald de IHD's voor de specifieke beschermingszones) en de Kaderrichtlijn Water. De ontwikkeling van een geïntegreerd gebiedsinformatiesysteem is cruciaal om een effectievere gebiedsspecifieke wetenschappelijke onderbouwing te verzekeren zowel voor beleids- en beheerplanning en voor de opmaak van de instandhoudingsdoelstellingen als voor adviesverlening. Bij de uitbouw van de 'biologische monitoring' is het daarom belangrijk om in samenwerking met INBO de nodige architectuur en interne verbanden in kaart te brengen.

De monitoring van Vlaamse natuurreservaten die volgens een specifiek protocol loopt, krijgt eind 2006 een eerste evaluatie om dan in 2007 op ruimere schaal toegepast te worden. Ook dient in 2007 een principiële beslissing genomen te worden omtrent het opzetten van de tweede gewestelijke bosinventaris die noodzakelijke gegevens dient op te leveren. Deze data zijn nuttig voor zowel het natuur- als bosbeleid, maar eveneens nodig in het kader van de rapporteringen volgend uit het Kyoto Protocol.

4.6.1.2.12 Operationeel maken van het Ondersteunend Centrum van het Agentschap voor Natuur en Bos (OC-ANB)

De oprichting van het OC-ANB werd opgenomen in het decreet van 19 mei 2006 houdende diverse bepalingen inzake leefmilieu en energie (BS van 20 juni 2006).

In 2007 wordt gestart met het operationaliseren van het OC-ANB. Het OC-ANB moet een instrument zijn dat het ANB toelaat haar missie optimaal uit te voeren.

4.6.1.2.13 Internationale samenwerking

In 2007 wordt gevolg gegeven aan de voorgenomen evaluatie van het Vlaams Fonds Tropisch Bos en worden desgevallend de nodige programmatorische en beheersmatige bijstellingen gerealiseerd. De uitvoering van het Grensoverschrijdend Ecologisch Basisplan (GEB) met Nederland wordt opgestart met de opmaak van de uitvoeringskaders en de ontwikkeling van de gebiedsspecifieke uitvoeringsplannen.

4.6.2 Natuur- en bosbeleid: Beleid voor ontsnippering

4.6.2.1 *Uitvoering van de begroting 2006*

Bij het oplossen van vismigratieknelpunten worden de herstelprojecten gekoppeld aan andere projecten zoals de structuurherstel van de waterloop of de aanpak van wateroverlast (zie ook thema 'Verdroging'). In 2006 is het project van de Mangelbeek en de Kleine Nete (Meerhout) uitgevoerd. Voor de Abeek is het ontwerp klaar en is de grondverwerving afgerond. Bij de Laan is het voorontwerp klaar en is de verwerving gestart. Ook bij de Zwinnevaart is het ontwerp afgewerkt. Binnen de Benelux zijn de onderhandelingen afgerond om de beschikking vismigratie af te stemmen op de (timing van de) kaderrichtlijn water. Er werd een evaluatieonderzoek uitgevoerd naar de werking van de vistrappen in de Mark (Meerseldreef) en de Abeek (Bocholt), en er werd een onderzoek gestart naar de invloed van de werking van een watermolen (Luismolen-Abeek) op de werking van de bijbehorende vistrap. Ook heeft het INBO de invloed van migratieknelpunten op de migratie van een aantal vissoorten op de Grote en Kleine Nete bestudeerd.

Reeds langer worden een aantal strategische en vernieuwende ontsnipperingsingrepen uitgevoerd in het kader van de natuurtechnische milieubouw. De bermbeheersplannen voor de E403, de A19, de R8, de E313 en de E19 (deel Antwerpen) werden afgerond. In Oost-Vlaanderen is het bermbeheersplan voor de E40 en een begrazingsproject langs de N42 opgestart. Voor de E40 wordt einde 2006 een ontsnipperingsproject aanbesteed. Binnen het ontsnipperingsproject E314 werd het ecoduct 'Kikbeek' in Maasmechelen voltooid. De omvorming van de toeristische weg door de Mechelse Heide tot fietspad is grotendeels uitgevoerd. De voorziene ontsnipperingsmaatregelen langs de E19 ten noorden van Antwerpen zijn verder afgewerkt. Langs het Kanaal Dessel-Schoten werden bij oeverherstelwerken enkele fauna-uitstapplaatsen gecreëerd. In 2006 werd op hetzelfde kanaal ook gestart met de aanleg van 45 geplande extra fauna-uitstapplaatsen. Begin 2006 werd de natuurvriendelijke omlegging van de Witte Nete afgerond en binnen het natuurinrichtingsproject Bergerven is gestart met het herstel van een natuurvriendelijke oever langs de Zuid-Willemsvaart. In 2006 werden een aantal uitgevoerde NTMB-maatregelen gemonitord, waaruit blijkt dat deze inderdaad een stevige extra winst aan natuurwaarden opleveren.

4.6.2.2 *Beleidsinvulling begrotingsjaar 2007*

4.6.2.2.1 *Vismigratieknelpunten oplossen*

Voor alle vissoorten in alle hydrografische stroomgebieden moet er binnen een realistische termijn vrije vismigratie mogelijk zijn en moeten nieuwe migratieknelpunten vermeden worden. Ook in 2007 worden er nieuwe herstelprojecten opgestart. Deze worden maximaal gekoppeld aan andere projecten zoals het structuurherstel van de waterloop of de aanpak van wateroverlast. Volgende visdoorgangen staan gepland voor 2007: Watermolen op de Kleine Nete te Grobbendonk, Molen van Kievermont op de Molse Nete te Geel, Terlaemen op de Laan, Molen van Rotselaar op de Dijle. Hier komt een afstemming tussen erfgoeddoelstellingen, energiewinning én vismigratie.

4.6.2.2.2 *NTMB-beleid in de praktijk brengen*

Ook in 2007 is de ontsnippering van de Mechelse Heide een prioriteit. Zo zullen de technische en administratieve mogelijkheden voor het tweede ecoduct over de E314 worden geconcretiseerd. Langs het kanaal Dessel-Schoten zal een innoverend project uitgevoerd worden. Een 10-tal niet meer gebruikte zwaaikommen zullen daar worden ingericht, waarbij op een integrale manier de functies paaiplaats, fauna-uitstapplaats, natte natuurontwikkeling worden gecombineerd. Langs het Albertkanaal tussen Riemst en Bilzen en langs de andere Kempense kanalen zullen nieuwe types van fauna-uitstapplaatsen worden uitgevoerd. De aandacht gaat hierbij naar soorten met een zeer verschillend levenspatroon zoals das, ree en watervogels. Langs de Kempense kanalen zullen tevens een aantal multifunctionele vispaaipplaatsen worden aangelegd. Baanbrekend zijn enkele

geïntegreerde natuurvriendelijke projecten, die voor het eerst ook langs een natuurlijke waterloop zullen worden uitgevoerd. Hierbij is gekozen voor de IJzer. Een ander vernieuwend project is de certificatie van natuurvriendelijke oeverbeschermingsmaterialen. In 2007 zal er worden toegespijst op de daadwerkelijke certificatie op basis van de uitgewerkte procedures. Voor de Ecologische Infrastructuur van de Antwerpse Haven zal een modelmatige inschatting van de invloeden van bepaalde technische ingrepen gebeuren. Dit wordt uitgewerkt met alle betrokken partijen en met het Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen in het bijzonder. In 2007 zullen volgende nieuwe monitoringsprojecten worden opgestart worden: de intense, multidisciplinaire opvolging van 3 types natuurvriendelijke oevers langs het Zeekanaal in Grimbergen, het ecoduct Kikbeek over de E314 in Maasmechelen, de geïntegreerde natuurvriendelijke projecten langs de IJzer. Ook bij de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen biedt NTMB de mogelijkheden om innoverend te werken. Vooral ontsnippering en bermbeheer zijn punten waar een meerwaarde kan worden gecreëerd. Recent heeft de NMBS de nodige aandacht aan natuur- en milieuaspecten besteed. Een samenwerking tussen een federale instelling en een gewestelijke dienst kan vernieuwend werken.

4.7 Milieu en Gezondheid

4.7.1 Uitvoering van de begroting 2006

Het Steunpunt Milieu & Gezondheid (1^e generatie) loopt ten einde. Sinds begin 2002 wordt een humaan biomonitoringprogramma uitgevoerd met daaraan gerelateerd onderzoek. In mei 2006 werden de groepsresultaten van de jongeren gepresenteerd. Om de resultaten van het biomonitoringprogramma beleidsmatig te kunnen vertalen werd een fasenplan voor actie ontwikkeld. Bij het biomonitoringsprogramma wordt flankerend onderzoek uitgevoerd zoals o.a. de uitbreiding van de opvolgstudie naar ontwikkeling van astma en allergie bij opgroeiende kinderen. Het afstemmen van milieumeetgegevens op de humane biomonitoringsresultaten in de aandachtsgebieden van de lopende meetcampagne loopt verder. Het model dat toelaat om de milieumeetgegevens te koppelen aan de humane biomonitoringgegevens werd bijgesteld en toegepast op de biomarkerresultaten van de jongeren.

De evaluatie van de blootstelling aan PAK's in Vlaanderen werd afgerond. Hierbij werden mogelijke indicatoren voor de impact op de gezondheid onderzocht en werd een eerste inschatting gemaakt van de blootstelling. Een meetstrategie en modellering van blootstellingsniveaus van niet-ioniserende elektromagnetische straling werd op punt gesteld. De aard en de omvang van de blootstelling in Vlaanderen zal daarmee in beeld worden gebracht.

Een pilootproject voor effectgerichte metingen om de luchtkwaliteit in Vlaanderen te kunnen evalueren startte begin 2006. Drie meetplaatsen werden weerhouden: Zelzate (industriële gebied), Borgerhout (stedelijk gebied) en Aarschot (als mogelijk achtergrondgebied). De eigenlijke meetcampagne (1 jaar) zal eindigen in het najaar van 2007. De invloed van milieugevaarlijke stoffen in de buitenlucht op de kwaliteit van de binnenlucht wordt nagegaan, met specifieke aandacht voor kinderen. Ondertussen werden de metingen afgerond en werd gestart met de interpretatie van de meetresultaten.

Een actieplan cadmium werd uitgewerkt en voorgesteld. In dit kader werd een bijkomende studie geïnitieerd: "Geïntegreerde risico-analyse van de cadmium- en arseenbelasting in de Noorderkempen". Hiermee zouden de humane biomonitoringsgegevens gekoppeld moeten kunnen worden aan milieumetingen, verkregen in een ander kader. De metaalverontreiniging en de biobeschikbare metaalconcentratie in bossen nabij Umicore wordt in kaart gebracht (ter afbakening en passend beheer). Metaalconcentraties worden bepaald in palingen uit probleemwaters uit de Noorderkempen en een proefvlak van energiegewassen werd aangelegd waarbij biomassa-opbrengst en fyto-extractie-capaciteit bestudeerd worden.

4.7.2 Beleidsinvulling begrotingsjaar 2007

4.7.2.1 *Vernieuwen van de werking van het Steunpunt Milieu en Gezondheid*

In het kader van het Steunpunt Milieu & Gezondheid loopt het huidige humaan biomonitoringsprogramma eind 2006 af. Het biomonitoringsprogramma biedt het noodzakelijke kader om de impact van verschillende polluenten op de volksgezondheid op een geïntegreerde manier te evalueren. Een nieuw programma wordt op poten gezet, na evaluatie van het huidige programma, en zal in de tweede helft van 2007 opgestart worden.

4.7.2.2 *Versterken van wetenschappelijke onderbouwing en optimaliseren van meetinspanningen in functie van de volksgezondheid (cf. SD 1 en SD 2 Beleidsnota)*

Een pilootproject voor het effectgericht meten van de impact van de luchtkwaliteit op de gezondheid in Vlaanderen zal in de loop van 2007 meer duidelijkheid geven over de bruikbaarheid van een dergelijke meetstrategie voor opvolging van problemen voor de gezondheid en het opsporen van bronnen van vervuiling. Metingen werden opgestart om de invloed van schadelijke stoffen in de buitenlucht op de kwaliteit van het binnenmilieu te bepalen, en dit voor kinderen als kwetsbare doelgroep. De eerste resultaten worden verwacht in het najaar 2006, zodat in 2007 hiervoor concrete beleidsacties kunnen worden voorgesteld.

4.7.2.3 *Coördineren en bijdragen aan de inhoudelijke uitwerking van het actieplan Cadmium voor de Noorderkempen*

Op 13 februari 2006 werd het actieplan cadmium voorgesteld. Het actieplan heeft als doelstelling een overzicht te geven van de cadmiumproblematiek in Vlaanderen en van de maatregelen die worden genomen om dit probleem verder op te lossen (zie ook deel bodem). Het plan besteedt aandacht aan de aanpak van de historische Cd-vervuiling in alle compartimenten van het leefmilieu, bijkomende controles op de huidige emissies en immisiewaarden en lopende en nieuwe milieuvergunningen en aan de impact van cadmiumblootstelling op de volksgezondheid met de nadruk op het gebied Noorderkempen. Toch worden ook andere hotspots zoals Hoboken in het plan opgenomen. Elke entiteit rapporteert driemaandelijks de stand van zaken. Het merendeel van de acties met betrekking tot extra controles en extra metingen wordt in de loop van 2006 beëindigd. Een aantal acties loopt verder in 2007 met onder meer de uitgebreide saneringswerken, de studies met betrekking tot de effecten van Cd-blootstelling op de volksgezondheid en de eventuele beplanting van braakliggende terreinen al dan niet gecombineerd met het telen van energiegewassen.

4.7.2.4 *Verder uitwerken strategie hormoonverstorende stoffen (cf. OD 2 Beleidsnota)*

In 2006 zal een recent ontwikkelde strategie worden uitgetest om trends op te sporen - zowel in tijd als in ruimte - in aandoeningen die op een verstoorde hormonale werking bij de mens kunnen wijzen en de mogelijke verbanden met de aanwezigheid van hormoonverstorende stoffen in het milieu. De resultaten worden verwacht tegen eind 2006. Ze zullen toelaten om eind 2006 concrete beleidsaanbevelingen te formuleren betreffende de verbetering van de aard, kwaliteit en registratie van de verzamelde gegevens en om een eerste inschatting te maken van het voorkomen van aandoeningen die op een verstoorde hormonale werking bij de mens kunnen wijzen. Tevens wordt voor 2007 onderzoek gepland naar het voorkomen in mens en milieu en eventuele humane effecten van nieuwe chemicaliën meteen mogelijk endocrien verstorend karakter. Hierbij wordt voornamelijk toegespijst op brandvertragers en perfluorverbindingen.

4.8 Een innovatief milieubeleid

4.8.1 Uitvoering van de begroting 2006

In het kader van een OESO-activiteit voor het stimuleren van het horizontale innovatiebeleid werd een analyse gemaakt van het beleid voor duurzame ontwikkeling en het innovatiebeleid in Vlaanderen. Daarnaast werd het Milieu- en energietechnologie-innovatieplatform (MIP) opgericht. In 2006 is het MIP volledig operationeel en werden diverse gebruikersgroepen opgericht. Een studie rond innovatief aanbesteden werd opgestart. Daarnaast wordt de al dan niet stimulerende werking van milieubeleidsinstrumenten onderzocht.

Het project bevat ook een luik transitie management, bestaande uit twee onderdelen: 'transitie duurzaam materialenbeleid' vanuit het beleidsveld afvalstoffen en 'transitie duurzaam bouwen en wonen'.

De case rond duurzaam materialenbeleid kadert in een verruiming en vernieuwing van het afvalstoffenbeleid; er wordt o.m. aansluiting gezocht bij het denken in voorraden en stromen. In 2006 ging veel aandacht naar de opzet en organisatie van het vernieuwingsnetwerk. Binnen dit netwerk wordt vanuit een goed inzicht in de motieven, wensen en ideeën rond duurzaam materialenbeheer aan een gedeelde probleemperceptie gewerkt en langetermijnbeelden ontwikkeld. Tegelijk wordt bekeken hoe vanuit het bestaande afval- en preventiebeleid en/of vanuit andere beleidsvelden elementen kunnen worden aangedragen die het vernieuwingsproces kunnen voeden. Ook de internationale en Europese context werd opgevolgd met onder meer de Europese thematische strategie voor een duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen.

In de case 'duurzaam wonen en bouwen' werd de in 2005 opgezette transitiearena duurzaam wonen en bouwen, bestaande uit een 20-tal betrokken organisaties, instellingen, federaties en overheid, uitgebreid tot een 60-tal actoren. Op basis van de visie en de geselecteerde thema's werden in 2006 de streefbeelden verder verfijnd alsook de transitiepaden gedefinieerd. Deze monden eind 2006 uit in vernieuwende experimenten en door de betrokkenen onderschreven beleidsintenties.

Tot slot werd een toekomstverkenning 'platteland' afgewerkt begin 2006. Deze heeft geleid tot vier verkennende toekomstscenario's voor 2030 en een eerste inschatting van de beleidsimplicaties van deze scenario's. Het voorbereidend onderzoek m.b.t. langetermijndoelstellingen werd gelanceerd. Er wordt gezocht naar een algemene methodiek die binnen de studie getoetst wordt aan drie cases: grondwater, geluid en bodem.

4.8.2 Beleidsinvulling begrotingsjaar 2007

4.8.2.1 Verruiming afvalstoffenbeleid naar een duurzaam materialenbeleid (cf. OD 1 Beleidsnota)

In 2007 wordt verder bekeken hoe vanuit de ervaringen van het voorbije en huidige afvalbeleid, elementen kunnen worden aangedragen die het proces rond de verruiming naar een duurzaam materialenbeleid kunnen voeden. Het huidige afvalpreventiebeleid en het historisch evaluatieonderzoek van vijftien jaar afvalpreventiebeleid van het Vlaamse Gewest (eind 2006 afgerond) of het biomassavraagstuk kunnen dergelijke elementen aandragen. In het kader van het nieuwe Uitvoeringsplan 'Milieuverantwoord materiaalgebruik en afvalbeheer in de bouw' wordt het materialenbeleid geconcretiseerd door de opstart van twee projecten in 2007 waaronder een project met als doel de invoering van prestatie-eisen voor materiaalgebruik in de bouw d.m.v. het opstellen van het materiaalgebonden milieuprofiel van een gebouw. Voor huishoudelijke afvalstoffen, waar reeds belangrijke stappen gezet zijn in de richting van een duurzaam materialenbeleid, wordt een zelfde verruimingsoefening gemaakt in 2007 in het nieuwe uitvoeringsplan. Een belangrijk onderdeel van de verruiming is ook het verkrijgen van inzicht in de milieu-impact van materiaalstromen om tot prioritering en monitoring te kunnen overgaan. Eén

van de projecten betreft het koppelen van milieu- en economische gegevens om tot prioriteiten te komen.

4.8.2.2 *Transitiemanagement en toekomstgericht werken (cf. OD 4 Beleidsnota)*

Eind 2006 wordt de verkennende fase van het project transitiemanagement afgerond. Het netwerk waarin de mogelijke transitie voor duurzaam bouwen en wonen werden besproken, werd uitgebreid tot een 60-tal actoren. In eerste instantie werd rond vier deelthema's gewerkt: wonen voor het leven, levende kernen, samen leren en innoveren, en gesloten kringlopen. Eind 2006 liggen er een visie voor 2030, streefbeelden, transitiepaden, opties en gedragen beleidsintenties voor in de vorm van een transitieagenda. Projecten en experimenten moeten inzichten verschaffen over verschillende innovatieve oplossingen en nieuwe samenwerkingsverbanden stimuleren. Concreet wordt gedacht aan aspecten als duurzame materialen, modulair bouwen, nieuwe vormen van samenwerking, nieuwe bouwconcepten, ... In 2007 wordt gestart met het uitvoeren van deze agenda. Het netwerk zal verder functioneren als platform en daarbij de functie opnemen van kenniscentrum en draaischijf. Het platform kan voorstellen lanceren en complementaire acties stimuleren. In het transitieproject duurzaam materialenbeheer wordt een vergelijkbare aanpak gevolgd. In dit geval zijn er grote raakvlakken met het afvalbeleid, productbeleid, grondstoffenbeleid, economisch beleid, innovatiebeleid, enz. en dit op verschillende niveaus. De twee lopende transitieprocessen zijn ook een leerproces, waarbij over een bepaalde thematiek gezamenlijke of overlappende doelen, inzichten, belangen en uitgangspunten ontwikkeld worden. De wijze van aanpak op zich wordt in 2007 geëvalueerd, eerst voor duurzaam wonen en bouwen, en later ook voor duurzaam materialenbeheer. Bekeken wordt of dit in het algemeen en voor Vlaanderen een aantrekkelijk proces van beleidsontwikkeling is. Ook klimaatbeleid is bij uitstek een terrein waar transitiemanagement kan worden ingezet.

4.8.2.3 *Langtermijndoelstellingen en toekomstverkenningen voor het milieubeleid uitwerken (cf. SD 3 Beleidsnota)*

Begin 2007 worden verkennende studies afgerond m.b.t. het bepalen van langtermijndoelstellingen 'leefmilieu'. Een algemene methodiek en de specifieke uitwerking van de cases 'Geluid', 'Grondwater' en 'Bodem' moeten toelaten om in 2007 een volgende stap te zetten bij het funderen van het milieubeleid, o.m. door het geheel ook toe te passen op de resterende thema's. Bij uitbreiding zullen gezamenlijke toekomstscenario's moeten worden uitgewerkt, die de vaak impliciete keuzes bij de beleidsformulering expliciteren. Aansluitend hierbij kan in 2007 gestart worden met het uitvoeren van foresight studies. Hiermee kan de verbinding worden gemaakt met de verkenning van mogelijkheden inzake het ontwikkelen van milieutechnologie. De resultaten hiervan kunnen ook als insteek dienen voor mogelijke cases voor innovatief aanbesteden, alsook als inspiratiebron voor nieuwe projecten binnen het MIP.

4.8.2.4 *Beleid voor milieu-innovatie versterken (cf. OD 2 en 3 Beleidsnota)*

In 2007 wordt binnen het kader van het Milieu Innovatie Platform (MIP) het Vlaams Actieplan Milieu en Innovatie opgesteld. Hierin zullen de strategische doelstellingen voor een geïntegreerd beleid rond milieu, energie en innovatie worden vastgelegd en prioritaire beleidsthema's en marktsegmenten worden bepaald. Het Vlaams Actieplan Milieu en Innovatie zal tevens dienen als input voor het Environmental Technology Action Plan (ETAP). In hetzelfde kader wordt tegen begin 2007 een praktische handleiding 'Innovatief aanbesteden' uitgewerkt. Op hetzelfde ogenblik worden ter concretisering cases geselecteerd en uitgevoerd. In 2007 wordt aan de slag gegaan met de resultaten van de studie 'Invloed van milieubeleidsinstrumenten op milieu-innovatie', inclusief de resultaten van de Milieu-innovatie conferentie. De mogelijkheden voor innovatieve stimuli en voor het wegwerken van hinderpalen voor innovatie worden benut. Ook wordt de RIA-handleiding aangepast, zodat bij het ontwikkelen van nieuwe beleidsinitiatieven innovatie van meet af aan een aandachtspunt is.

4.9 *Duurzaam beheer van natuurlijke rijkdommen*

4.9.1 Uitvoering van de begroting 2006

De Vlaamse Regering keurde de wijziging goed van het VLAREOP, het uitvoeringsbesluit bij het Oppervlakedelfstoffendecreet. Dit leidde tot een regeling waarbij de administratieve lasten en kosten dalen, maar die voor de overheid een even grote zekerheid biedt. Zo is voortaan bijvoorbeeld geen certificaat van herkomst meer vereist wanneer de ontgonnen oppervlakedelfstoffen onmiddellijk na het ontginnen getransporteerd worden van de plaats van ontginning naar de plaats waar zij als grondstof verwerkt worden.

Twee ontginners dienden een aanvraag voor een ontginningsmachtiging in. In één dossier werd een beslissing genomen, in het andere loopt de procedure aangaande de bepaling van het bedrag van de vergoeding.

De oppervlakedelfstoffenplannen zijn in opmaak en/of zitten in de besluitvormingsprocedure.

- Zo stelde de Vlaamse Regering het voorontwerp van het bijzonder oppervlakedelfstoffenplan Klei van de Kempen voorlopig vast.
- Verder zetten de interkabinettenwerkgroepen hun werkzaamheden verder rond het algemeen oppervlakedelfstoffenplan.
- Het bijzonder oppervlakedelfstoffenplan van de Vlaamse Leemstreek zal ter inzage worden gelegd van de bevolking.
- De voorbereidingen van de bijzondere oppervlakedelfstoffenplannen Klei van Ieper en Alluviale Kleien en Polderklei zijn klaar.
- Voor het bijzonder oppervlakedelfstoffenplan Zanden in Limburg loopt een bijkomend onderzoek rond effecten op grondwater en de watertoets.

Tot slot, werden in 2006 diverse onderzoeken zoals MER, passende beoordeling, watertoets, ruimtelijke afweging en landbouwgevoeligheidsanalyses uitbesteed.

Naast het lopende onderzoeksprogramma van het Vlaams Kenniscentrum voor de Ondergrond, startte een studie over “Inzet van bagger- en ruimingsspecie in Vlaanderen ter vervanging van primaire oppervlakedelfstoffen”.

Na de implementatie van BBB werd de samenwerking rond de uitbouw van de Databank Ondergrond Vlaanderen (DOV) hernieuwd. Dit betekende het continueren van het systematisch verwerven, valideren en invoeren van gegevens in DOV, zoals het aanvullen van de databank met puntgegevens (boringen, interpretaties en laboproeven; sonderingen en weerstandsmetingen; peilputten en peil- en kwaliteitsmetingen; grondwatervergunningen en grondwaterstatistiek) en het afronden of het verder uitvoeren van karteringsopdrachten.

4.9.2 Beleidsinvulling begrotingsjaar 2007

4.9.2.1 *Uitvoering geven aan het oppervlakedelfstoffendecreet*

Het gewijzigde VLAREOP versterkt een meer maatschappelijk verantwoorde ontginning. Zo zullen ontgingen meer gefaseerd verlopen via het instrument van de financiële zekerheden. Ontginners moeten zich immers borg stellen voor de eindafwerking van de ontgonnen zones. Verder worden vanaf 2007 specifieke criteria of codes van goede praktijk uitgewerkt voor de eindafwerking zodat een kwaliteitsvolle herinrichting kan gegarandeerd worden. De focus ligt hierbij in eerste instantie op criteria of codes voor de agrarische nabestemming. Tevens zal de controle op de naleving van een verantwoorde ontginning gemakkelijker en doeltreffender verlopen via de verplichte indiening van een uitgebreider voortgangsrapport. Bovendien attesteert vanaf 2006 het certificaat van herkomst de natuurlijke samenstelling van de delfstoffen zodat een milieuhygiënisch verantwoord gebruik van oppervlakedelfstoffen mogelijk is. Een eerste evaluatie zal gebeuren tegen eind 2007.

4.9.2.2 *Delfstoffenplannen opmaken*

De grote uitdaging blijft om ten behoeve van de huidige en toekomstige generaties, op een duurzame wijze te voorzien in de behoefte aan oppervlaktedelfstoffen en bijgevolg ook in Vlaanderen voldoende oppervlaktedelfstoffen ontginbaar te maken zodat de grondstoffenvoorziening niet in gevaar komt. De opmaak van oppervlaktedelfstoffenplannen speelt hierin een belangrijke rol. Deze plannen maken een afweging van onder meer: de geologische mogelijkheden, de behoeftes, de inzet van alternatieven, de milieu-effecten, de passende beoordelingen, de watertoetsen, de ruimtelijke afwegingen en de landbouwgevoeligheidsanalyses. Gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen zullen uiteindelijk aangeven waar, indien nodig, uitbreidingen van of nieuwe ontginningsgebieden mogelijk zijn. De volgende oppervlaktedelfstoffenplannen zijn in opmaak: het algemeen oppervlaktedelfstoffenplan, Klei van de Kempen, Vlaamse Leemstreek, Zanden in Limburg, Klei van Ieper, Alluviale Kleien en Polderklei, Zanden in Oost-Vlaanderen en Zanden in West-Vlaanderen, Antwerpen en Vlaams Brabant. In 2006 wordt de definitieve vaststelling verwacht van het plan voor de Klei van de Kempen. De andere oppervlaktedelfstoffenplannen zullen een definitieve vaststelling krijgen in 2007 en 2008.

4.9.2.3 *Visie ontwikkelen voor een maatschappelijk verantwoorde grindbevoorrading*

In de vergunde grindontginningsgebieden zullen nog aanzienlijke hoeveelheden grind achterblijven nadat de theoretisch berekende toegekende quota zijn ontgonnen. Deze zijn een gevolg van het feit dat de geologie van een terrein zich niet laat vatten in exacte ramingcijfers. De bedoeling is om binnen de effectieve grindwinningsgebieden deze hoeveelheden grind ook ontginbaar te maken in het kader van optimale ontginning. Het principe van optimale ontginning beantwoordt in dit geval aan het principe van duurzaamheid: de primaire grondstoffen moeten niet op een andere plaats gewonnen worden en nemen dan ook geen extra ruimte in beslag. Verder zal in 2006 overleg nodig zijn met de provincie Limburg, de grindgemeenten en andere betrokkenen om na te gaan of er een draagvlak aanwezig is voor verdere grindwinning na afronding van het Grinddecreet en zo ja, onder welke randvoorwaarden. Indien een consensus mogelijk is, moet in 2007 een beleidsvisie rond eventuele bijkomende quota ontwikkeld worden. Tevens dient hierbij de bestemming van de ongebruikte eindsaldi van het Grindfonds en het beheer van de nabestemde grindgebieden bekeken te worden.

4.9.2.4 *Verhogen van de kennis van de ondergrond*

Het onderzoeksprogramma van het Vlaams Kenniscentrum voor de Ondergrond (VLAKO) wordt verdergezet voor de periode 2006-2010. Dit centrum ondersteunt het beleid op drie vlakken:

- Het ondersteunt de verdere uitbouw van de Databank Ondergrond Vlaanderen.
- Het draagt bij aan de ontwikkeling van geologische informatie en informatie rond het gebruik van alternatieven, zoals secundaire grondstoffen bij de opmaak van de oppervlaktedelfstoffenplannen.
- Tenslotte geeft het een beter inzicht in de valorisatiemogelijkheden van de diepere ondergrond. Zo kan bijvoorbeeld de expertise betreffende de gasinhoud van steenkoolterreinen en de mogelijkheden tot ondergrondse opslag van CO₂ van nut zijn in het kader van de post-Kyoto doelstellingen.

5 Begroting en financiering

In de onderstaande tabel 1 wordt een overzicht gegeven van de **beleidskredieten** die in de periode 2000-2006 voorzien werden voor milieu-uitgaven. De berekeningswijze voor de Vlaamse milieu-uitgaven verschilt t.o.v. vorige jaren. In het kader van de objectivering van de begrotingscijfers wordt er teruggevallen op de officiële cijfers zoals die jaarlijks door de Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement worden goedgekeurd en gepubliceerd in de algemene toelichting bij de begroting. Deze totaalcijfers worden op een ESR-geconsolideerde basis berekend in overeenstemming met de Europese begrotingsnormering. De correctie voor de hervorming van de watersector kon hierdoor ook op punt gezet worden. Deze correctie komt er in grote lijnen op neer dat de Aquafinuitgaven die tengevolge de hervorming van de watersector vanaf de begrotingscontrole 2005 gefinancierd worden door de drinkwatermaatschappijen i.p.v. door de Vlaamse overheid meegerekend worden in de totaaluitgaven voor leefmilieu. Verder werd ook rekening gehouden met de nieuwe structuur van het Beter Bestuurlijk Beleid. Hierdoor worden vanaf de begrotingscontrole 2006 in de algemene toelichting bij de begroting de begrotingsmiddelen van energie bij de totale leefmilieumiddelen geteld.

Uit deze tabel blijkt dat er in absolute cijfers in de periode 2002-2006 een duidelijke trend was om jaarlijks meer beleidskredieten te voorzien voor het beleidsdomein Leefmilieu. In 2007 werd er 1 miljard EUR aan middelen voorzien voor milieu.

Tabel 1: Evolutie van het aandeel van de uitgaven voor het beleidsdomein leefmilieu t.o.v. de totale Vlaamse uitgaven in de periode 2000-2007 (in beleidskredieten)

Uitgaven leefmilieu in beleidskredieten (in duizend EUR)								
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007BO
Totaal milieubegroting*	763.312	899.083	790.855	812.785	821.147	721.915	729.997	665.301
Correctie voor hervorming watersector	0	0	0	0	0	161.030	249.246	371.044
- werkingstoelage drinkwatermaatschappijen MINA-fonds**	0	0	0	0	0	-263.124	-198.521	-113.391
+ totale uitgaven op AQF-begroting***	0	0	0	0	0	424.154	447.767	484.435
Totaal energiebegroting***	5.146	5.263	6.600	6.350	11.397	9.338	in totaal milieu	in totaal milieu
Totale LNE incl. AQF-correctie	768.458	904.346	797.455	819.135	832.544	892.283	979.243	1.036.345
Totale kredieten Vlaanderen (met AQF-correctie)	15.639.255	16.696.864	17.246.089	17.971.087	18.924.053	19.831.488	21.029.215	21.953.337
Aandeel LNE	4,9%	5,4%	4,6%	4,6%	4,4%	4,5%	4,7%	4,7%
*: cijfer uit Algemene toelichting bij de begroting van het begrotingsjaar 2006, 2005, ... (stukken Vlaams Parlement), inclusief agentschappen, instellingen, inclusief alle AQF-uitgaven ingeschreven op MINA-fonds en inclusief FFEU								
**: cijfer uit Decreet houdende (aanpassing van) de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2006 (2005, 2004, ...); komt overeen met basisallocatie 361B4350 vanaf BC 2005								
***: cijfer uit de Memorie van toelichting bij de uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2006 (2005, 2004, ...)								
****: cijfer uit Algemene toelichting bij de begroting van het begrotingsjaar 2006, 2005, ... (stukken Vlaams Parlement)								

In 2001 bereikten de milieu-uitgaven een absoluut hoogtepunt met een aandeel van 5,4% in de totale Vlaamse begroting. Daarna kenden de middelen dien naar leefmilieu gingen een terugval. Relatief ten opzichte van de andere beleidsdomeinen bleef het aandeel van leefmilieu in de periode 2002-2007 ongeveer op hetzelfde niveau, namelijk tussen 4,4% en 4,6%. In 2006 was er een lichte stijging merkbaar van 0,2% t.o.v. 2005. Dit bracht het aandeel van leefmilieu-uitgaven in de Vlaamse begroting op 4,7%. In 2007 blijft dit aandeel constant.

De verdeling over de thema's is grotendeels gelijk gebleven. De bedragen zijn eveneens aangepast aan de Aquafin-correctie. In tabel 2 is te zien dat van die totale beleidsruimte voorzien voor leefmilieu het merendeel voorzien is voor de thema's oppervlaktewaterverontreiniging (553 miljoen EUR of 63%) en biodiversiteit (98 miljoen EUR of 10%). Het thema bodem won aan belang voornamelijk tengevolge de verhoogde inspanningen voor bodemsanering en de aanmaak van het GRB (Groot Referentiebestand) voor Vlaanderen. Het thema Verdroging kreeg op het eerste zicht veel minder budget in 2007. In de praktijk is dit niet zo. Deze middelen voor Verdroging zijn opgenomen in de totale dotatie aan de VMM en zijn niet meer rechtstreeks toewijsbaar aan het thema.

Tabel 2: Overzicht van de beleidskredieten per thema in de periode 2001-2007 in beleidskredieten (exclusief financiering vanuit eigen ontvangsten VOI en inclusief interdepartementale bestaansmiddelen en FFEU)

Thema's en delen	2001		2002		2003		2004		2005		2006		2007BO	
	in K.EUR	in %	in K.EUR	in %	in K.EUR	in %	in K.EUR	in %	in K.EUR	in %	in K.EUR	in %	in K.EUR	in %
Oppervlaktewaterverontreiniging	421.427	47,00%	435.314	46,90%	498.540	52,62%	546.058	55,24%	516.671	58,57%	553.670	57,27%	663.938	62,87%
Biodiversiteit	139.601	15,57%	133.698	14,40%	117.346	12,38%	119.805	12,12%	97.117	11,01%	98.258	10,16%	105.739	10,01%
Verdroging	69.860	7,79%	74.442	8,02%	45.385	4,79%	30.692	3,10%	27.160	3,08%	29.343	3,04%	6.852	0,65%
Vernesting	62.124	6,93%	80.069	8,63%	57.460	6,06%	26.151	2,65%	18.070	2,05%	43.875	4,54%	20.555	1,95%
Afvalstoffen	53.248	5,94%	33.753	3,64%	47.696	5,03%	43.495	4,40%	38.921	4,41%	39.628	4,10%	40.606	3,85%
Bodem	44.029	4,91%	54.016	5,82%	58.492	6,17%	101.671	10,28%	41.911	4,75%	63.587	6,58%	70.100	6,64%
Gebiedsgericht Beleid	36.334	4,05%	40.173	4,33%	38.596	4,07%	42.002	4,25%	36.925	4,19%	44.812	4,64%	51.417	4,87%
Instrumenten	25.496	2,84%	25.068	2,70%	19.456	2,05%	16.416	1,66%	8.148	0,92%	8.013	0,83%	7.597	0,72%
Overheden en Geïntegreerd beleid	19.337	2,16%	26.289	2,83%	23.705	2,50%	18.510	1,87%	31.805	3,61%	17.434	1,80%	17.838	1,69%
Lucht	9.148	1,02%	9.095	0,98%	9.642	1,02%	9.889	1,00%	6.760	0,77%	8.946	0,93%	11.049	1,05%
Versnippering	3.956	0,44%	3.934	0,42%	4.779	0,50%	5.708	0,58%	2.778	0,31%	2.149	0,22%	2.672	0,25%
Actoren	3.825	0,43%	3.815	0,41%	5.447	0,57%	7.411	0,75%	9.849	1,12%	8.465	0,88%	7.107	0,67%
Integraal Waterbeleid	2.456	0,27%	2.575	0,28%	14.029	1,48%	14.516	1,47%	11.421	1,29%	10.822	1,12%	14.074	1,33%
Internationaal Beleid	2.246	0,25%	2.229	0,24%	2.211	0,23%	1.863	0,19%	1.915	0,22%	1.929	0,20%	1.987	0,19%
Gevaarlijke Stoffen	991	0,11%	975	0,11%	1.851	0,20%	2.202	0,22%	759	0,09%	766	0,08%	949	0,09%
Fotochemie	871	0,10%	853	0,09%	774	0,08%	680	0,07%	355	0,04%	336	0,03%	356	0,03%
Verzuuring	551	0,06%	543	0,06%	604	0,06%	325	0,03%	495	0,06%	268	0,03%	282	0,03%
Kosten en Financiering	307	0,03%	299	0,03%	460	0,05%	130	0,01%	255	0,03%	255	0,03%	255	0,02%
Geurhinder	304	0,03%	302	0,03%	137	0,01%	133	0,01%	70	0,01%	64	0,01%	63	0,01%
Klimaat	200	0,02%	331	0,04%	386	0,04%	377	0,04%	163	0,02%	104	0,01%	73	0,01%
Ozon	169	0,02%	165	0,02%	161	0,02%	331	0,03%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Gebiedshinder	146	0,02%	193	0,02%	282	0,03%	192	0,02%	266	0,03%	255	0,03%	312	0,03%
Lichthinder	25	0,00%	102	0,01%	52	0,01%	47	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Indirect									30.260	3,45%	33.814	3,50%	32.238	3,05%
Eindtotaal	896.651	100%	928.233	100%	947.490	100%	988.603	100%	882.071	100,00%	966.792	100,00%	1.056.058	100,00%

Maar bovenstaande uitgaven dienen uiteraard ook gefinancierd te worden. Binnen het domein Leefmilieu kan op meerdere **financieringsbronnen** teruggevallen worden (i.e. algemene middelen, milieuheffingen, FFEU, diverse andere inkomsten AMINAL en VOI). In tabel 3 wordt een beeld geschetst van de manier waarop het milieubeleid de laatste jaren gefinancierd werd.

Uit tabel 3 blijkt dat de inkomsten voor het beleidsdomein Leefmilieu verder blijven dalen. Het merendeel van de eigen middelen (65%) vloeit nog steeds voort uit de milieuheffingen. Door de hervorming van de watersector gaat een deel van de afvalwaterheffing nu echter rechtstreeks naar de drinkwatermaatschappijen. Hierdoor daalden de inkomsten uit de afvalwaterheffing van 153 miljoen EUR in 2005 naar 55 miljoen EUR in 2007. Dit betekent evenwel nog steeds een aandeel van 28% in de totale inkomsten van 2007. Een andere belangrijke bron van inkomsten, die is weggefallen t.o.v. 2007, is de opbrengst uit de verkoop van de participatie in de VMW. De eigen ontvangsten van de VOI's bestemd voor het milieubeleid stegen lichtjes in 2006.

Tabel 3: Financiering van het milieubeleid: inkomstenbronnen in de periode 2001-2007

1. INKOMSTEN MINAfonds							
<i>Bron: Begroting MINafonds na laatste begrotingscontrole, in MIO EUR</i>							
<i>in miljoen EUR</i>	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007BO
Milieuheffingen	331,1	326,6	341,8	307,6	221,0	142,8	128,8
afvalheffing	79,3	66,8	53,7	41,0	38	40	40,7
afvalwaterheffing	231,3	234,9	240,3	239,5	153	66,7	55,3
mestheffing	5,0	4,8	11,5	7,1	10	9,8	10,8
grondwaterheffing	15,6	20,1	36,3	20,0	20	26,3	22,0
Andere ontvangsten MINAfonds	10,5	9,7	9,6	29,9	10,4	12,0	13,0
retributies bodemattesten	-	-	-	-	-	-	-
bossencompensatiefonds	0,5	-	-	-	-	-	-
ontvangsten uit beheer patrimonium ABG, AMINABEL	1,6	1,6	1,6	2,0	2,2	1,8	0,0
diverse ontvangsten (terugstorten geld- en rente voorschotten en terugstorten van lonen)	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3
financiële bijstand EU i.v.m. verordeningen 2078 en 2080	0,4	0,0	0,0	0,2	0,2	0,4	0,0
dividenden Vlaamse Milieuholding + kapitaalsverminderingen VMH	5,3	5,3	5,3	25,0	5,3	7,1	10,2
VLAREM dossieraks	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
jachtverloven en jachtvergunningen	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
ontvangsten i.k.v. federale wetgeving verwerking landbouwkrengen	-	-	-	0,0	0,0	-	-
Totaal eigen ontvangsten MINAfonds	341,7	336,3	351,4	337,5	231,4	154,8	141,8
<i>Bron: Begroting MINafonds na begrotingscontrole (= aangepaste begroting), in miljoen BEF</i>							
2. INKOMSTEN administratieve middelenbegroting i.v.m. Leefmilieu							
<i>Bron: Alg. Middelenbegrotingen na begrotingscontrole (= aangepaste begroting), in MIO EUR</i>							
<i>in miljoen EUR</i>	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007BO
Departement EWBL, ANRE							
ontvangsten fonds hernieuwbare energiebronnen (decreet 17.7.2000)	pm	0,000	0,000	4,500	0,900	3,000	0,000
ontvangsten energiefonds (decreet 17.07.2000)	pm	0,000	0,000	0,000	0,000	12,000	2,800
Departement AZF, ABAFIM							
terugneming van participatie door de VMH	-	-	75,000	0,000	0,000	0,000	0,000
opbrengst uit de verkoop van de participatie in de VMW	-	-	-	120,000	40,000	0,000	0,000
Departement LIN, AMINAL							
ontvangsten m.b.t. Fonds voor de controle op uitvoerende taken van brander- en stoo-	-	-	-	0,225	0,045	0,180	0,180
bossencompensatiefonds-bosbehoudsbijdrage	0,000	0,496	1,393	2,500	2,500	2,750	2,800
visserijverloven (visserijfonds decreet 21.12.1990)	0,694	0,750	0,750	0,600	0,800	0,850	0,780
Fonds Landinrichting: ontvangsten uit wetten ruilverkaveling en landinrichting (decreet 07.07.1998)	2,300	2,548	2,343	2,555	2,615	1,316	1,430
EOGFL-tegemoetkomingen ruilverkaveling en landinrichting (decreet 07.07.1998)	pm	pm	pm	0,000	0,000	pm	pm
inkomsten i.k.v. Grondwaterwinning (decreet schadefonds 12.12.1990)	0,000	0,000	0,425	0,000	0,000	0,000	pm
EOGFL-inkomsten i.k.v. de waterhuishouding	0,178	0,000	0,000	0,063	0,040	0,310	0,000
inkomsten i.k.v. waterhuishouding (decreet Fonds waterhuishouding 22.11.1995)	0,074	0,074	0,074	0,090	0,090	0,550	0
Totaal eigen ontvangsten alg. administratieve middelenbegroting	3,2	3,9	80,0	130,5	47,0	21,0	8,0
3. INKOMSTEN VOI	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007BO
Eigen ontvangsten VOI bestemd voor voeren milieubeleid	44,5	16,2	22,4	91,4	38,3	44,2	49,536
1+2+3: TOTALE EIGEN INKOMSTEN beleidsdomein LEEFMILIEU	386,1	352,5	453,8	559,4	316,7	220,0	199,3

De Vlaamse minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur

Kris PEETERS

6 Bijlage: overzicht van de wijze waarop gevolg wordt gegeven aan de resoluties en moties die door het Vlaams Parlement zijn aangenomen

6.1 Resolutie (stuk 486, zitting 2005-2006, 6 oktober 2005) van de dames Hilde Crevits en Tinne Rombouts en de heren Jos Bex, Bart Martens, Patrick Lachaert en Rudi Daems betreffende het beleid inzake verpakkingsafval

Het Vlaams Parlement vraagt aan de Vlaamse Regering:

1° bij de onderhandelingen tussen de drie gewesten rond de aanpassing van het Interregionale Samenwerkingsakkoord Verpakkingsafval (ISA) een standpunt in te nemen ten voordele van maximale financiële verantwoordelijkheid voor de verpakkingsproducenten voor al het verpakkingsafval dat zij op de markt brengen, zoals verder ingevuld in punt 2;

2° concreet ervoor te zorgen dat de afvalbeheersorganismen een forfaitaire vergoeding betalen aan de gemeenten, intercommunales, en het Vlaamse Gewest voor de kosten van sensibilisering om te vermijden dat afval terechtkomt bij het restafval, het gemeentevuil of het zwerfvuil, tenzij zij de inzameling en de verwerking van deze verpakkingen zelf organiseren. Het bedrag van de forfaitaire vergoeding te bepalen in verhouding tot de kosten die gemeenten, intercommunales, en het Vlaamse Gewest maken voor de inzameling en de verwerking van zwerfvuil en gemeentevuil met betrekking tot verpakkingen;

3° verdere maatregelen te nemen om producenten van verpakkingen te stimuleren minder en beter recycleerbare en herbruikbare verpakkingen op de markt te brengen.

Opvolging

1° Het Vlaamse Gewest heeft in de onderhandelingen tussen de drie gewesten rond de aanpassing van het Interregionale Samenwerkingsakkoord Verpakkingsafval (ISA) steeds een realistisch standpunt ingenomen. Het Vlaamse Gewest is van oordeel dat de op te leggen percentages inzake recyclage en nuttige toepassing ook in de praktijk moeten kunnen worden gehaald. Afstemming op Europees niveau is een uitgangspunt van het Vlaamse beleid. Waar Vlaanderen of België een voortrekkersrol kan spelen, moet dit zeker gebeuren, zoals bij het beheer van verpakkingsafval, doch ook hier zijn grenzen.

Waar het Vlaamse Gewest een maximale recyclage en nuttige toepassing van het huishoudelijk verpakkingsafval vooropstelt, wenst het Waalse Gewest een financiering door FOST Plus van om het even wat er gebeurt met het verpakkingsafval, zij het recyclage, nuttige toepassing, verbranden of storten. Dit is voor het Vlaamse Gewest principieel onaanvaardbaar. Het storten van verpakkingsafvalstoffen kan niet financieel beloond worden. Storten betekent immers de laagste trap in de afvalhiërarchie. In het Vlaamse Gewest wordt vanaf 1 januari 2006 geen huishoudelijk afval meer gestort. In het Waalse Gewest zal dit daarentegen nog jaren verder duren. Trouwens de verpakkingsindustrie neemt momenteel reeds vrijwillig de kosten op zich van meer dan 90% van het verpakkingsafval, daar waar ze in feite slechts voor 80% hun verantwoordelijkheid moeten opnemen. Daarnaast doet de industrie reeds extra inspanningen, zoals verwoord onder punt 2 en geeft ze bijvoorbeeld een bonus aan die gemeenten die zeer goed PMD inzamelen met zo weinig mogelijk verontreinigingen. Dit zijn extra inspanningen die de drie gewesten opgelegd hebben aan FOST Plus via de huidige erkenning. Het Vlaamse Gewest wenst via deze flexibele weg verder te

werken: basisverplichtingen opleggen in het samenwerkingsakkoord en maatwerk en extra inspanningen en verplichtingen in functie van de zich op dat ogenblik voordoende problemen via de erkenning van FOST Plus opleggen.

2° Naast de vergoeding van de effectieve recyclage en nuttige toepassing van huishoudelijk verpakkingsafval, draagt FOST Plus ook een verantwoordelijkheid op het vlak van de sensibilisering van de bevolking. De bevolking moet aangespoord worden om het verpakkingsafval goed te sorteren en het dus niet te laten terechtkomen in restafval, gemeentevuil of zwerfvuil. FOST Plus coördineert en financiert voor een groot deel alle afvalkalenders in Vlaanderen.

Het Vlaamse Gewest heeft met FOST Plus een aantal afspraken gemaakt om deze verantwoordelijkheid inzake sensibilisering en zwerfvuil te concretiseren.

Zo wordt een ruime mediacampagne gevoerd betreffende het nut van de selectieve inzameling van verpakkingsafval. In deze campagne zal ook een brochure worden bezorgd aan de alle inwoners. Inzake zwerfvuil financieren het Vlaamse Gewest en FOST Plus gezamenlijk de genomen initiatieven. Een eerste concrete actie betreft een grootschalige communicatiecampagne in september 2006, waarbij de bevolking op de problematiek gewezen wordt. Gedurende de komende jaren zullen beide partners trachten het gedrag van de burgers te wijzigen. Daarnaast zullen er proefprojecten opgezet worden, zal FOST Plus projecten van lokale overheden financieel ondersteunen, zullen er logistieke middelen ter beschikking gesteld worden, en wordt er bijvoorbeeld gezocht naar een oplossing voor het sluikestorten en zwerfvuil aan de glasbolsites. Tevens maakt de sensibiliseringsplicht van FOST Plus het voorwerp uit van discussie in het kader van de lopende onderhandelingen tussen de gewesten rond de aanpassing van het ISA. In uitvoering van de resolutie zal hierbij specifieke aandacht geschonken worden aan de strijd tegen het zwerfvuil.

3° Om de producenten van verpakte producten te stimuleren minder en beter recycleerbare en herbruikbare verpakkingen op de markt te brengen, rekent de minister in hoofdzaak op de bestaande wettelijke instrumenten. In het ISA is de verplichting opgenomen voor de grotere bedrijven om elke 3 jaar een algemeen preventieplan in te dienen bij de Interregionale Verpakkingscommissie.

Het volgende algemeen preventieplan moet door de bedrijven worden ingediend in de eerste helft van 2007.

Het Vlaamse Gewest zal erop toezien dat voor de beoordeling van de algemene preventieplannen de lat voldoende hoog wordt gelegd. Preventie is en blijft de hoofddoelstelling van de wetgeving inzake verpakkingsafval. Ook de uitvoering van de preventieplannen zal nauwgezet opgevolgd worden. In overleg met de verpakkingsverantwoordelijken wordt ernaar gestreefd om via een LCA te bepalen welke verpakkingen voor bijvoorbeeld alle verschillende soorten dranken het beste zijn voor het milieu, hetzij herbruikbare hetzij eenmalig. Op basis van dergelijke LCA's kan samen met de industrie een stimuleringsbeleid ontwikkeld worden om deze beste verpakkingen voor het milieu bij de consumenten te promoten. Concreet volgt de Interregionale Verpakkingscommissie nauwgezet de evolutie op van de herbruikbare verpakkingen en van het op de markt brengen van verpakkingen die niet gerecycleerd worden via de PMD-inzameling. Via het groene punt worden laatstgenoemde verpakkingen financieel ontmoedigd.

6.2 Resolutie (Stuk 523, zitting 2005-2006, 20 oktober 2005) van mevrouw Hilde Crevits, de heren Patrick Lachaert, Bart Martens en Rudi Daems en mevrouw Tinne Rombouts betreffende de selectieve inzameling van luieraafval

Het Vlaams Parlement vraagt de Vlaamse Regering:

1° inzake luieraafval de principes van de ladder van Lansink maximaal te volgen door:

- a) het gebruik van herbruikbare luiers verder te stimuleren;
- b) een beleid te voeren waarbij selectieve inzameling en recyclage worden gestimuleerd boven verbranding;

2° de lopende proefprojecten inzake selectieve inzameling en recyclage van wegwerpluiers voort te zetten tot na de evaluatie ervan en de definitieve beslissing over de veralgemening;

3° bij het veralgemeend invoeren van selectieve inzameling en recyclage van luieraafval, de richtprijs van de verzamelzak laag te houden en bovendien een onderzoek te laten uitvoeren naar de haalbaarheid van subsidiëringssystemen met betrekking tot de inzameling en recyclage.

Opvolging

1° a) De Vlaamse regering zal bij de inwerkingtreding van het nieuw ministerieel besluit houdende de vaststelling van andere regels voor de subsidiëring van bepaalde werken, leveringen en diensten die in het Vlaamse Gewest door of op initiatief van lagere besturen of ermee gelijkgestelde rechtspersonen worden uitgevoerd, niet langer de aankoop van herbruikbare luiers subsidiëren. Een veertigtal gemeenten maakten van deze subsidiemogelijkheid gebruik. Deze beperkte deelname is vooral te wijten aan het feit dat de gemeenten de herbruikbare luiers moeten aankopen overeenkomstig de wetgeving overheidsopdrachten. Moeders kunnen bijgevolg niet kiezen en zijn verplicht herbruikbare luiers van een bepaalde leverancier (merknaam) te kopen.

Lokale besturen kunnen echter nog wel binnen het verplichte luik 'actieve sensibilisering voor afvalpreventie' van de samenwerkingsovereenkomst 2005-2007 'milieu als opstap naar duurzame ontwikkeling' kiezen om de herbruikbare luier te promoten. De meeste gemeenten geven een aankooppremie aan gezinnen die herbruikbare luiers aankopen.

b) Het GISTI project (gescheiden inzameling stimuleren) dat kadert in het uitvoeringsplan gescheiden inzameling bedrijfsafval van kleine ondernemingen (KMO-plan) heeft in de sector van de Rust- en verzorgingstehuizen de aparte inzameling voor recyclage van het incontinentiemateriaal gestimuleerd.

Ook het proefproject 'selectieve inzameling van luieraafval op het gemeentelijk containerpark' was een succes dat navolging heeft gekregen in zeker twintig gemeenten.

2° Het proefproject 'selectieve inzameling van luieraafval op het gemeentelijk containerpark' werd in 2005 afgerond. In haar eindrapport stelt de OVAM dat de selectieve luierinzameling op een gemeentelijk containerpark praktisch en financieel haalbaar is. De OVAM beschikt echter nog niet over voldoende elementen om een evaluatie te maken van de milieuwinst die de selectieve inzameling en recyclage van afvalluiers en incontinentiemateriaal oplevert. Een definitieve beslissing over de veralgemening kan daarom nog niet worden genomen.

3° Tot nader order zijn de gemeenten vrij om autonoom te beslissen om een selectieve inzameling gericht op materiaalrecyclage van luieraafval en incontinentiemateriaal te organiseren. Het is niet raadzaam om deze selectieve inzameling via een politiereglement verplicht te stellen voor de

burgers. Omwille van de privacy wensen heel wat gezinnen niet deel te nemen aan deze selectieve inzameling, zeker wanneer het gaat om het inzamelen van incontinentiemateriaal voor volwassenen.

De gemeenten zijn autonoom om de tarieven voor de inzameling en verwerking van het luieraafval te bepalen. Het principe “de vervuiler betaalt” is een van de basiselementen van het afvalstoffenbeleid. Enkel indien dit verantwoord is vanuit sociaal standpunt, kunnen op de tarieven voor de afvalluierinzameling correcties worden toegepast.

6.3 Resolutie (Stuk 731, zitting 2005-2006, 16 februari 2006) van mevrouw Joke Schauvliege, de heer Patrick Lachaert, mevrouw Stern Demeulenaere, de heer Bart Martens en de dames Tinne Rombouts en Hilde Crevits betreffende milieu en gezondheid

Het Vlaams Parlement vraagt de Vlaamse Regering, wat betreft het beleid met betrekking tot milieu en gezondheid:

1. verder werk te maken van het uitvoeren van de aanbevelingen van de parlementaire Commissie ad hoc Milieu en Gezondheid, na toetsing van het regeerakkoord;
2. het multidisciplinaire wetenschappelijk onderzoek naar de relatie milieu en gezondheid voort te zetten en tot bruikbare indicatoren te komen die vatbaar zijn voor actie waardoor de voortrekkersrol van Vlaanderen in het onderzoek naar milieu en gezondheid blijft behouden;
3. via een concreet fasenplan de (lokale) verontreinigingsbronnen detecteren en aan te pakken;
4. informatie te verspreiden bij de bevolking en de huisartsen over het voorkomen en verminderen van blootstelling aan verontreiniging en daarbij ook voldoende aandacht te besteden aan gerichte informatie voor senioren en kinderen en aandacht te hebben voor centrale, open en objectieve communicatie;
5. het Vlaams Humaan-Biomonitoringsprogramma voort te zetten, te evalueren, en uit te breiden naar kwetsbare doelgroepen zoals jongeren en senioren op basis van de resultaten van dit onderzoek op volksgezondheidvlak. Daarvoor worden de nodige financiële en personele middelen uitgetrokken;
6. ten aanzien van specifieke probleemstoffen zoals fijn stof, cadmium en endocrien versturende stoffen, concrete beleidsinitiatieven te nemen om hun aanwezigheid in het milieu terug te dringen en de schadelijke gezondheidseffecten te verminderen;
7. het Europees programma inzake milieugevaarlijke stoffen (Reach) zo snel mogelijk te vertalen naar de Vlaamse beleidscontext;
8. de nieuwe Europese norm (1999/30/EG) voor fijne stofdeeltjes zo snel mogelijk te halen en daartoe een actieprogramma op te zetten.

Opvolging

1. In december 2002 werd o.a. de dienst Milieu & Gezondheid binnen het departement Leefmilieu, Natuur en Energie opgericht. Een tentatief overzicht van de activiteiten van deze dienst kan u terugvinden in bijlage 1.

2. Om meer inzicht te verwerven in de “gezondheidsrisico’s van milieufactoren” richtte de Vlaamse overheid in 2001 het “Steunpunt Milieu en Gezondheid” op. Een consortium van Vlaamse universiteiten (VUB, UG, UA, KUL en LUC) voert samen met een aantal partners (Universiteit Maastricht, PIH, VITO, Openbaar Psychiatrisch Ziekenhuis Geel en het UZ Antwerpen) in de periode van 2002 tot en met 2006 beleidsondersteunend onderzoek uit binnen het domein ‘Milieu en Gezondheid’. Complementair aan dit onderzoek houdt de dienst Milieu & Gezondheid binnen het departement Leefmilieu, Natuur en Energie zich ondermeer bezig met initiëren, opvolgen, begeleiden en sturen van onderzoeksopdrachten voor prioritaire onderwerpen inzake milieu en gezondheid, in lijn met de Europese Strategie Milieu en Gezondheid.

3. Het Vlaams humaan biomonitoringprogramma werd uitgevoerd door het Steunpunt Milieu en Gezondheid 2001-2006. Er werd gemeten bij drie verschillende leeftijdsgroepen (pasgeborenen, jongeren en volwassenen) in acht aandachtsgebieden in Vlaanderen. Humane biomonitoringgegevens laten zich echter, in tegenstelling tot de milieumeetgegevens, moeilijk direct vertalen in concrete beleidsmaatregelen. Ze vormen immers de integratie van externe milieufactoren en persoonsgebonden eigenschappen. Om de beleidsvertaling van humane biomonitoringresultaten te kunnen garanderen werd een fasenplan uitgewerkt. Dit fasenplan moet niet enkel toelaten om op een onderbouwde manier te kunnen omgaan met de veelheid en complexiteit van de ter beschikking komende biomonitoringdata; het moet tevens toelaten om de ernst van de gevonden signalen te evalueren, de oorzaken op te sporen en indien nodig een beleidsvoorstel uit te werken. Het mag duidelijk wezen dat het doorlopen van het fasenplan voor complexe humane biomonitoringgegevens geen sinecure is. Hierbij dienen immers alle beschikbare resultaten en gegevens op een geïntegreerde manier onderzocht te worden. De geïntegreerde benadering van het fasenplan voor alle leeftijdsgroepen samen zal de problematiek van de landelijke gebieden, de stedelijke agglomeraties en de havengebieden op een uniforme wijze beoordelen.

4. In oktober 2004 gaf de dienst Milieu & Gezondheid de opdracht om een onderzoek te voeren naar actoren die ‘medestander’ kunnen zijn naar te bereiken doelgroepen met betrekking tot communicatie rond milieu en gezondheid. Daaruit bleek dat om te communiceren over dit thema best kan uitgegaan worden van aanknopingspunten binnen de leefwereld van mensen, in plaats van een nieuwe campagne op te zetten. Het gezondheidsargument kan geïntegreerd worden in bestaande communicatiemiddelen rond aanverwante thema’s. Naar aanleiding van deze resultaten heeft de dienst Milieu & Gezondheid ‘kernboodschappen’ opgesteld die een aanzet kunnen geven tot een maatschappelijk draagvlak voor milieu en gezondheid. De kernboodschappen werden geselecteerd vanuit de noden en behoeften rond milieu en gezondheid van de volgende doelgroepen: bewoners, consumenten, bouwers en verbouwers en automobilisten. Naar elk van deze doelgroepen wordt een zo correct mogelijk beeld geschetst van:

- Welke milieuaspecten kunnen een invloed hebben op onze gezondheid?
- Wat kunnen de gezondheidsaspecten zijn?
- Wat doet de overheid?
- Wat kan de burger doen in functie van zijn eigen gezondheid en die van anderen?

Ook in het kader van het fasenplan wordt op een actieve wijze met de verschillende betrokkenen (bewonersgroepen, lokale verenigingen,...) samengewerkt en gecommuniceerd. Voor verdere toelichting hierover wordt verwezen naar punt 3.

5. In 2006 werden de nodige voorbereidingen getroffen opdat begin 2007 een 2de generatie Steunpunt Milieu en Gezondheid kan starten. In dit kader zal het Vlaams humaan biomonitoringprogramma verdergezet worden. De verkregen gegevens situeren zich tussen de milieumeetgegevens enerzijds en gezondheidsindicatoren anderzijds. Het op poten zetten en verder ontwikkelen van een biomonitoringprogramma is niet alleen decretaal verankerd (art. 54 §2 van het decreet preventieve gezondheidszorg), het verschaft Vlaanderen ook een voorsprong op het vlak van wetenschappelijk beleidsrelevant onderzoek naar de relatie tussen milieu en gezondheid. Immers, Vlaanderen neemt op het vlak van de humane biomonitoring in Europa momenteel een voortrekkersrol in. Het humaan biomonitoringprogramma biedt het nodige kader om de impact van verschillende polluenten, zowel reeds lang gekende als nieuwe chemicaliën, inclusief hormoonverstorende stoffen, op de volksgezondheid te evalueren.

Zowel vanuit het leefmilieubeleid als vanuit het volksgezondheidsbeleid werd de intentieverklaring opgesteld aan de Europese Commissie om mee te stappen in een proefproject in het kader van het Europese milieugezondheidsprogramma 2004-2010 (actie 3). Aansluiting bij het Europese initiatief biedt als voordelen o.m.:

- een betere informatie-uitwisseling met programma's in andere regio's en landen, zodat de eigen programma's niet alleen efficiënter kunnen opgezet en uitgevoerd worden, maar zodat ook de resultaten in een breder kader kunnen gevaloriseerd worden;
- ruimere bekendheid voor de lopende initiatieven in ons land en meer bepaald voor de grootschalige biomonitoringcampagne die in Vlaanderen liep/loopt van 2002 tot 2006;
- financiering van een deel van het onderzoek nodig voor het uitwerken van een biomonitoringprogramma via Europese onderzoeksfondsen.

Bij het opstellen van het lastenboek van het humaan biomonitoringprogramma, dat zal uitgevoerd worden door het 2de generatie steunpunt Milieu en Gezondheid werden de beide noodzakelijke benaderingen nl. surveillance en wetenschappelijk onderzoek duidelijk onderscheiden maar weliswaar op elkaar geënt. Bovendien werden een gedragen en onderbouwd communicatieplan, het gebruik van humane biomonitoring als beleidsinstrument en de vertaalslag ervan in concrete beleidsacties ("fasenplan") waar nodig als essentiële onderdelen van het humaan biomonitoringprogramma beschouwd.

6. Op 13 februari 2006 werd het actieplan cadmium voorgesteld aan pers en publiek. Dit actieplan heeft als doel een overzicht te geven van de cadmiumproblematiek in Vlaanderen en van de maatregelen die worden genomen om dit probleem op te lossen. Het document behandelt zowel het cadmiumdossier Noorderkempem als andere "hot spots" in Vlaanderen. Voor elk van de locaties wordt de actuele situatie beschreven. Deze beschrijving bundelt de kennis en ervaring van de verschillende Vlaamse administraties. Vervolgens wordt er per milieucompartiment zoals bv. lucht en bodem, een overzicht gegeven van de in het verleden reeds uitgevoerde maatregelen, de momenteel lopende acties en een aantal bijkomende maatregelen (totaal van 41 maatregelen). Het is belangrijk te onderstrepen dat dit actieplan de medewerking veronderstelt van zowel de lokale overheden als de federale overheid.

In het kader van endocrien verstorende stoffen wordt door de dienst Milieu & Gezondheid van het departement LNE een recent ontwikkelde strategie uitgetest om trends op te sporen, zowel in de tijd als in de ruimte, van aandoeningen die op een verstoorde hormonale werking bij de mens kunnen wijzen en de mogelijke verbanden met de aanwezigheid van hormoonverstorende stoffen in het milieu. De resultaten worden verwacht tegen midden 2007. Ze zullen toelaten om concrete

beleidsaanbevelingen te formuleren betreffende de verbetering van de aard, kwaliteit en registratie van de verzamelde gegevens en om een eerste inschatting te maken van het voorkomen van aandoeningen die op een verstoorde hormonale werking bij de mens kunnen wijzen in Vlaanderen. Tevens wordt voor 2007 een onderzoek gepland naar het voorkomen in mens en milieu en eventuele humane effecten van nieuwe chemicaliën met een mogelijk endocrien verstorend karakter. Hierbij wordt voornamelijk toegespitst op brandvertragers en perfluorverbindingen. Voor wat betreft fijn stof wordt verwezen naar punt 8.

7. Het gaat hierbij om een omvangrijke (Ontwerp-)EU-Verordening met een nieuw reglementerend kader ten aanzien van chemische stoffen. Vanuit het oogpunt van milieu en gezondheid (veilig en verantwoord omgaan met chemische stoffen) is het van groot belang. REACH moet leiden tot een zodanig veilige productie en gebruik van chemische stoffen dat ze tegen 2020 voor mens en milieu niet meer schadelijk zijn. Aangezien het hier gaat om een Verordening wordt ze direct van toepassing in de EU-Lidstaten, dus zonder dat ze nog in de eigen rechtsorde moet worden omgezet.

Het Europese parlement beëindigde de zgn. eerste lezing van het ontwerp op 18/11/2005. De EU Raad van Ministers bereikte onder Brits EU-voorzitterschap een politiek akkoord over de tekst op 13/12/2005. De afronding of zgn. tweede lezing is op EU-Raadsniveau een prioriteit van het Finse Voorzitterschap dat eind dit jaar afloopt. In 2007 zou REACH dus in werking kunnen treden. Het Finse voorzitterschap heeft daarenboven de belangrijke taak om ervoor te zorgen dat het nieuwe Europese Chemische Agentschap voorzien in het kader van REACH dan begin 2008 van start kan gaan; reeds eerder werd immers beslist dat dit in Helsinki gevestigd wordt.

Ondanks het feit dat het hier gaat om een Verordening die, om van kracht te worden, op zich geen omzetting in de eigen rechtsorde zal vereisen, zijn er wel een aantal elementen die uitvoering en handhaving impliceren op het niveau van de EU-Lidstaten. De tekst die het resultaat is van de eerste lezing van het ontwerp werd daartoe door ons land juridisch geanalyseerd. Op diverse punten werden terzake verplichtingen afgeleid voor ofwel het federale, ofwel het gewestelijke beleidsniveau, ofwel beiden samen. Een overleg om te komen tot een structuur en afspraken wordt daarom ook opgestart. Diverse onderdelen van de Vlaamse overheid zullen hieraan bijdragen en bereiden zich nu al voor op REACH.

8. Voor het behalen van de Europese normen werd eind 2004 het Vlaams stofplan goedgekeurd. Het bevat enerzijds maatregelen voor de industriële 'hotspot zones' met verhoogde concentraties en anderzijds generieke maatregelen voor gans Vlaanderen. Voor de sector verkeer werden er reeds beslissingen genomen. Zo wordt er bij verwachte overschrijdingen van de norm van fijn stof via variabele verkeersborden een aangepaste snelheid opgelegd, komen bedrijven die investeren in roetfilters voor vrachtwagens of die Euro V-vrachtwagens aankopen in aanmerking voor een ecologiepremie en zal op basis van Ecoscore (maatstaf voor de milieuvriendelijkheid van een voertuig) de belasting voor personenwagens hervormd worden. Ook de modernisering van motoren voor de binnenscheepvaart wordt onderzocht. Voor steden en gemeenten werd er een straatmodel ontwikkeld waarmee knelpunten kunnen worden vastgesteld; hiervoor is er financiële ondersteuning voorzien. Een set van mogelijke reductiemaatregelen wordt aangereikt. Voor de industrie werden de laatste jaren reeds belangrijke bijkomende maatregelen goedgekeurd (strengere emissienormen voor industriële stookinstallaties, raffinaderijen, steenbakkerijen en de spaanplaatindustrie). Bijkomende strengere algemene of sectorale grenswaarden voor stof worden onderzocht en er wordt gezocht naar mogelijke acties naar de diffuse emissie van stof. Uit modellering blijkt dat meer dan 80% van het gemeten fijn stof afkomstig is van het buitenland. In het stofplan wordt dan ook ingegaan op mogelijke maatregelen op Europees en internationaal niveau.

6.4 Met redenen omklede motie (Stuk 886, zitting 2005-2006, 15 juni 2006) van de dames Marleen Van den Eynde en Katleen Martens en de heren Frans Wymeersch, Stefaan Sintobin en Pieter Huybrechts tot besluit van de op 15 juni 2006 door mevrouw Marleen Van den Eynde in commissie gehouden interpellatie tot de heer Kris Peeters, Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur, en tot mevrouw Inge Vervotte, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de resultaten van het biomonitoring-onderzoek bij jongeren in Vlaanderen

Het Vlaams Parlement vraagt de Vlaamse Regering:

1° het fasenplan, waarbij meetgegevens van biomonitoringresultaten worden geconcretiseerd in beleidsinitiatieven, absoluut verder uit te werken;

2° in afwachting van een degelijk milieuhandhavingsdecreet, nu reeds doelgerichte inspecties te houden naar verontreinigingsbronnen in de onderzochte gebieden;

3° het biomonitoringprogramma voort te zetten;

4° het Vlaams Parlement nauwer te betrekken bij de werkzaamheden van het Steunpunt Milieu en Gezondheid.

Opvolging

1° Het toepassen het fasenplan is erg vernieuwend – niet alleen in Vlaanderen, maar ook Europees en internationaal. Het fasenplan is bijgevolg een leidraad die voortdurend in ontwikkeling is.

De resultaten van de pasgeborenencampagne leerden ons in de eerste plaats dat de hoge waarden voor cadmium in Vlaanderen verder onderzoek vroegen. Bij het nader evalueren van de cadmiumresultaten door de wetenschappers van het steunpunt werd echter vastgesteld dat er een storing was opgetreden bij de cadmiummetingen en bleken de werkelijke waarden een factor 5 lager te liggen in vergelijking met de waarden zoals gerapporteerd in juni 2005. De nieuwe cadmiumgehalten zijn niet meer zo alarmerend als ze leken, maar ze blijven relatief hoog en zullen bijgevolg in het verdere verloop van het fasenplan worden geëvalueerd.

De resultaten van de pasgeborenen leerden ons ook dat in de landelijke gebieden, zoals gedefinieerd voor dit biomonitoringprogramma, en in de Antwerpse agglomeratie de gehalten aan gechloreerde persistente verbindingen zoals DDE en PCB's, significant verhoogd waren t.o.v. hun referentiegemiddelden. In het kader van de methodiek van het fasenplan werd wat dit betreft gekozen voor een pilootproject, op basis van één bepaalde biomarker. Hiervoor werd DDE - een afbraakproduct van DDT – geselecteerd en dit met betrekking tot zowel de landelijke gebieden als de Albertkanaal-zone, waar verhoogde DDE-concentraties in het navelstrengbloed van de pasgeborenen werden vastgesteld. De DDE-verhoging van de pasgeborenen wordt tevens bevestigd door de resultaten van de jongeren, wat de relevantie van het pilootproject bevestigt. In het pilootproject wordt onderzocht of de DDE-verhoging in de betreffende aandachtsgebieden nu te wijten is aan plaatselijke milieuverontreiniging dan wel aan andere factoren, die eventueel systematisch verschillen tussen de aandachtsgebieden. Op dit moment zijn de resultaten van de experts rond dit vraagstuk geïnterpreteerd en heeft de juryronde plaatsgehad eind juni. Het juryrapport en het expertenrapport worden op dit ogenblik geïntegreerd in één globaal document waarin een aantal beleidsaanbevelingen zal worden opgenomen.

Wanneer de resultaten van de pasgeborenen worden vergeleken met de resultaten van de jongeren, blijkt dat voor beide leeftijdsgroepen de gechloreerde verbindingen in de landelijke gebieden verhoogd zijn. De verhoging van de gechloreerde verbindingen vastgesteld in het navelstrengbloed

in de Antwerpse agglomeratie werd echter niet bevestigd door de resultaten van de jongeren. Voor deze laatste groep bleken de gechloreerde verbindingen vooral in de Gentse agglomeratie en de havengebieden verhoogd te zijn. Het mag duidelijk wezen dat het doorlopen van het fasenplan voor dergelijke complexe gegevens geen sinecure is. Hierbij dienen alle beschikbare resultaten en gegevens op een geïntegreerde manier onderzocht te worden. Hiertoe zullen ook de resultaten van de volwassenen op korte termijn – einde dit jaar - zeer essentiële informatie aanleveren. De geïntegreerde benadering van het fasenplan voor alle leeftijdsgroepen samen zal de problematiek van de landelijke gebieden, de stedelijke agglomeraties en de havengebieden op een uniforme wijze verder beoordelen en onder handen nemen.

2° De belangrijkste taak van de Vlaamse Milieu-inspectie in het faseplan voor actie n.a.v. de resultaten van het biomonitoringprogramma is het opsporen van de bronnen van vervuiling en het opleggen van saneringsmaatregelen. De milieu-inspectie treedt echter enkel op daar waar de verontreiniging afkomstig is van hinderlijke inrichtingen.

Tot nu toe zijn de biomonitoringresultaten beschikbaar van navelstrengbloed bij pasgeborenen (juni '05) en van bloed en urine bij jongeren van 14-15 jaar (mei 2006). Globaal gezien is er sprake van verhoogde biomonitoringwaarden voor persistente gechloreerde verbindingen (PCB's, dioxine-achtigen en HCB) in landelijke gebieden, de antwerpse agglomeratie en in Menen en voor DDT in de Albertkanaalzone, Olen, de havengebieden en landelijke gebieden. Heel lokaal (Wilrijk, Menen) zijn er ook verhoogde biomonitoringresultaten voor Pb.

De Vlaamse Milieu-inspectie controleert de uitstoot van de bedrijven a.d.h.v. eigen metingen en a.d.h.v. een doorgedreven controle van de metingen die de bedrijven zelf uitvoeren in het kader van hun Vlaamse meetplicht. De Milieu-inspectie legde aan enkele relevante bronnen van PCB's en zware metalen, o.a. schrootverwerkers, ferro- en non-ferro-bedrijven, een stofbeheersingsplan op. Dit heeft als doel verspreiding van stof, en de erop gebonden persistente gechloreerde verbindingen en zware metalen, naar de omgeving te voorkomen en beperken.

3° In 2006 werden de nodige voorbereidingen getroffen opdat begin 2007 een 2de generatie Steunpunt Milieu en Gezondheid kan starten. In dit kader zal het Vlaams humaan biomonitoringprogramma verdergezet worden. De verkregen gegevens situeren zich tussen de milieumeetgegevens enerzijds en gezondheidsindicatoren anderzijds. Het op poten zetten en verder ontwikkelen van een biomonitoringprogramma is niet alleen decretaal verankerd (art. 54 §2 van het decreet preventieve gezondheidszorg), het verschaft Vlaanderen ook een voorsprong op het vlak van wetenschappelijk beleidsrelevant onderzoek naar de relatie tussen milieu en gezondheid. Immers, Vlaanderen neemt op het vlak van de humane biomonitoring in Europa momenteel een voortrekkersrol in. Het humaan biomonitoringprogramma biedt het nodige kader om de impact van verschillende polluenten, zowel reeds lang gekende als nieuwe chemicaliën, inclusief hormoonverstorende stoffen, op de volksgezondheid te evalueren.

Zowel vanuit het leefmilieubeleid als vanuit het volksgezondheidsbeleid werd de intentieverklaring opgesteld aan de Europese Commissie om mee te stappen in een proefproject in het kader van het Europese milieugezondheidsprogramma 2004-2010 (actie 3). Aansluiting bij het Europese initiatief biedt als voordelen o.m.:

- een betere informatie-uitwisseling met programma's in andere regio's en landen, zodat de eigen programma's niet alleen efficiënter kunnen opgezet en uitgevoerd worden, maar zodat ook de resultaten in een breder kader kunnen gevaloriseerd worden;
- ruimere bekendheid voor de lopende initiatieven in ons land en meer bepaald voor de grootschalige biomonitoringcampagne die in Vlaanderen liep/loopt van 2002 tot 2006;
- financiering van een deel van het onderzoek nodig voor het uitwerken van een biomonitoringprogramma via Europese onderzoeksfondsen.

Bij het opstellen van het lastenboek van het humaan biomonitoringprogramma, dat zal uitgevoerd worden door het 2de generatie steunpunt Milieu en Gezondheid werden de beide noodzakelijke benaderingen nl. surveillance en wetenschappelijk onderzoek duidelijk onderscheiden maar weliswaar op elkaar geënt. Bovendien werden een gedragen en onderbouwd communicatieplan, het gebruik van humane biomonitoring als beleidsinstrument en de vertaalslag ervan in concrete beleidsacties (“fasenplan”) waar nodig als essentiële onderdelen van het humaan biomonitoringprogramma beschouwd.

4° Bij het bekendmaken van de humane biomonitoringresultaten van de volwassenen einde 2006, wordt een studiedag gepland, waarop alle Vlaamse parlementsleden zullen worden uitgenodigd. De werkzaamheden van het steunpunt Milieu & Gezondheid, evenals de rapporten die het steunpunt publiceert, kunnen geraadpleegd worden op hun website www.milieu-en-gezondheid.be. Ook via de nieuwsbrief ‘De biomonitor’, die op regelmatige tijdstippen verschijnt, kan men over de werkzaamheden van het steunpunt geïnformeerd worden.

Lijst met gebruikte afkortingen

ABAFIM	Administratie Budgettering, Accounting en Financieel management
AEEA	Afgedankt elektrische en elektronische apparatuur
AGR-GPS	Automatische Gegevens Registratie – Global Position System
ALT	Administratie Land- en Tuinbouw
AMINAL	Administratie Milieu-, Natuur-, Land- en Waterbeheer
ANB	Agentschap voor Natuur en Bos
ANRE	Afdeling Natuurlijke Rijkdommen en Energie
AROHM	Administratie Ruimtelijke Ordening, Huisvesting en Monumenten en Landschappen
AWV	Administratie Wegen en Verkeer
AWZ	Administratie Waterwegen en Zeewezen
AZF	Departement Algemene Zaken en Financiën
BBB	Beter Bestuurlijk Beleid
BBL	Bond Beter Leefmilieu
BBP	Bruto Binnenlands product
BBT	Beste Beschikbare Techniek
BIAC	Brussels International Airport Company
BIM	Brussels Instituut voor Milieubeheer
BOFAS	Bodemsaneringsfonds voor tankstations', opgericht als vereniging zonder winstoogmerk – 'Fonds d'assainissement des sols des stations-service', en tant que association sans but lucratif.
BSD	Bodemsaneringsdecreet
BWHI	Bijzondere Wet van 8.8.1980 tot Hervorming der Instellingen
BZV	Biologisch Zuurstofverbruik
CBB	Centraal Bedrijvenbestand
CCIM	Coördinatiecomité Internationaal Milieubeleid
Cd	Cadmium
CIW	Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid
CSD	Commissie voor Duurzame Ontwikkeling
DABM	Decreet Algemene Bepalingen Milieubeleid
DANAH	Defensie en Natuurherstel
DDE	dichlorophenyldichloroethyleen
DDT	dichlorophenyltrichloroethaan
DIFTAR	Gedifferentieerd tarief voor afvalverwijdering
DO	Duurzame Ontwikkeling
DOV	Databank Ondergrond Vlaanderen
DuLo	Duurzaam Lokaal waterplan
EDO	Educatie voor Duurzame Ontwikkeling
eMIL	elektronisch Milieuvergunningsloket
EOGFL	Europees Oriëntatie- en Garantiefonds voor Landbouw
EPER	European Pollutant Emission Register
ESR	Europees stelsel van Rekeningen
ETAP	Environmental Technology Action Plan
EU	Europese Unie
EWBL	Departement Economie, Werkgelegenheid, Binnenlandse Aangelegenheden en Landbouw

FEVIA	Federatie Voedingsindustrie
FFEU	Financieringsfonds voor schuldafbouw en éénmalige investeringsuitgaven
GEB	Grensoverschrijdend Ecologisch Basisplan
GISTI	Gescheiden inzameling stimuleren (bedrijfsafvalstoffen)
GMO	Genetically Modified Organism
GNBS	Gewenste natuur- en bosstructuur
GOA	Gemengd ongedifferentieerd afval
GOM	Gewestelijke Ontwikkelingsmaatschappij
GRB	Groot Referentiebestand
HCB	Hexachloorbenzeen
HEB	Hernieuwbare energiebron
ICL	Interministeriële Conferentie Leefmilieu
IHD	Instandhoudingsdoelstellingen
IMC	Internationale Maascommissie
IMJV	Integraal milieujaarverslag
IN	Instituut voor natuurbehoud
INBO	Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek
IPPC-richtlijn	integrated pollution prevention and control
ISA	Interregionale Samenwerkingsakkoord Verpakkingsafval
ISC	Internationale Scheldecommissie
IWB	Instituut voor wildbeheer en bosbouw
KRW	Kaderrichtlijn Water
KWZI	Kleinschalige waterzuiveringsinstallatie
LCA	Levenscyclusanalyse
LIN	Leefmilieu, Infrastructuur en Natuur
LNE	Departement Leefmilieu, Natuur en Energie
LSO	Linkerscheldeoever (Antwerpen)
MBO	Milieubeleidsovereenkomst
MER	milieueffectrapport
MILO	Milieuoverleg Lokale Overheden
MINA-fonds:	Fonds voor Preventie en Sanering inzake Leefmilieu en Natuur
MINA-plan	Milieu- en Natuurplan
MiNa-raad	Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen
MIP	Milieu- en Energietechnologie-Innovatieplatform
MIRA- BE	Milieurapport Beleids evaluatie
MIRA	Milieurapport
MIRA-S	Milieurapport scenario's
MIRA-T	Milieurapport Thema's
MJP	Milieujaarprogramma
MKM	Milieukostenmodel
MKROS	Milieuklachtenopvolgingssysteem
MSD	Milieuschadedecreet
NARA	Natuurrapport
NEC-richtlijn:	National Emission Ceilings (Nationale Emissieplafonds)
NH ₃	ammoniak
NMBS	Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen
NME	Natuur- en Milieu-educatie
NMVOS	Nationaal Model Vluchtige Organische Stoffen
NO _x	stikstofoxiden

NSRK	Nationaal Strategisch Referentiekader van de Structuurfondsen
NTMB	Natuurtechnische milieubouw
OC-ANB	Ondersteunend Centrum van het Agentschap voor Natuur en Bos
OD	Operationele doelstelling
OE	olie-equivalent
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
OPS	Operationeel prioritaire stoffen
OVAM	Openbare Afvalstoffenmaatschappij voor het Vlaamse Gewest
OVAM	Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij
PAK	polyaromatische koolwaterstoffen
Pb	Lood
PCB	polychloorbifenylen
PDPO	Programmadocument Plattelandsontwikkeling
PM	particulate matter
PMD	Plastieken flessen en flacons, metaalverpakkingen en drankkartons
POV	producten van onvolledige verbranding
RAINS	Regional Air Pollution Information and Simulation
REACH-richtlijn	Registration, Evaluation and Authorisation of Chemicals
RIA	Reguleringsimpactanalyse
RSO	Rechterscheldeoever (Antwerpen)
RUP	ruimtelijk uitvoeringsplan
RWZI	Rioolwaterzuiveringsinstallatie
RWZI	rioolwaterzuiveringsinstallatie
SD	Strategische doelstelling
SEPTWA-model	System for evaluation of pesticides transport to surface water
SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
SO ₂	zwaveldioxide
STIP	Steunpunt en Informatiecentrum voor Preventie en Afval
SUP	Sectorale Uitvoeringsplannen
TWOL	Toegepast wetenschappelijk onderzoek Leefmilieu
UN ECE	United Nations Economic Commission for Europe
UNECE	United Nations Economic Commission for Europe
UNEP	United Nations Environment Programme
UNEP	United Nations Environment Programme
UNIZO	Unie van Zelfstandige Ondernemers
VCM	Vlaams Coördinatiecentrum Mestverwerking
VEA	Vlaams Energieagentschap
VEN	Vlaams Ecologisch Netwerk
VITO	Vlaams Instituut voor Technologische Ontwikkeling
Vito	Vlaamse Instelling voor technologisch onderzoek
vKBO	Vlaamse variant van de Kruispuntbank Ondernemingen
VLAKO	Vlaams Kenniscentrum voor de Ondergrond
VLAREA	Vlaams reglement inzake afvalvoorkoming en –beheer
VLAREA	Vlaams Reglement inzake Afvalvoorkoming en -Beheer
VLAREBO	Vlaams Reglement betreffende de bodemsanering
VLAREBO	Vlaams Reglement betreffende de Bodemsanering
VLAREM	Vlaams Reglement betreffende de Milieuvergunning
VLAREOP	Uitvoeringsbesluit van het Oppervlaktedelfstoffendecreet
VLM	Vlaamse Landmaatschappij

VLM	Vlaamse Landmaatschappij
VMH	Vlaamse Milieuholding
VMM	Vlaamse Milieumaatschappij
VMM	Vlaamse Milieumaatschappij
VMW	Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening
VN	Verenigde Naties
VOI	Vlaamse Openbare Instellingen
VOIM	Vlaams Overleg Internationaal Milieubeleid
VOS	Vluchtige Organische Stoffen
VOS	Vluchtige Organische Stoffen
VR	Veiligheidsrapportage
VTE	Voltijdse equivalenten
VVP	Vereniging van Vlaamse Provincies
VVSG	Vereniging voor Steden en Gemeenten
WBE	Wildbeheereenheid
WKK	Warmtekrachtkoppeling
WTO	World Trade Organisation